

Uvodnik

Andrej Bratuž

Dva aspekta naše stvarnosti

V mesecu februarju smo večkrat pisali o naših kulturnih dejavnostih ob vseslovenskem kulturnem prazniku, o njihovem pomenu in vlogi. Poudarjali smo ju tudi v zvezi z utrjevanjem naše samozavesti in optimizma, zlasti na najbolj ogroženih področjih. Številni govori, ki so se zvrstili na osrednjih in drugih proslavah, so vsak po svoje poudarjali našo zavezanost slovenstvu, opozarjali pa so tudi na nerešene probleme. Obračun teh praznovanj (proslave, predstavitev novih knjig, razstave, koncerti ipd.) je vsekakor pozitiven in smo nanj upravičeno ponosni. Po izteku februarjskih praznovanj se seveda kulturna vnaša ni zmanjšala. Kaže se npr. v že tradicionalni (letos sedemindeseti) in široko zasnovani pevski reviji Primorska poje, ki poteka na obeh straneh državne meje. Tako množičnega istočasnega premikanja pevskih zborov najbrž ni v celotnem slovenskem prostoru. Ne glede na to, kaj se dogaja ob nas, kaj se dogaja blizu ali daleč, ostaja kultura eno naših temeljnih prizadevanj, kar je tudi prav. S kulturo se potrjujemo in se obenem upiramo bolj ali manj očitnim poskusom asimilacije in drugim pritiskom. Prav v času našega kulturnega praznika, za nas tako ustvarjalnem in živahnem, so

se v italijanski javnosti po nedavni proglasitvi raznih spominskih dnevo - vsakdo ima do njih pravico - oglašali že obrabljeni očitki o vpletenosti Slovencev v vsega obsojanja vredne zločine, do katerih je prišlo ob koncu druge svetovne vojne, in namigovanja o genocidnem narodu. Pri tem se pozablja na zločine, ki jih je prej zagrešil fašizem nad primorskimi Slovenci in nato še v sami Sloveniji med njeno zasedbo. Glede na to se zdijo neumestne besede, ki jih je izrekel slovenski zunanji minister Dimitrij Rupel ob svojem obisku na Tržaškem. Dejal je, da je sprava že dosežena, saj smo vsi skupaj del Evropske unije, zato po njegovem ni potrebno, da predsedniki Slovenije, Italije in Hrvaške opravijo kakšno spravno dejanje. Kdor pozna resnično stvarnost, razmišlja drugače. Ob različnih priložnostih se npr. Nemčiji priznava pogum in odločnost, s katerima se je narodom, ki so bili žrtve nacističnega nasilja, opravičila. Tudi italijanski zunanji minister je v Izraelu obžaloval zločine nad Judi, nikoli pa se ni kak visok državnik Slovencev uradno opravičil za vse zlo, ki jim ga je prizadejal fašizem. Ko bo vse to opravljeno, bomo lažje sprejemali spominske dneve in besede, ob njih izrečene na najvišji ravni. V Gorici je majhen trg poimenovan po mučnikih fojbi, ni pa ulice ali trga, ki bi spominjala na žrtve fašizma in na njihovo mučeništvo. Tudi takšna dejanja bi bila izraz sprave, ki pa je žal še ni bilo. Večjezična plošča na goriškem Travniku v spomin na tolimske puntarje ne zadostuje.

Naš svet

Delo Maksima Gasparija v Kulturnem centru Lajze Bratuž

Najbrž ste že opazili, kako malo prostora posvečamo zadnje čase italijanski notranji politiki, in to iz več razlogov. Najgloblji je gotovo ta, da je politika danes v Italiji vse prej kot prava in resnična politika. Toliko nas je še v hlačah, da bi vedno znova lahko napisali in seveda tudi napišemo, kako je sedanjí italijanski premier vse prej kot politik, a prav zato, glej ga, zlomka!, še toliko bolj politik za današnji čas. Sam bi najraje napisal, da gre za "politikanta", ki mu v sedanjem svetu ni primere, a žal tega ne morem, ker je omenjeni gospod (le komu vse ne rečemo gospod, mar ne?) v zelo številni družbi. Če smo se na tihem navadili na dejstvo, da dana beseda danes nič več ne velja, če smo se navadili na globalizacijo in zato sredi Pariza ne vemo več, če smo zares v Parizu ali pa v New Yorku, če v Ljubljani v slovenski restavraciji ne moremo piti več

Cockte, ker nam raje ponudijo Coca Colo, če ne dobimo v ljubljanski gostilni več potice, ampak nam v zameno ponujajo ameriško pito, in še bi lahko naštevali, pa se zares na noben način ne moremo navaditi na to žaljivo dogajanje v današnji t.i. politiki, ko ne vemo več, ne kdo pije in ne kdo žre, a vemo, kdo plača. To smo seveda mi, davkoplačevalci, za katere se vedno bolj zdi, da smo samo za teleta tu in zato, da nas odirajo! Ker smo davkoplačevalci in smo zrasli v svetu, kjer je bila politika zares lahko slaba in zato tudi večkrat gospa na slabem glasu, a je bila le politika, pa danes zares ne razumemo ničesar več, saj je dogajanje na političnem prizorišču zares vse prej kot politika. Ker No-

Je to, kar se dogaja, sploh še politika?

vi glas ne prenaša sočnih izrazov (le do kdaj še?), s katerimi bi najlepše označili dogajanje v današnji politiki, bomo zapisali, da gre za zmešnjavo brez primere. Preprosto povedano, lahko zapišemo, da si leva sredina zares dela medvedjo uslugo s tem, ko vsak dan vsaj eden od vodij strank, ki jo sestavljajo, nekaj novega "pogrunta", da bi ja spravil v težave Romana Prodirja, ki se bo moral na volitvah pomeriti z vodjo desne sredine, sedanjim predsednikom italijanske vlade torej. Res je sicer, da tudi na desnici obstajajo "vodje a la' Casini" ("Danes tu, jutri tam, sam Bog ve, kje bom, ko pride novi dan!") in podobni, ki hočejo na vse pretege dobiti nekaj kisika sredi vse bolj vroče volilne

tekme, a dejstvo je tudi, da je recept za zmago leve sredine na prihodnjih volitvah zelo preprost in se glasi: "Pošljimo ga domov, njega in vso njegovo kliko, ker niso vredni, da nas predstavljajo, ker niso politiki, ker so državo pahnili na dno evropskih razvitih držav, ker niso naredili ničesar za nas, ampak le zase!" "Pošljimo ga domov!" seveda velja za vse nas, ki pogrešamo čase, ko so bili politiki dobri in slabi, a so bili politiki. Zahtevamo preveč, če hočemo samo malo čistega vina? Smo prezahtevni, če še verjamemo, da se s politiko mora služiti javnemu dobremu in ne samemu sebi? Smemo še napisati: "Pošljimo ga enkrat za vselej domov!"?

Jurij Paljk

Pogovor

Predsednik rajonskega sveta za vzhodni Kras Zoran Sosič o pomenu in posvetovalni vlogi sveta

3

Pesniška zbirka

Mosaico Mozaik je naslov dvojezične pesniške zbirke goriške ustvarjalke Claudie Vončina

3

Pogovor

Knjižničarka Luisa Gergolet o novih prostorih knjižnice D. Feigel in novih pobudah za prihodnost

8

Slovenija

Prefekt, novi kardinal dr. Franc Rode, naj bi po neuradnih napovedih prišel kmalu na obisk v domovino

13

Slovenija je poslala štiri vojaške inštruktorje

Vojna v Iraku in Slovenci

Slovenska vlada premierja Janeza Janše se je, kot je bralcem gotovo znano, pred kratkim odločila, da v okviru svojega članstva v Natu pošlje v Irak štiri slovenske vojaške inštruktorje, ki naj bi v prestolnici Bagdadu vadili tamkajšnje domačine za opravljanje policijske službe pri vzdrževanju notranjega reda v državi. To je v slovenski politični javnosti sprožilo živahne polemike, v katerih je zelo glasno sodelovala leva opozicija, čeravno se je prav prejšnja levosredinska vlada zavezala, da bo na neki način pomagala vzpostavljati normalne razmere v Iraku. Sedanja vlada se ni torej ničesar novega domislila, temveč je zgolj storila korak na-

prej in izbrala obliko poklicnega usposabljanja iraških policistov, v okviru programa, da bi Iranci sami postopoma prevzeli vodenje države. Janševa vlada je pojasnila, da se tem Slovenija ne vključuje v vojaško koalicijo držav, ki v Iraku neposredno s svojimi vojniki sodelujejo v vojnih operacijah, temveč le po svojih stvarnih močeh prispeva k umiritvi razmer v Iraku, in to v okviru Atlantskega zavezništva, ki v vojaškem pogledu ne nastopa v iraški vojni. Res je, da tudi simbolični prispevek k vzpostavljanju miru v Iraku ne žanje velikega odobravanja, vendar se je treba istočasno zavedati,

da članstvo v Natovem zavezništvu zahteva verodostojno izpolnjevanje tudi zadevnih dolžnosti. Po drugi strani pa se je treba zavedati, da je tudi v interesu same Evrope, da se vojno stanje v Iraku čim prej konča in se na neki način omogoči sami Ameriki, da se "reši" iz položaja, v katerega se je spravila, preveč zaupajoč svojemu vojaškemu potencialu, pa čeprav pod politič-

nim pritiskom dogodkov z dne 11. septembra 2001, ko so islamski teroristi izvedli znani napad na nekatere simbolne objekte v samem New Yorku. Povedati je tudi treba, da Slovenija sodeluje s svojimi vojniki v Natovih enotah v Afganistanu.

Ameriški Slovenec - general v Iraku

Ker je že beseda o Iraku, naj povejmo, da tam že od začetka vojne služi ameriški general slovenskega rodu Frank Gorenc. Pred kratkim je zanj zvedel novinar ljubljanskega Dela Boštjan Videmšek. Telefonski pogovor z njim je objavljen v Sobotni prilogi z dne 18. februarja. Iz tega razgo-

vora tako zvedemo, da general Frank Gorenc poveljuje 6500 pripadnikom vojaškega letalstva ZDA. Rodil se je pred 48 leti v Ljubljani (1958). Njegova družina se je leta 1962 iz ekonomskih razlogov preselila v ameriško mesto Milwaukee v zvezni državi Wisconsin. Njegova mama je bila doma iz Velikih Lašč na Dolenjskem, oče pa iz Brezovice. Skupaj s štiri leta starejšim bratom sta v Ameriki opravila vojaško akademijo in se nato hitro povzpela na čelo ameriških zračnih sil. Tako Frank Gorenc že 27 let opravlja odgovorne funkcije v ameriški vojski. Pred odhodom v Irak je služil v ZDA, v Nemčiji in na Japonskem. Lani 15. junija je bil

povišan v brigadnega generala in takoj zatem prevzel poveljevanje ameriškim zračnim enotam v Iraku, in sicer v tako imenovanem sunit-skem trikotniku, najbolj nevarnem delu države. Doslej je dvakrat obiskal sorodnike v Sloveniji (bratrance in sestrične). Posebno se spominja, ko sta leta 1984 skupaj z materjo obiskala Slovenijo. V pogovoru z omenjenim novinarjem je pozitivno ocenil odločitev Slovenije, da pošlje v Irak štiri vojaške inštruktorje in da jih bo morda obiskal v oporišču Al Rustamija, kjer sedaj že opravljajo svojo službo. Poudaril je tudi, da prispevek Slovenije ne gre meriti po obsežnosti, temveč po udeležbi. Z novinarjem se je pogovarjal v angleščini, ker da z leti vedno težje govori slovensko. Slovenijo je namreč skupaj s starši in starejšim bratom zapustil, ko je imel štiri leta. Je oče 18-letne hčere in 16-letnega sina. Njegov brat Stanley je kot generalmajor z dvema zvezdicama tudi zaposlen v ameriškem vojaškem letalstvu.

Alojz Tul

Prejeli smo

O zamolčanosti

V Odrpti tribuni Primorskega dnevnika dne 24.2.2006 je bil objavljen prispevek Branka Marušiča, v katerem je raztrgal knjigo Mire Cenčič o Črnih bratih. Prepričan sem, da je popolnoma prav, da danes zgodovinarji preiščejo in razkrivajo vse to, o čemer se za časa komunističnega režima ni smelo pisati in niti govoriti. Lep zgled so raziskave o izginulih primorskih padalcih. Takih smernic ni treba, da daje Janša, ampak jih narekuje sama demokracija, ki pomeni svobo-

do izražanja. Iz omenjenega prispevka jasno razberem sporočilo, da za pisanje zgodovine ni nobenih razlik med nekdanjo strahovladno in današnjo demokracijo. Branko Marušič prikazuje Janšo kot despota, ki daje smernice za zgodovinarje in jih enakovredno primerja s partijskimi iz leta 1948. Pozablja le na podrobnost, da se na Janševe izjave lahko vsak požižga, kdor se ni držal onih partijskih, pa je končal na Golem otoku. Kaj so tam počeli ljudi, lahko izve, če prebere vsaj dve knjigi: Radovan Hrast - Čas, ki ga ni (MK 1991) in Dimitrij Žilevski - Otok

brez milosti (ROTIS 1995). Ti dve knjigi bi svetoval tudi vsem onim, ki radi hodijo na Sabotin negovat napis NAŠ TITO.

Vtis, da se nekateri zgodovinarji bojijo svobode, mi potrjuje tudi pismo, ki ga je skupina tako imenovanih podpisala v lanskem letu in ga je objavil tudi PD. Spominjam se, da podpisani, med katerimi tudi Branko Marušič, izražajo bojazen, kaj bo z njihovo stroko zdaj, ko je na vlado prišel Janša. Strah jih je celo, da bi ne zopet kdo začel raziskovati našo daljno preteklost in kaj pisati o Karantaniji in Venetih. To bi bila prava nesreča, saj je ta snov tabu in mora biti zamolčana. Po moje je bilo to najbolj smešno pismo, kar jih je PD objavil v celem letu, saj sta revščina vsebine in imenitnost podpisanih v kričečem neskladju.

Tisti čustveni odnos, ki povzroča zamolčevanje in ki ga Branko Marušič ob koncu svojega članka obsoja, bi morali zgodovinarji najprej izbristati v sebi, začeti vsak sam s seboj. Sicer bodo s svojim zadržanjem ljudi še naprej svarili, da sta svoboda in resnica za naš narod največja nevarnost.

Danilo Čotar

Izid žrebanja

Med naročniki Novega glasa, ki so do konca januarja poravnali naročnino za leto 2006, je bil za brezplačno potovanje v Armenijo izreban naročnik **Adrijan Pahor** iz Gorice.

Calderolijeva gesta še odmeva

Gadafi: Italija mora plačati za stare dolgove

Posledicam, ki jih je imelo Calderolijevo izzivalno razkazovanje majčke z žaljivimi vinjetami, ni videti konca. Napadu na italijansko veleposlaništvo v Libiji (ob katerem je umrlo 11 oseb) so sledili dodatni izgredi, ki s časom dobivajo vse bolj zapletene odtenke. Libijski predsednik Gadafi je v minulih dneh izjavil, da libijski narod, bolj kot na Dansko, gleda s sovraštvom ravno na Italijo, pri čemer niti sam ne more preprečiti novih problemov, vsaj dokler Rim ne bo odplačal dolgov iz časa kolonialne dobe. Calderolijeva gesta je očitno med drugim obudila vrsto nerešenih aspektov v italijansko-libijskih odnosih, ki so bili dolgo časa potisnjeni daleč od dinamik mednarodne diplomacije, in to kljub temu da jih - kot kaže - ljudje še vedno imajo za aktualne. Nepriemerost geste predstavnika Lega na žalost ni vezana samo na to, da je tako obnašanje s strani človeka, ki zavzema mesto ministra republike, enostavno nesprejemljivo, pač pa je vezana predvsem na to, da lahko v času, v katerem živimo, tako groba napaka sproži posledice, ki so hujše, kot si mislimo.

V Libiji - kot tudi v mnogih muslimanskih državah Sredozemlja - je že vrsto let jasno, da se razdor med množicami in njihovimi voditelji stalno veča, kar posebno velja za države, ki jih Zahod ima za zmerne oz. vsaj za uradno "ne-skrajne". Poleg težav, ki so

vezane na običajne gospodarske in socialne izzive, se morajo namreč te države dan za dnem boriti tudi proti vse večjemu podžiganju ljudstva s strani verskih skrajnežev, ki izrabljajo vsako priložnost, da postavijo v dvom zvestobo trenutnega poli-

tičnega vodstva islamskim načelom. Če temu okviru - ki je že sam po sebi dovolj zapleten - dodamo še manipulacijo nerešenih zgodovinskih vprašanj (in to v odnosih z državo, ki še sama ni dokončno opravila s svojo zgodovino), lahko brez težav sklepamo, da je končna slika resnično zaskrbljujoča.

Kako se bo stvar končala, ni jasno. Veliko pozornost bomo morali posvetiti razvoju dogodkov tako v Libiji kot tudi v Italiji. Ne gre namreč podcenjevati dejstva, da se tudi pri nas stopnja nestrpnosti veča. Preusmerjanje pozornosti javnega mnenja od konkretnih gospodarskih težav k populistično-nacional (ističnim) argumentom ter obenem težave z integracijo številnih prišlekov muslimanske veroizpovedi so elementi, ki soustvarjajo kočljivo situacijo, ki od naših politikov zahteva veliko mero pazljivosti in modrosti. Ali bomo pri nas imeli zadovoljivo mero obeh teh lastnosti, je sicer zaželeno, obenem pa tudi vprašljivo. Dejstvo namreč, da se bližajo vsedržavnim volitvam, nam pri vsem tem res ne pomaga.

Erika Hrovatin

Tiskovno sporočilo Slovenske skupnosti

SSk podpira Oljko

Slovenska skupnost izraža zadovoljstvo ob dejstvu, da je koalicija Oljke vendarle razumela potrebo, da slovenska manjšina ohrani svoje zastopstvo v rimskem parlamentu. Kandidatura Miloša Budina na drugem mestu na listi Oljke za poslansko zbornico predstavlja torej rešitev v zadnjem trenutku, kar ima dvojni pomen. V prvi vrsti je dokaz, da je v koaliciji Oljke, čeprav v zadnjem trenutku, vendarle prevladala ustrezna pozornost do slovenske manjšine. In drugič, tudi zaradi načina kako je do kandidature prišlo, je končno vsem jasno, da je vprašanje zajamčenega zastopstva danes ključni problem slovenske manjšine v Italiji, ki se je v novem volilnem sistemu znašla brez vsakršne možnosti odločanja še posebej zato, ker je politično zelo razdeljena in ni sposobna

enotno izraziti ustrezne volilne moči znotraj skupnega političnega gibanja. Slovenska skupnost bo za poslansko zbornico podprla listo Oljke in izraža prepričanje v zmago Prodijeve koalicije. Od slovenskega kandidata, čigar ime v manjšini žal ni bilo dogovorjeno, pa pričakuje, da bo njegov naslednji mandat uspešnejši, saj bo prav prihodnje petletje ključno za izvajanje zaščitnega zakona. Predvsem pa SSK pričakuje, da v okviru reforme sedanje volilne zakonodaje, ki jo najavlja leva sredina, se bo slovenski zastopnik v parlamentu tokrat tudi konkretno zavzemal v korist zajamčenega zastopstva slovenske manjšine. Ob tem izraža upanje, da bo v svojem delu upošteval vse manjšinske komponente, ki bodo zaupale svoj glas listi Oljke in z njimi sodeloval.

Povejmo na glas

Glas proti zaostrovanju

Kot že rečeno, so bližnje politične in upravne volitve še posebno odločilne in zato je prav, da se odpravimo na volišča z jasnimi pojmi. Seveda je za nas kot narodno skupnost odločitev popolnoma nedvoumna in smo se brez najmanjših težav že kdaj opredelili, pa vendar utegne biti tukajšnje razmišljanje umestno vsaj zaradi dveh razlogov. Prvi razlog je vsekakor v pomenu naše kar najvišje volilne udeležbe, drugemu pa v svojem pozivu manj skromen, saj je prepričan, da bi mogla naša opredelitev sovplivati na celoten prostor, v katerem živimo.

Smisel našega volilnega glasu je želja, da bi okrepili sedanje sožitje, se pravi razmeroma ugodno sobivanje najrazličnejših drugačnosti, sredi katerih se nahajamo na državni kot tudi lokalni ravni. Da bi torej okrepili in utrdili sožitje in na ta način zaprti pot nasprotni politični opciji, ki se kljub lepim besedam zavzema za zaostrovanje, ali vanj razvidno nagiba. Nasprotna politična opcija preprosto ne zna ali noče ustvariti mirnega dialoga ne na mednarodni in ne na državni ravni. Dovolj se je spomniti izjemno nerodnega poslabšanja odnosov z Libijo, kar bi napetosti Bližnjega vzhoda lahko preneslo v Sredozemlje. In potem pomislimo, kaj je v bistvu izjavil predsednik vlade ob svojem nedavnem obisku v Združenih državah Amerike, ko je pozval Evropo, naj bo skupaj z Ameriko poenoteno Zahodno zavezništvo. Sprašujemo se, zakaj takšno zavezništvo in proti komu naj bi bilo uperjeno, z gotovostjo pa je iz poziva mogoče

razbrati odstopanje od dialoga in pripravo na še bolj zaostrena stališča. Pa pustimo ob strani mednarodne razmere, saj se slednje menda našega vsakodnevnega življenja v kraju, v katerem živimo, ne tičejo. In vendar se našega vsakodnevnega življenja še kako tičejo. So trenutki, ko med svetovnimi in manjšimi posameznimi prostori ni velike razlike in ob tem dejstvu ni priporočljivo, da bi ostali brezbržni.

V deželi Furlaniji-Juljski krajini je bilo konec leta 2005 dobrih 76 tisoč zakonito bivočih priseljencev, in sicer nekaj več kot 25 tisoč v pordenonski pokrajini, skoraj 24 tisoč v videmski pokrajini, 17 tisoč v tržaški in nekaj več kot 9 tisoč v goriški pokrajini. Živimo torej v krajih, ki so že svet v malem in kjer je odgovarjajoče in sporazumno sožitje tako rekoč nujno. Ne moremo in ne smemo si dovoliti nikakršnega zaostrovanja - ne nazadnje, zakaj bi se pa sploh odločili za takšno smer, za katero se desna politična opcija vsak dan bolj odloča? Samo za primer: na zbirališču muslimanov v Gorici so se pred dnevi pojavili izzivalni napisi, zaradi česar si ni koristno delati utvar, da nam bo sožitje tudi v prihodnje kar samo od sebe trdno zagotovljeno in to brez našega truda in dejavnega prizadevanja. Zato na bližnjih volitvah naš glas proti zaostrovanju. Za politiko namreč, ki ni zaostrovanje. Splošne razmere so skoraj kritične in je smotno izkoristiti vsako priložnost, da se ne bi v škodo vseh dodatno poslabšale.

Janez Povše

Na dnu ...

SE VAM NE ZDI NESPODOBNO, DA SE STALNO PRITOŽUJETE NAD VLADNO KOALICIJO?

PRAV IMATE, PO VOLITVAH SE BOM PRITOŽEVAL NAD OPOZICIJO!

GRUDINA

Mnenje

O vlogi Slomaka

Pred več kot letom dni je manjšinsko javnost razveselila novica o ustanovitvi Slovenske manjšinske koordinacije (SLOMAK), neke vrste zveze vseh krovnih organizacij slovenskih manjšin v republiki Italiji, Avstriji, Madžarski in Hrvaški. Tu predpostavljam, da je rojstvo SLOMAKA nedvomno hvalevredna pobuda, ki je za isto mizo posedla vse predstavnike slovenskih manjšin v omenjenih državah, jim omogočila, da si med sabo izmenjajo izkušnje, da spregovorijo o skupnih strateških ciljih slovenskih manjšin v odnosu do matične države in da, glede nekaterih načelnih vprašanj za slovenske manjšine, dejansko skupaj nastopijo v odnosu do Slovenije in Evrope.

Nastanku SLOMAKA so torej vsi ploskali in ga sprejeli kot logični in naravni korak v luči skupnega usklajevanja slovenskih manjšin v nekoč skupni domovini Evropi. V takšnem navdušenju pa so pričakovano narastla do takšne mere, da so SLOMAK kar poskusili spremeniti v institucionalnega sogovornika vseh slovenskih manjšin z matično državo. V tej luči je bil predstavljen tudi amandma k zakonu za Slovence, ki živijo izven meja RS.

SLOMAK torej kot simbol združevanja Slovencev, kot prostor, ki je harmonično spojil sicer ne samo politično in upravno deljene Slovence, ampak tudi Slovence, ki imajo med sabo precej različna pojmovanja o razvoju manjšinskih skupnosti v posameznih državah in ki si prav okoli tega ključnega vprašanja niso še prišli do dna, naj bi institucionalno predstavljali hrvaške Slovence, štajerske Slovence, koroške Slovence, madžarske Slovence in končno tudi primorske in beneške Slovence.

Tako zapisano postaja jasno, da na teh temeljih ne moremo SLOMAKU zgraditi hiše, ki ne bi kljubovala niti prvi hujši burji, kaj pa še kakemu potresu. Dejstvo je, da v tem trenutku v manjšini trdnih temeljev ni;

dejstvo pa je tudi, da nas časi in modrost vsekakor silijo na pot iskanja enotnosti predvsem znotraj slovenskih manjšin, ki bivajo v istih upravnih okoljih. Enotnost vseh manjšin v odnosu do matične domovine, ki naj bi jo uresničeval predstavljeni amandma SLOMAKA, pa je verjetno le sen, ki se bo s težavo uresničil. Pri tem je treba jasno povedati, da tu ne gre le za prehitavanje časov, pa čeprav SLOMAK nima še statuta. Problem je namreč predlog sam, ki ostaja v svojem bistvu zelo vprašljiv, saj pristaja na precej poenostavljeno ločevanje Slovencev, ki živijo v mejah RS, in Slovencev izven meja RS.

Vemo pa, da je stvarnost drugačna. Slovenskih manjšin je več: vsaka ima svojo upravno, zgodovinsko in kulturno specifičnost, vsaka ima svoj specifični razvojni potencial. Še več. Vsaka manjšina je za Republiko Slovenijo izjemna priložnost za njen regionalni razvoj, za uveljavitev dobrososedskih odnosov in, zakaj ne, tudi njenih strateških interesov.

Siliti v to, da zlijemo v en sam kotel tako različna bogastva, pa pomeni pristati na logiko posplošitve oz. uvajanja v realno življenje umetni pravni pojem, ki ločuje Slovence iz Slovenije in Slovence, ki živijo izven meja.

Če se velja, da so posamezne manjšine subjekt in to želijo ostati, poveriti svoje predstavniki neki nedoločeni nadgradnji brez definirane identitete in regionalne baze gotovo ne vodi daleč, saj je povsem razvidno, da že zaradi pravnih in zemljepisnih razlogov tak tvor ne more utemeljeno zastopati problemov posameznih manjšinskih skupnosti.

Zato je prav, da so pristojne komisije v Državnem zboru amandma zavrnile. Prav pa bi bilo tudi, da bi SLOMAK odprl širšo debato o svoji identiteti, kar bi ga lahko privedlo do statuta, ter da bi nadaljeval na poti koordinacije dela manjšin predvsem v odnosu do evropskih forumov.

Peter Černič

Slovinci v zamejstvu in po svetu

Z velikim zadovoljstvom smo prejeli vest, da je slovenski parlament na pobudo vlade in Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu po vsebinski razpravi z veliko večino sprejel predlog zakona, ki bi urejal odnose s Slovenci, ki živijo po svetu in v sosednjih državah (zamejci) in bo seveda pomagal utrjevati narodno zavest in narodno identiteto, pospeševal medsebojne stike ter krepil sodelovanje na področjih, kot so kultura, vzgoja in izobraževanje, znanost, gospodarstvo, zaposlovanje, socialne dejavnosti, regionalno povezovanje in zunanja politika. Naložil je vladi, da ga pripravi za tretje, dokončno branje in odobritev.

Ker je prvič v zgodovini, da oblast matične domovine skuša urediti z zakonom odnose s Slovenci, ki živijo izven njenih državnih meja in jih je po verodostojnih ocenah okoli 500.000, je besedilo zakona, glede na svojevrednost vsebine, v kakem delu morda lahko še nedorečeno. Zato se nam zdi umestno zagotovilo poslancev vladajoče koalicije, ki je predlog zagovarjala, da bodo zakon, če bo potrebno, postopno izboljševali ob njegovem dejanskem izvajanju. Poleg drugega bosta z zakonom ustanovljena svet za Slovence v zamejstvu in svet za Slovence po svetu, ki ju bo vodil sam predsednik vlade. Svet, ki nas pobježi zanima, bodo sestavljali štirje Slovenci iz Furlanije-Juljske krajine, štirje iz Koroške, dva iz Štajerske, dva iz Madžarske in dva iz Hrvaške. Posebej pametna se mi zdi odločitev, da bo te predstavnike imenoval predsednik vlade na predlog slovenskih zamejskih organizacij. To velja posebej za našo deželo, kjer zaradi večne neenotnosti in izigravanja ne moremo priti do verodostojnega zastopstva. Spomnimo se le na mrtvo Enotno delegacijo. Od takrat želita nekako opravljati naši dve največji zvezi, SKGZ in SSO. To pa ni učinkovito in celovito narodno zastopstvo, saj je popolnoma odsotna politika, ki je hrbenica vsake narodne skupnosti; izostajajo tudi tisoči neorganiziranih Slovencev, ki živijo med nami, po bližnji Furlaniji in drugod po Italiji. Matična država je dolžna skrbeti tudi zanje in jih ne sme v nobenem primeru odpisati.

Zaradi očitnih razhajanj med Slovenci v naši deželi v bližnji prihodnosti ni videti izboljšanja. Zato izražamo priznanje sedanji slovenski vladi, da je držala dano besedo ob imenovanju in prvič v zgodovini samostojne Slovenije sprejela močno institucionalno zavezo do Slovencev, ki živijo izza njenih meja.

Svetovni slovenski kongres - Konferenca za Italijo - Marjan Terpin, predsednik

Aktualno
"Pametna občinska uprava bi morala upoštevati rajonski svet!"

POGOVOR Zoran Sosič

Predsednik rajonskega sveta za vzhodni Kras Zoran Sosič se letos poslavlja od svoje funkcije. V osemdesetih in začetku devetdesetih je bil trikrat izvoljen v jusarski odbor, leta 1993 pa v rajonski svet. Predsedniški mandat je prevzel leta 1997 in 2001. Povprašali smo ga o uspehih in težavah, s katerimi se sooča tržaški vzhodni Kras.

Katere so pravzaprav naloge rajonskega sveta?

Rajonski svet nima odločilne, temveč le posvetovalno vlogo. Je torej posrednik med krajevnim prebivalstvom in občino. V času mojega predsedovanja smo vsako leto meseca avgusta ali septembra izdelali program del, ki jih je bilo potrebno izpeljati, tako da je občinska uprava v svoj proračun lahko vnesla željene postavke. Pametna občinska uprava bi morala vselej upoštevati mnenje rajonskega sveta, ni pa vedno tako.

Kaj je bilo v času vašega predsedovanja opravljenega?

Moje vodilo je bilo biti čim bolj na razpolago krajevnemu prebivalstvu. Zavzemal sem se, da bi openski krajevni urad predstavljal dom za vse prebivalce. Veliko časa smo posvečali tudi rečem, ki niso bile neposredno povezane z delom rajonskega sveta. Organizirali smo namreč veliko število prireditev. Naj tu omenim samo 170-letnico ceste Trst-Dunaj, ki smo jo praznovali leta 2000. Ob tej priložnosti smo izdelali tudi načrt za obnovitev Obeliska. Leta 2002 pa je potekala stoletnica openskega tramvaja. Skušali smo povezati vse družbene silnice, ki delujejo na našem območju, in prvi vrsti tržaško občino in organizacije civilne družbe. Sodelovali pa smo tudi pri pripravi raznih brošur.

Kaj pa je bilo narejenega na področju urbanistike?

Mislím, da je bilo narejenega kar veliko, ni bilo pa vedno enostavno, saj se težave pojavljajo stalno in jih je treba sproti reševati. Najbolj pomembno je, da se določenemu ozemlju zagotovi prava infrastruktura, na podlagi katere se ta lahko razvija. Na Opčinah je bilo urejenih veliko parkirnih mest, ki jih je začela že prejšnja občinska uprava, sedanja pa prejšnjih načrtov ni razvila v pravi smeri. Nanašam se tu predvsem na parkirišča, ki ju je občina zgradila na krožišču med državno cesto št. 58 (Narodno ulico) in pokrajinsko cesto št. 35 (bivša državna cesta 202). Vso stvar bi morali urediti tako, da bi razbremenili promet v mestnem središču. Najbolje bi bilo, da bi, kdor mora v mesto, svoj avtomobil parkirali pri krožišču in se v Tr-

st peljal s tramvajem.

Kaj pa je bilo narejenega v ostalih vaseh vzhodnega Krasa?

Rajonski svet za vzhodni Kras zavzema 43% območja občine Trst, kar ni malo. Na tem območju se nahaja šest vasi in prebiva okrog 10.000 ljudi. V Bazovici je bilo preurejeno pravzaprav vse: metanizacija, greznice, vodovod in elektrifikacija. Bazovica je dandanes edina vas na našem območju, ki ima urejeno kanalizacijo, ki je povezana na čistilno napravo pri Sinhrotronu. Metanizacija je bila urejena tudi pri Banih, v Trebčah, na Padričah in v Gropadi, kjer pa se je priključek ustavljal na vaškem trgu. Poudaril bi, da so bili plinski priključki dostopni po "politični" ceni, ki je veliko nižja od tiste, ki jo uporabnik plača, če se hoče priključiti na že obstoječe omrežje. Metanizacijo je treba dokončati še v nekaterih predelih Opčin. Večina teh del je bila izvedena ali načrtovana v času Illyjeve uprave.

Največjo težavo na Opčinah predstavljajo greznice, kajne?

Illyjeva uprava je pripravila načrt in opravila dela za predor s premerom treh metrov od Briškeve rovine (za opensko vojašnico Brunner) do Trstenika. Jašek ni speljal v premi črti, temveč v loku, tako da poteka pod severozahodnim delom vasi, kjer se nahajajo begunsko naselje in nove stanovanjske gradnje. Na Trsteniku pa je cev povezana na greznično omrežje tržaške občine. Del Opčin bi se moral torej povezati na ta jašek, žal pa dela mirujejo že pet let.

Kaj je bilo narejenega na področju uveljavljanja slovenščine?

Od samega začetka sem se zavzemal za to, da se povsod uveljavi dvojezičnost. Nekaj je bilo sicer storjenega že prej, npr. krajevne table na začetku in koncu vasi. Dvojezični smerokazi v vasi pa so bili postavljeni leta 2000, ko smo praznovali 170-letnico ceste Trst-Dunaj. Župan Illy je imel precej podjetniški način dela, saj je svojim odbornikom poveril precej pristojnosti. Ni se torej osebno ukvarjal s specifičnimi problematikami.

Kako pa je z openskim rikreatorijem? Pred časom so se v

tem oziru razvnele precejšnje polemike.

Tudi rikreatorij je načrtovala Illyjeva uprava. Solški resor je tedaj pri tržaški občini vodila Maria Teresa Bassa Poropat. Dogovorili smo se, da bo struktura namenjena tudi slovenskim otrokom. Nikoli pa ni bilo govora, da se bo rikreatorij imenoval

začela prejšnja. Slišal pa sem, da ima ACEGAS namen v zelo kratkem času vsaj deloma rešiti to vprašanje.

Zelo pereč problem pa predstavlja center zdravstvene ustanove, ki se danes stiska v prostorih bivše občinske izpostave za opensko cerkvijo. Nov center bi morali zgraditi v bližini občinske izpostave in rikreatorija. Zdravstvena ustanova pa žal nima interesa za izpeljavo tega projekta, saj je prepričana, da je vse težave rešila s preureditvijo bivše tovarne Stock v Rojanu. Dokler je pod Obeliskom delovala bolnišnica Santorio, je še nekako slo. Avtobusne povezave med kraškimi vasi in Rojanom so zelo slabe, poleg tega pa v mestu ni možnosti za parkirišče. Pravilno bi bilo, ko bi zdravstveno podjetje z denarjem, ki ga je zaslužilo od prodaje kompleksa Santorio, zgradilo nov zdravstveni center na Opčinah. Predlagali pa smo tudi lažjo rešitev, in sicer da bi zdravstvena ustanova v bazen v našem novo stavbo na openskem krožišču, tudi ta načrt pa je propadel.

Poleg tega rajonski svet že vrsto let zahteva preureditev bivše vojašnice pri Banih.

Težave pa so z lastništvom, saj je kompleks v lasti države, občina pa bi morala po zakonu Tremonti za uporabo plačati najemnino 150 tisoč evrov letno. Pred časom smo preračunali tudi ceno, ki bi bila potrebna za preureditev vojašnice, to je okrog 30 milijard bivših lir. Sklad za Trst je bil pripravljen prispevati 12 milijard, zapletlo pa se je pri pesjaku in živalskem vrtu domačih živali, ki bi moral biti v sklopu tega objekta. Tako je vse skupaj obstalo, sredstva pa so odtekla drugam, del v nov pokrit bazen in del v obnovu Drevoreda XX. septembra v Trstu.

Kakšna pa je šolska problematika?

Naš svet je redno sodeloval s Solami. Organizirali smo projekte, ki so vedno združevali slovenske in italijanske dijake. Obžalujem pa dejstvo, da zadnja občinska uprava ni imela posebnega posluha za reševanje problematike šolskih struktur, še posebno v tem času, ko je reforma ministrice Moratti oklestila 40% šolskega prispevka.

Primož Sturman

Mosaico-Mozaiik, nova pesniška zbirka

Pretanjena, tiha lirika
Claudie Vončina

Mosaico Mozaik je naslov lepe dvojezične pesniške zbirke goriške pesnice Claudie Vončina, ki je izšla pri goriški založbi Transmedia v sodelovanju in s prispevkom goriške pokrajinske uprave. Lepo oblikovana zbirka, ki jo je za tisk pripravila urednica Erika Jazbar, ima tudi likovno opremo, saj je goriški fotograf Marko Vogrič prispeval vanjo lep izbor črno-belih u-

metniških fotografij, ki se odlično usklajujejo s pretanjeno poezijo goriške pesnice. Preudarnje besede na pot novi pesniški zbirki je poleg urednice Erike Jazbar napisal tudi sin avtorice, filozof Jan Bednarich; nekaj lepih misli je nanizal tudi direktor goriške državne knjižnice Marco Menato, zbirko pa je natisnila Grafica Goriziana. O dvojezični zbirki Claudie

Vončina in kulturnem dogodku v dvorani goriške pokrajinske uprave, ki je bil v torek zvečer (7. t.m.), bomo seveda podrobneje poročali prihodnjic, v tisk gremo namreč ob torkih ob 14. uri. Vseeno pa se nam zdi prav, da naše bralke in bralce že sedaj opozorimo na lepo pesniško zbirko, in to iz več razlogov: prvi je prav gotovo ta, da njena poezija zasluži vso našo pozornost, saj gre za eno najbolj čistih lirik, ki jih sodobni pisci pri nas premore. Claudia Vončina se izraža v materinem in Dantejevem jeziku enakovredno in največkrat isto pesem napiše v obeh jezikih.

KOMENTAR Vloga religije in Cerkev v družbi

Verni in slovenska država

Dne 2. marca smo v Sori ravno na njen 90. rojstni dan pokopali karmeličanko sestro Imakulato. Ob koncu druge svetovne vojne in revolucije je devetindvajsetletna mladenka, članica predvojne Marijine družbe, vstopila h karmeličankam na Selo v Mostah pri Ljubljani. Povojna komunistična oblast je samostan leta 1948 razpustila podobno kot vse ženske samostane, zato so sestre morale na delo. Kasneje so samostan še porušili, karmeličanke pa so odšle v Avstrijo. Sestra Imakulata je nekaj let skrbelo za bolne sestre, potem pa je tudi ona lahko odšla na Dunaj in v Gradec. Po tridesetih letih se je vrnila v Soro in tu v tihoti karmela preživela še preostalih dvajset let življenja.

Z odločitvijo za karmelsko življenje se je pokojna sestra odločila za Bogu posvečeno življenje in prenašanje trpljenja in preizkušenj. Njena življenjska naloga je bila molitev in daritev Bogu in Cerkvi. Sprejemala je preizkušnje, ki jih prinaša osebno in skupno življenje, in tudi tiste, ki jih je prinesla komunistična vladavina. Zato je morala kot druge sestre v tujino, usmiljenke npr. v Srbijo, Makedonijo in Črno goro, kjer so jih sprejeli v bolnišnice. Karmeličanke so se po vrnitvi domov rabile nad deset let, da so dobile dovoljenje za zidavo samostana v Sori.

Pod visotom te življenjske zgodbe pokojne karmeličanke sem po pogrebu odšel na posvet Socialnih demokratov, nekdanje Združene liste, o mestu religije in Cerkev v družbi. Zanimivo, da sta obe veliki opozicijski stranki ob istem času na različnih mestih organizirali posvet o teh vprašanjih in da je tudi pri njih zaznati nove tone glede vloge katoliške Cerkev in vere v družbi in tudi glede položaja in vloge vernih v družbi. Navzoči so bili predvsem mladi in bilo je slišati mnenja, da so tudi socialni de-

mokrati odprti za religiozno razsežnost človeka in da podpirajo prizadevanja za normalizacijo odnosov med državo in Cerkvijo. Sicer bomo še videli, kako se bodo te stvari razvijale v parlamentu, dejansko pa se je zakon o pravnem položaju verskih skupnosti in verski svobodi pripravil še pod bivšo oblastjo in je zdaj dobil le še nekatere nianse.

V luči omenjene polpreteklosti,

ki je verne odrinila iz normalnega družbenega življenja, mnoge tudi za vedno v smrt, druge izgnala v tujino ali postavila na stranski tir družbe, je seveda pomembno, da država vernim da pravno ureditev in polno versko svobodo. Tako lahko postanemo formalnopravna država. Še bolj važno je, da se naučimo primerne kulture dialoga, ki bo vsem državljanom omogočil ustrezno sobivanje. Kot sem poudaril na posvetu, je to pomembno tudi zato, ker se vedno vladajo predsodki, ki bremenijo tak dialog. Ne le akterji bivšega totalitarnega režima, pač pa njihovi nasledniki so še včasih obremenjeni s starimi vzorci in niso pripravljene sprejemati drugače mislečih

in jih sprejeti za sogovornike. Na omenjenem posvetu sem bil presenečen, da je taka stališča do vere in katoliške Cerkev izražala mlada dama, od katere človek ne bi pričakoval tako strupenih besed o katoliški veri in Cerkvi. Na drugi strani smo seveda tudi verni pogosto obremenjeni z odrinjenostjo iz preteklosti in se zato nismo zmožni in pripravljene odločno in z utemeljenimi razlogi opredeliti do takih stališč.

Zato ni dovolj le zakonodaja, pač pa bo potreben še drugačen pristop vseh. Ker posebno srednji generaciji tu manjka izkušenj, je treba ta dialog z vso zavzetostjo gojiti za dobro celotne narodne in državljanske skupnosti. Vse to zahteva tudi ustrezno prenovo šolskih vsebin, iz katerih bo treba še marsikaj počistiti, kar žali verski čut in potvarja našo preteklost ter zamolči križe in preizkušnje, ki smo jih bili deležni kristjanov in preteklosti. Potrebna bo tudi ustrezna medijska kultura, s katero nas bodo novinarji spodbujali k takim nastopom, ki bodo gojili duha dialoga in odkrivali dobre strani drugega. To velja še posebno tudi za medsebojni dialog samih članov reli-

gij, ki naj bi jim pravna in dejanska svoboda omogočala, da bodo lahko tudi med seboj vzpostavljali dialog na nacionalni in državljanski ravni. Za tak dialog je treba sprejeti tudi dejstvo, da je katoliška Cerkev večinska Cerkev v Sloveniji in ima to seveda tudi ustrezne civilnodružbene in morda celo politične posledice. Seveda to ne pomeni, da smo katoličani zato bolj enakopravni kot drugi, pač pa da je to empirično dejstvo. To velja tudi za upoštevanje spomenikov naše krščanske kulture.

Tudi katoličanom to nalaga ustrezno kulturo, ki bo gojila dialog nič več iz pozicije odrinjenosti, pač s položaja civilnodružbenega partnerja, ki ima ugoden družbeni položaj in zato lahko tudi ustvarja merila dialoga in omogoča tudi manjšim partnerjem ustrezno sobivanje v tej državi. Seveda se za vse verske skupnosti in cerkve postavlja nujnost gojenja demokratične in etične kulture, ki je danes tako potrebna in ki edina lahko preprečuje spopad civilizacij. Treba bo poskrbeti tudi za to, da nihče ne bo odrinjen in prizadet, obenem tudi, da nihče ne bo skušal svojih vernih podrežati in Bog ne daj gojiti v njih sovraštva do drugače mislečih. Ker je ta refleks v Sloveniji zaradi polpreteklosti še vedno navzoč, je srečevanje različnih toliko bolj pomembno za presejanje takih enostranskosti. Od politikov je pričakovati, da bodo zato pozorni do vseh, in tudi v dejanskem govorjenju in ravnanju ne bodo delali diskriminacije, njim bodo lahko sledili tudi novinarji in ostali državljani. Kristjanom bo postni čas še dodatna priložnost za poglobljanje verske in etične kulture in odprtosti za drugega. Kot nas spodbuja prerok Izaija, je naša postna naloga, da se povsod, se pravi, pri sebi, v družini in v družbi prizadevamo za odpravo krivičnih spon in odpravo vezi, ki nas bremenijo. Predvsem takšno prizadevanje je imel v mislih tudi Gandi, ko je dejal, da ne gre za to, da bi se spreobračali iz ene religije v drugo, pač pa da bi bolj dosledno živeli svojo.

Janez Juhant

PISMO IZ BRUSLJA

p. Franček Bertolini

Revolucija v moškem svetu

Pri enem izmed predmetov pastoralne teologije smo morali študentje odkrivati značilnosti današnjih mladih odraslih (od 25. do 35. leta). Tako sem naletel na novo francosko revijo za moške, Robin, o kateri pa mislim, da ni kot mnoge druge. Direktor Christian v uvodniku, ki ga deloma posredujem, predstavi vizijo svoje nove revije. Marsikateri pogledi so nam tuji, ima pa nekatere uvide, ki so lahko tudi nam kristjanom v dober razmislek. Poglejmo jih. Moški se spreminjajo, a revije ne odgovarjajo njihovim novim pričakovanjem. Čeprav še vedno radi berejo športne, avtomobilske, ekonomske, računalniške in druge revije, v njihovem življenju ne obstajajo samo šport, avto, denar in računalnik. V življenju moškega postaja družina vedno pomembnejša. Dobro počutje para, odnos do otrok, iskanje čustvenega, telesnega in duševnega ravnovesja so del novih moških vsakodnevnih vsebin. Nobena revija za moške se v zadostni meri ne posveča vsem tem temam. Samo nekatere revije za ženske dajejo zadovoljive odgovore na teh področjih. Zato ni čudno, da 25% bralcev ženskih revij so moškega spola. Potrebno je torej dati besedo moškim, odkriti njihove najgloblje potrebe in ustvariti novo kulturo dialoga med moškimi in ženskami.

Pred petdesetimi leti so ženske zaradi družbenoekonomskih sprememb začele osvajati moški svet: zunanji svet, svet institucij, ekonomije, politike. Sedaj se boomerang vrača v obliki spremembe moškega sveta, ki teži v notranji svet, v intimno, v zasebnosti, ki uhajajo telesnim čutom in pozitivnemu razumu. Čeprav bolj skrita, ta revolucija ni nič manj korenita kot tista, ki je spremenila ženski svet.

Demokracija prodira v srce družine. Moški so v določenem smislu vedno manj glava družine. Ženske še vedno veliko več delajo v gospodinjstvu kot moški. Toda vedno več je moških, ki z veliko skrbnostjo spremljajo nosečnost svoje žene, jemljejo porodniški dopust, noč in dan pomagajo pri negi novorojenčkov, pazijo na otroke zvečer ali čez vikend, pomagajo otrokom pri šolskih nalogah in znajo poslušati svoje zaljubljene najstnike.

V bistvu lahko rečemo, da izpolnjujejo osnovne starševske dolžnosti; vse to z vedno večjim veseljem in predanostjo. "Poseganje" moških v družinsko področje povzroča določeno krizo tudi pri ženskah. Dogaja se kot neke vrste prerazporeditev moči znotraj družine. Zato sta toliko bolj potrebna spoštljiv dialog in globoka izmenjava med moškim in žensko ter z otroki.

Kdo bi si še upal trditi, da so pogum, odgovornost, čast, uživanje v akciji, naperjenost in prihodnost rezervirani moškim in prav tako poslušanje, razumevanje, radodarnost, skrb za drugega rezervirani ženskam? Zdi se, da je za današnjega moškega prišel čas združiti moškost z občutljivostjo, pogum z radodarnostjo, uživanje v akciji s skrbjo za druge.

G. Ambrož Kodolja ne neha presenečati

Doberdobska župnija ima spletno stran

Kdor pozna g. Ambroža Kodolja, župnika v Doberdoku na Krasi, dobro ve, da je to izobražen duhovnik s celo paleto zanimanj. Pravkar pa smo izvedeli, da je poskrbel tudi za lepo spletno stran župnije, kar je lahko marsikomu v veliko korist. Kot lahko prebere, kdor na brskalniku vpiše naslov

www.zupnijadoberdob.org, g. Kodolja sam predstavlja spletno stran župnije v Doberdoku, ki je največja občina na goriškem Krasi v Italiji. Kraj je znan po bitkah v prvi svetovni vojni, spada v goriško nadškofijo; ker biva župnijska skupnost na etnično mešanem ozemlju, je spletna stran dvojezična. Obiskovalec se lahko seznanj z zgo-

Parrocchia di S. Martino Vescovo - Župnija sv. Martina škofa - Doberdò - Doberdob

dovino župnije in vasi, dobi pa tudi celo vrsto informacij o župnijski cerkvi v Doberdoku, o sakralnih umetniških stvaritvah in drugih sakralnih objektih na ozemlju župnije. Predstavljena je tudi bližnja župnija Jamlje. Na portalu so prikazane tudi publikacije, ki jih je izdala

župnija; med temi velja omeniti vsaj *Križev pot - Via Crucis* s slikovno opremo slikarke Aleksandre Olivieri na besedilo Daneta Zajca in na zbirko Zajčevih pesmi *Ijubezen in smrt - Amore e morte*. Pod geslom *Bibliografije* sta na ogled življenjepisa akad. slikarja Vla-

dimirja Lakoviča in Aleksandre Olivieri, ki sta pustila svojo umetniško sled v Doberdoku. Čudoviti kraški utrinki in krajinske fotografije doberdobskega Krasa, kakršne je res težko najti, so shranjeni v rubriki *Album*: iskrene čestitke avtorjema Marinu Černicu in

Karlu Ferletiču! Na razpolago so tudi telefonske številke in elektronski naslovi župnika, organizatorjev in oskrbnikov. Omembe vredna je gotovo tudi rubrika *Besede*, v kateri lahko najdete zanimiva besedila, osebna pričevanja in kakšno puščico o aktualnih in nikdar dovolj razčiščenih temah, o katerih g. Kodolja pogosto piše tudi za naš tednik: govori namreč o Kocbeku, njegovem odnosu do Cerkev in duhovnikov, pa tudi o razpadu Jugoslavije in islamu. Posebno lepa pa so njegova razmišljanja o angažiranih kristjanih v politiki in vrednotah, o trpljenju, smrti in tišini.

2. POSTNA NEDELJA

1Mz 22, 1-2. 9a. 10-13. 15-18; Ps 116; Rim 8, 31b-34; Mr 9, 2-10

Izvirni greh je spačil srce in ljubezen. Že prvi Adamov in Evin sin, Kajn, dvigne svojo pest nad brata Abela; ne loči več jasno hudega od dobrega. Kar pa je še huje, je to, da nima v sebi moči, da bi se uprl sili greha. Toda v srcu ne ugasne vest, tako da tli v njej obljuba rešenja izpod prekletstva zla.

Bog ostaja zvest obljubi. Skrivnostno deluje v to smer, kar seveda traja tisočletja, vendar vodi človeka h Kristusu. Najbolj pregrešna dejanja se polagoma spreobračajo v spoznanje in življenje po Božji volji.

Med te spada v prvi vrsti spoštovanje do življenja. Abraham se mukoma dokopa do spoznanja, da je Bog ljubitelj življenja (Mdr 11, 26). Pri ljudeh vseh ljudstev in časov je

namreč vladalo prepričanje, da si z žrtvovanjem prvorojencev, sinov ali hčera, dobijo v zameno naklonjenost, srečo s strani božanstev. Znana je Jeftejeva zaobljuba in žrtvovanje hčerke edinke (Sod 11, 34 nss). Sv. pismo govori o žrtvovanju otrok, ki so jih sežigali ali zidali žive v palače (Mdr 12, 5, 6). Z Abrahamom pa se po preizkušnji začne nova doba za vse človeštvo. To ustvarja Bog po močni Abrahamovi veri. Gospod je takole govoril Abrahamu: "S tvojimi potomci se bodo blagoslavljali vsi narodi na zemlji, ker si poslušal moj glas" (1 Mz 22-18). Bog upošteva človekovo sodelovanje s seboj v vsem. Pri tem ne dela sile človeku. Sam trpi v razvojnem procesu osvobajanja. Saj je Oče vsakemu človeku, kakor Abraham sinu Izaku. V Jezusu se bo popolnila zvestoba Očetovi volji. Oče bo namreč daroval Sina za nas in naše odrešenje. Ne bo pa ostal ravnodušen. Trpel bo. Vendar ostane zvest zaobljubi. Abraham pa je v vsem ubogal Boga. Zato je oče vseh verujočih.

Psalmist izpoveduje: "Veroval sem Gospodu, tudi ko sem govoril: 'Zelo sem nesrečen'" (Ps 116, 10).

V množici potomcev, ki jih Bog objublja Abrahamu, prihaja polagoma do izraza Abrahamov potomec, Mesija. Gospod govori: "Tvoji potomci bodo vzeli v posest vrata svojih sovražnikov" (Ps 116, 17), kar pomeni, da jim bodo vzeli vse njihove zakone samostojnosti, vso svobodo. Toda dolgočasno pomeni, da bo Jezus premagal vse, ki človeka usužnjujejo, kot zadnji sovražnik pa bo premagana smrt (1 Kor 5, 12-21). Edina sovražnica sta posebljeni greh in smrt (1 Kor 15, 26). Kajti po enem človeku, po Adamu, je zakraljevala smrt, tako je po enem človeku, po Jezusu Kristusu, zakraljevala milost s pravičnostjo za večno življenje (Rim 5, 12-21).

Drugo berilo sprašuje: "Če je Bog za nas, kdo je zoper nas? On ni prizanesel lastnemu Sinu, temveč ga je dal za nas vse. Kako nam torej ne bo z njim tudi vsega podaril?" (Rim 8, 31-32). Kot vstali od mrtvih posreduje pri Bogu za nas

(vv. 33-34).

Da bi mogli vanj trdno verovati, se je spremenil na gori. Apostoli Peter, Jakob in Janez, pričajo Jezusove spremembe, bodo o tem lahko govorili samo po Jezusovem vstajenju (Mr 9, 9). Sijaj Božjega kraljestva naj tiho in skromno raste do popolnega razodetja v vstajenju Gospoda, ki je Očetov ljubljani Sin (Mr 9, 7). Jezus pa naj gradi kraljestvo na veselju, na pravičnosti, na resnici, na ljubezni prav sredi strahov, trpljenja, ki jih bo konec ob vstajenju pravičnih. V spremembi na gori se z Jezusom pojavita Mojzes in Elija. Govorita z njim o njegovem izhodu, o trpljenju in smrti v Jeruzalemu. Ker je Jezus človek, potrebuje tolažbo s strani predstavnikov postave (Mojzesa) in prerokov (Elija). Vsi preroki so namreč govorili o Jezusu, o njegovem trpljenju za Božje kraljestvo (Lk 24, 27). Očetov glas jih bo krepil vse življenje. Zlasti v trpljenju jim bo moč in pogum. Kazal jim bo luč, sijaj Božjega kraljestva. Le tedaj bodo zvedeli in izkusili, kaj pomeni vstati od mrtvih (Mr 9, 10).

RADIO OGNJIŠČE Pustna sobotna iskrica v akciji "Drobiž za riž" zbrala 40.492.000 tolarjev

Radodarni Slovenci za lačne Malgaše

Na pustno soboto je Radio Ognjišče organiziral posebno odmevno in uspešno akcijo: na plesu z dobrim namenom v prostorih Zavoda sv. Stanislava so za lačne ljudi z Madagaskarja, kjer delujejo slovenski misijonarji, nabrali zelo lepo vsoto denarja. Potrebe v misijonskem svetu so ogromne, na afriškem otoku pa še toliko bolj, potem ko so ga lani in letos prizadele hude poplave. Slovenci iz matične domovine pa so še enkrat dokazali, da imajo močno razvit čut za misijone, saj so s svojo velikodušnostjo presenetili prireditelje.

Poslušalci Radia Ognjišče so Malgašem namenili več kot 40 milijonov in pol tolarjev! Upanje na uspeh akcije je organizatorjem prineslo že zanimanje medijev, ki so pred pustno soboto objavili njihovo vabilo; zahvaljujemo se Juretu Sešku z Radia, ker je obvestil tudi nas. Veliko pokroviteljev in prostovoljcev je z veseljem prispevalo svoj delež in dosti dobre volje pri skupnem delu so ljudi v stiski. S tehnične plati so

Jure Sešek in misijonar Janez Krmelj (foto RO)

bili radiji dobro pripravljene na val telefonskih klicev, ki so jih lovili v klicnem centru Telekom Slovenije. Tam je v soboto, 25. februarja, od 9. do 17. ure marljivo delalo 30 prostovoljcev, ki so beležili darovane zneske in podatke darovalcev. Milijoni darovanih sredstev so naraščali iz ure v uro. Ko smo po treh urah akcije začeli pustno rajanje v športni dvorani Zavoda sv. Stanislava, so s ponosom zrlji v številko: 20 milijonov! Njihova pričakovanja so bila že

kratkrat presežena. 2500 maškar je na plesu darovalo še skoraj 1.200.000 SIT, darovi za trojanske krofe, pijačo in balone, ki so jih organizatorji dobili v dar, pa so zbrano vsoto v dvorani dvignili do dveh milijonov, telefoni pa so še vedno brneli. Do 17. ure so zbrali 40.492.000 tolarjev! V teh številkah se zrcali dobrota slovenskega človeka in nasmeh trpečnega Malgaša, je zapisano na spletni strani Radia Ognjišče.

Udeležence rajanja je nenapo-

vedano obiskal tudi nadškof msgr. Alojz Uran. Zbrane je nagovoril: "Vesel sem posebej zato, ker tako darežljivo praznujete ta pustni dogodek, to pustno iskrico. Nadgradili ste jo namreč s tem, ko se sami veselite in hočete biti dobre volje, da ne pozabite na tiste, ki pa morda zdajle niso dobre volje. Morda so bolni, trpeči, morda so doživeli kaj hudega... Predvsem pa mislite na tiste daleč na nekem otoku, ki se imenuje Madagaskar, ki so jih letos in lani zadele hude poplave. Otroci, povežite s Sobotno iskrico ste s skupaj z mnogimi dobrimi ljudmi

po Sloveniji odločili, da bi sodelovali tudi pri pomoči tem otrokom. Tako lahko res pokažemo, da smo Slovenci odprtega srca in da znamo biti solidarni drug z drugim, pa tudi z ljudmi, ki trpijo po svetu. Zato bi vas rad pozdravil in se tudi zahvalil vsem dobrim ljudem širom Slovenije." Nasmeh, ki je žarel na obrazu misijonarja Janeza Krmelja, je povedal vse. Zanj in za vse sodelujoče je to bila sobota, ki ne bodo nikdar pozabili!

Kratke

Duhovna obnova pri sv. Ivanu

Duhovnja sv. Ivana v Gorici vabi v torek in sredo, 14. in 15. marca, na duhovno obnovo z naslovom Osvobodimo Kristusa v našem srcu. Naša vsakdanost nas večkrat zbeha in oddaljuje od pristinih vzgibov, ki kličejo človeka k Bogu, piše na priložnostni zgibanki. Duhovna obnova pa lahko prebudi v nas tisti studenec čiste vode, ki se je morda izsušil ali ni več tako žuboreč. Srečanje z Božjo besedo in molitvijo nas lahko ponovno postavi v stik z Božjim, ki prebiva v nas in kliče k spreobrnjenju, k večji notranji ljubeči svobodi. Vzemite si čas za Gospoda, pustite, da vas Božja beseda prevzame in spremeni. Naj bo ta intenzivni duhovni čas priložnost za poglobljeno pripravo na skrivnost velikonočnega tridnevja. Spored: v torek, 14. t.m., bo ob 16. uri maša za ostarele, po maši kateheza na temo Evarhista in starost; ob 18. uri obisk bolnikov, ob 20.30 srečanje za starše na temo Evarhista in poslanstvo staršev.

V sredo, 15. t.m., bo ob 17.30 srečanje prvoobhajancev na temo Priprava na obhajilo; ob 18.15 srečanje z birmanci na temo Bog nam pomaga odrasčati, ob 19. uri zaključna maša in nato družabnost. Voditelj letošnje duhovne obnove bo g. Stanko Gerjolj, predstojnik katedre za oznanjevalno bogoslužje na teološki fakulteti ljubljanske univerze in strokovnjak za pedagoško psihologijo in didaktiko. Vabljeni!

Praznovanje goriških zavetnikov

Letošnje praznovanje goriških zavetnikov sv. Hilarija in Tacijana, ki ga pripravljata goriška dekanija in župnijski pastirski svet pod pokroviteljstvom občinske uprave, ima posebno bogat spored. V četrtek, 9. t.m., se bo v župnijskih prostorih Pastor Angelicus začel nogometni turnir; ob 15. uri se bo začelo dekanjsko romanje k svetišču Rosa Mistica v Krmin. V petek, 10. t.m., bo v Palači Rabatta prof. Sergio Tavano predaval na temo Oglej in Gorica: skupen zaklad. V

soboto, 11. t.m., bo ob 15. uri odbojarski turnir za ekipe goriških župnij, ob 17.30 pa v avditoriju furlanske kulture v ul. Roma odprtje fotografske razstave z naslovom Praznični trenutki v duhu oglejske tradicije. Istega dne bo ob 20.30 v stolni cerkvi koncert duhovne glasbe, ki ga bo izvajala Cappella San Carlo. V nedeljo, 12. t.m., bo ob 10.30 v stolnici slovesno bogoslužje, nato pa v mestnem središču praznični sprevod s srednjeveškimi osebnostmi v kostumih. V ponedeljek in torek, 13. in 14. t.m., se bo nadaljeval nogometni turnir. V ponedeljek ob 18. uri bo v Palači Rabatta msgr. Luciano Padovese govoril na temo V službi upanja v srec mesta, v torek ob 20.30 pa bo v isti palači večer, posvečen pejszi, glasbi in podobam. V sredo, 15. t.m., bo goriški nadškof msgr. Dino De Antoni ob 19. uri vodil v stolni cerkvi večernice, dan kasneje, na dan zavetnikov, pa slovesno bogoslužje skupaj z goriškimi župniki. Po maši bo na trgu pred cerkvijo praznovanje s folklornimi skupinami in godbo na pihala. Ob 20.30 bo v avditoriju svečana podelitev 6. nagrade Sv. Hilarij in Tacijan s koncertom orkestra goriškega glasbenega inštituta in zbora Seghizzi. Praznovanja se bodo nadaljevala še 18. in 19. t.m. s tržnicami na Trgu Cavour, posvečenimi naravnim izdelkom.

Več informacij dobite na naslovu: www.arcidiocesi.gorizia.it/cattedrale

Vabilo v Bazovico 26. marca

Radosti in težave današnje družine

Živimo vedno bolj v laičnem svetu, ki se namerano izogiba besed, kot so: zakon, poroka, mož in žena, otroci, družina. Rajši govorijo o partnerjih, o ljubimcih in ljubicah, o začasnem skupaj bivajočih, o istospolnih in heterospolnih zvezah.

Kot da bi se bali stalnosti, resne zveze in odgovornosti skupnega družinskega življenja. In vendar je DRUŽINA kraj, kjer smo dobili prve osnove ljubezni, vzgoje in olike; ob starših in notnih smo začeli govoriti, hoditi in morda tudi moliti.

Če se mnogi bojijo ustvariti lastno družino in rajši poskusno živijo skupaj brez poroke, če se še tako izogibajo otroku, če je, žal, razporok in ločitev vedno več, to še ne pomeni, da je družina na robu propada. Da bo zdaj zdaj propadla.

Večina mladih si še dandanes želi in sanja svojo novo družino, kako bo nekoč spoznal(a) svojo polovico in z njo ustvaril srečno sanjsko skupnost ljubečih se oseb. Kako se bo poročil(a) in imel(a) otroke,.... Egoizem (iskanje lastne koristi), hedonizem (iskanje lastnega užitka), individualizem (pretirano iskanje lastne podobe, lastnega mišljenja), pa potem še vedno premajhna solidarnost in ne-delitev hišnih del med možem in ženo v družini; to in še marsikaj drugega je morda

razlog ali vzrok manjših ali velikih razočaranj, težav, razhajanj ali celo ločitev med zakonci. Pogosto se pridružijo še nezvestoba, alkoholizem, odvisnost od iger na srečo in še kaj.

Ko pride v družini do razhajanja v mnenjih in pogledih, je potreben pogovor. A tega je marsikje vedno manj. Namesto pogovora in skupne molitve sta zakraljevala TV in kompjuter. Prvotna čustva in telesna privlačnost se po nekaj letih poroke ohladijo in v tistih, ki v ljubezni niso zrasli, se z leti naselijo najslabši zakonski odnosi, kot so: rutina, navada, naveličanost, utečenost, dolgočasje.

Prav vsak zakonski par bi o svojem zakonu in družini mogel napisati dovolj bogato in zanimivo knjigo.

"Vsak je svoje sreče (ali nesreče) kovač", lepo pravi naš stari, še socialistični pregovor. In ne velja le za samsko, ampak tudi za zakonsko ali skupno življenje ali družino.

O tih in podobnih zadevah bo govor v nedeljo, 26. marca, pri nedeljski sveti maši ob 10.30 v Bazovici, ko bomo imeli v gosteh družino z več otroki, s katero se bomo pogovarjali.

Pel bo domači otroški zbor Slomšek. Lepo vabljeni vsi, mladi in manj mladi.

Kratke

30 let od smrti g. Metoda Turnška

Konec januarja je minilo 30 let od smrti duhovnika in pisatelja dr. Metoda Turnška. Prav je, da se ga ob tej priložnosti spomnimo, saj je med drugim dobrih deset let uspešno deloval tudi na Tržaškem, nato pa na Koroškem, kjer je umrl 26. januarja 1976.

Rodil se je leta 1909 na Vzhodnem Štajerskem. Vstopil je v cistercijski red v Stični, kjer je obiskoval gimnazijo. Študij je nadaljeval v Ljubljani in bil posvečen v duhovnika. Bogoslovne študije z doktoratom je dovršil na ljubljanski univerzi. Nato je do konca vojne deloval predvsem v Ljubljani, kjer je med drugim prevzel uredništvo glasila Apostolstva sv. Cirila in Metoda Kraljestvo božje in na novo ustanovljenega liturgičnega glasila Božji vrelci.

Metod Turnšek je svoje velike publicistične sposobnosti še dalje razvijal v Trstu, kjer je med drugim obnovil in urejal glasilo Kraljestvo božje. Skoraj deset let je poučeval na slovenskih srednjih šolah v Trstu, zadnjih 20 let svojega življenja pa je, kot rečeno, preživel na Koroškem.

Turnšek je bil plodovit liturgični in narodopisni pisatelj. Naj izmed številnih tovrstnih del omenimo le Rimski misal, ki je doživel tri izdaje. Spomniti velja tudi na njegove štiri knjige narodopisne zbirke Pod vernim krovom.

Leta 1948 je v Trstu izšla drama v 5 dejanjih o pokristjanjevanju slovenskih karantanskih knezov z naslovom Država med gorami. Izmed leposlovnih del naj omenimo še vojni roman In hrumela je Drava ter roman Med koroškimi brati, ki velja za najboljšo Turnškovo leposlovno delo. / (mab)

Vsako nedeljo križev pot na Sv. Goro

Vsako postno nedeljo se bo ob 14.30 začel na Prevalu (pri prvi postaji) križev pot ter se nadaljeval v molitvi, premišljevanju in petju vse do vrha Sv. Gore, kjer bo v baziliki ob 16.00 sveta maša s postnim premišljevanjem.

"Premišljevanje Jezusovega trpljenja nam pomaga, da svojo postno pripravo na Veliko noč vzamemo bolj zares, obenem pa je to tudi že pokora, ki nas prečiščuje," so zapisali svetogorski frančiškani.

Sedma številka Pastirčka

Prebujenje v naravi in duši

Mesec marec je stopil med nas s svojim nadihom pomladi prav na pepelnico sredo, ko se začne postni čas, resna priprava na velikoonočno slavo. Tako kot se prebujanja narava iz dolgega zimskega spanja, se mora tudi življenje naše duše prekaliti v odpovedovanju tistega, kar imamo najraje, v delanju dobrega, v nesebični misli

na potrebne, v pazljivejšem poslušanju vzgojiteljev in brzdanju jezikavosti... Le s premagovanjem večjih in manjših skušnjav se bomo veselo srečali z vstalim Jezusom. S takimi mislimi nagovarja v marčni številki Pastirčkove bralce urednik Marijan Markežič in jih bodri, naj bodo vztrajni pri svojih sklepih. O tem nazoru govori tudi dopolnjevalka Karmen Smodiš Postni čas, v kateri se Kristina in njen bratec Ciril v postnih dneh z vso vnemo trudita biti čim bolj pridna in delavna. Na

žalostno Jezusovo pot na Golgoto se navezuje svetopisemska rubrika Kar lepo po vrsti. Svetopisemska pobarvanika za najmlajše pa se zaustavlja ob Abrahamu, ki mu je Bog napovedal, da bo iz njega izšel velik narod.

Skorajšnji, težko pričakovani prihod cvetoče pomladi oznanjata pesmica Kje si, pomlad? Zlate Volarič z izvirno avtorično ilustracijo in "ljubezenska" strast do prijateljčinega kolesa, ki jo izpoveduje nemarni Packo izpod šaljivega peresa Walterja Grudine. Sladkost pomladi veje tudi iz opisa rumenega dreva, ki zacveti že v februarju in katerega značilnosti niza Ana Rupil ob natančni risbi Danile Komjanc, ki jo bodo otroci dopolnili s svojimi barvicami. Isto bodo storili tudi najmlajši, ko bodo dokončali rubriko Besede v podobah, iste tankočutne ilustratorke, ki tokrat predstavlja najzanimivejša glasbila. Takoj bodo tu-

di razrešili uganko o poklicu prikupnega medvedka, v toplih barvah Paole Bertolini Grudina. Da je prijatelj še zmeraj neprecenljiv zaklad, pa bodo mali bralci razbrali iz zapisa Neže Rot Prijatelj. Kako so nam za dobroto hvaležne tudi živali, pripoveduje koroška ljudska pravljica Hvaležni medved, ki jo predstavlja Barbara Rustja in kateri je, kot vselej, pripisala križanko in vprašanja za bistre glave. Zakaj mačke lovijo miške, razkriva pravljica Zakaj in zato V.

T. Arharja. Pravljica Mariza Perat pa še nadalje vodi bralce po potepuških stopinjah metle Pike. Trije znani potepuhi so se v spremstvu in ob križankah, blodnjakih in še čem bodo tudi v lepi, sedmi številki bralci izostrovali svoje čute. Na osmih središčnih straneh Pastirčkove pošte pa bodo lahko radovedno brskali po zapisih, ki so jih tokrat poslali učenci COŠ A. Bubnič, Milje, COŠ P. Tomažič, Trebče, OŠ J. Ribičič - K. Širok, Trst, pa tudi Šolarji iz Romjana, Štandreja in Pevme. Ob pisemcih je 26 risbic, ki se spogledujejo s pustom, zimo, pomladjo in še marsičem.

Kratke

Svet slovenskih organizacij in šola Komel

V sredo, 1. marca, sta se predsednik Sveta slovenskih organizacij Drago Štoka in goriški pokrajinski odbor SSO-ja sestala z vodstvom Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel. Goriška glasbena šola je spregovorila o svojem uspešnem delovanju v zadnjih letih, ko ji je uspel podvig iz čisto amaterske realnosti v eno pomembnejših ustanov slovenske manjšine na Goriškem. Vodstvo SSO-ja je ugotovilo, da trenutno šola Emil Komel odigrava osrednjo vlogo v glasbeni izobrazbi na Goriškem, kar potrjuje tudi število šolskih gojencev, ki jih je več kot 300. Predsednik Štoka je bil obenem seznanjen tudi z vzroki finančne krize, ki jo je izjemno hitra rast prinesla s seboj. Prisotni so ugotovili potrebo, da bi šoli priznali večjo vlogo tako znotraj manjšinske skupnosti kot tudi znotraj širšega goriškega prostora. Srečanju z glasbeno šolo je sledila seja Izvršnega odbora Sveta slovenskih organizacij, ki je z veseljem pozdravil ustanovitev gledališke šole, za kar si je Svet slovenskih organizacij močno prizadeval, saj je mnenja, da vzgoja lokalnih gledaliških kadrov ostaja temeljnega pomena za dolgoročni razvoj gledališča. IO je nadalje razpravljalo o organizacijskih problemih naše manjšinske skupnosti.

Goriška zdravstvena enota za slovenske šole

Goriška direktorica zdravstvene enote Manuela Baccarin je odgovorila na Špacapanovo pismo, s katerim jo je deželni svetnik spraševal o postopkih za vpeljavo slovenske psihopedagoške službe v sklopu goriške zdravstvene enote, ki bi bila na razpolago tudi za slovenske šole. Direktorica v svojem dopisu naznanja prisotnost dvojezičnega psihologa ter v prihodnje tudi dvojezičnega logopeda, ko se bo eden izmed sedanjih upokojil.

V sklopu načrta za teritorialne dejavnosti (PAT) pa so bile sprejete obveze, da bodo dvojezični operaterji izvajali v integraciji z zdravstvenimi posegi tudi socialno-skrbne storitve. Baccarinova se še obvezuje, da bo v prihodnosti možno razširiti dvojezične storitve na podlagi razpoložljivih sredstev.

Špacapan meni, da nakazane rešitve predstavljajo sicer samo delni odgovor na prošnjo, ki so jo ravnatelj slovenskih šol v letošnjem januarju naslovili na goriško zdravstveno ustanovo za ustanovitev sociopedagoške službe, vendar je pokazana dobra volja pomenljiva in pomembno je tudi, da bodo tako storjeni prvi koraki v smer boljše oskrbe dijakov slovenskih šol s posebnimi potrebami.

Slovenski film v Gorici

Kinoatelj bo 25-letnico predstavitve slovenskega filma v Gorici ter 20-letnico Film Video Monitorja praznoval še v četrtek, 23. marca. Pred projekcijo filmov Moji materi Gregorja Božiča in Odgrobadogroba Jana Cvitkoviča bodo na vrsti predavanja. V Kinemaxu bodo ob 20.45 vrteli film Voda v očeh, ki ga je lani posnel režiser Jože Baša, večer pa se bo nadaljeval s filmoma iz osemdesetih let, in sicer s filmom Živojina Pavloviča Nasvidenje v naslednji vojni. Vstop je prost.

Poziv Slovenske skupnosti

Goriška sekcija stranke Slovenske skupnosti je na zadnjem srečanju sklenila nasloviti javnosti naslednji poziv.

Stranka SSK si je veliko prizadevala, zato da bi stopil v občini Gorica čim prej v veljavo 8. člen zakona 38/2001 o rabi slovenskega jezika v odnosih do javne uprave. Ne smemo namreč pozabiti, da je ta pravica ena izmed treh temeljnih principov zaščite vsake jezikovne skupnosti v vseh evropskih državah skupaj s pravico do izobraževanja v materinem jeziku in dostopa ter uporabe sredstev javnega obveščanja prav tako v materinem jeziku.

Dolgoletna izključitev Slovencev iz javne uprave in seveda tudi negativni odnos italijanske zakonodajne oblasti do slovenske manjšine do leta 1999 (ko je bil izdan "vsaj" zakon za zaščito zgodovinskih jezikovnih skupnosti v Italiji) prinašata težke posledice predvsem, kar se tiče pričevanja osebne identitete, ki je tesno povezana z lastnim imenom in priimkom in drugimi vidnimi – to pomeni simbolnimi znaki.

V ta namen kakor stranka pozivamo naše članice in člane in seveda vse Slovenke in Slovence v Gorici, da uzakonijo slovensko obliko imena in priimka, spremenjeno v fašističnem obdobju oz. da si nabavijo novo italijansko-slovensko dvojezično papirnato osebno izkaznico.

Postopek za spremembo imena in priimka je zelo preprost. Občanka ali občan vložijo prošnjo (vzorec lahko dobite na spletni strani stranke SSK – www.slovenskaskupnost.org) na občino (Gorica v tem primeru) in priloži prošnji dokumentacijo, ki izpričuje originalni zapis slovenskega imena oz. priimka. To velja bodisi v primeru, da je bilo ime prevedeno – poitaljanščeno – bodisi v primeru, da je bilo ime zapisano z drugimi črkami, brez šumečev ali podobno. Večkrat so to izpisi iz rojstne knjige župnije ali podobno. Občinski matični urad bo poskrbel za prijavo na Prefekturo in za vpis sprememb v vse anagrafske dokumente. Opozorjamo, da na druga Ministrstva (kakor npr. na Ministrstvo za promet za voziško dovoljenje) je treba stopiti osebno.

Kdor si želi novo dvojezično osebno papirnato izkaznico, naj telefonira na pristojni občinski urad (+39 0481 383401) in se zmeni za dan za izdajo (v tem prehodnem obdobju – prilaganja instrumentov javne uprave za izdajo dvojezičnih izkaznic je postopek dolgovezen). Občanka ali občan morata prinesiti s sabo 3 fotografije v formatu za osebne dokumente in staro papirnato oz. elektronsko izkaznico.

Postopki so zelo enostavni, zato svetujemo, da, ko imate druge opravke na občini, spotoma opravite še to. Za katerokoli dodatno informacijo lahko pišete na e-mail brescianica@libero.it.

Goriška sekcija SSK

NA LAŠKEM Društvo Tržič ob dnevu slovenske kulture

Večer "po domače",
Serata "par divartiment"

Tako so člani Društva Tržič upravičeno naslovili svojo dvojezično prirediteljev ob Dnevu slovenske kulture, ki je verjetno kot ena izmed zadnjih tovrstnih srečanj v čast velikemu slovenske besede, Francetu Prešernu, potekala v resnično domačem ozračju v petek, 3. t.m., v občinskem gledališču v Tržiču. Prvič ni bilo na njej Bernardke Radetič, ki je mnogo svojih moči razdajala društvu Tržič in si prizadevala za uveljavitev slovenščine v tamkajšnji občini, pa tudi za mirno, plodno kulturno in politično sožitje med narodnostmi, ki jim je dano živeti na tem ozemlju. Njeno prerano izgubo bo skušala nadomestiti Lucia Germani, profesorica v pokoju, ki od polovice minulega januarja predseduje tržičkemu društvu. Pri tem ji pomagajo tudi drugi odborniki, med njimi mlada blagajničarka Tanja Uršič.

Prijeten večer, na katerem se je zbralo okoli šestdeset ljudi (med njimi so bili predsednik občinskega sveta Fabio Delbello, doberdopski podžupan Nordio Gergolet, tržička odbornica Silvia Altran in Karlo Mučič, predsednik društva Jadro), se je začel s Prešernovo Zdravljico. Izvedli so jo zlit glasovi MePz "Devin – Rdeča zvezda", ki so pod vodstvom Rada Miliča zapeli še šest drugih pesmi, med temi Koso-

velovo Kraško jesen, ljudsko Kje so tiste stezice in Signore delle cime. Priložnostna govornica je bila pesnica Liliana Visintin, ki je z občutenim zanosom naglasila, da ta večer ni le praznik kulture, ampak tudi "predvsem dan

poeziji in dejala, da je "poezija zvoneči trud, peneči ponos, razkošno petje, mladostno čvekanje, trepetajoča molitev, silna svoboda, veličastno hrepenenje (...), je večglasna melodija, ki nas spremlja z ljubeznivo

Foto Bumbacco

druženja, medsebojnega srečevanja, spoznavanja in darovanja drug drugemu". Proslave so namreč ohranile prvotni pomen povezovanja ljudi in utrjevanja občutka vraščenosti v prostor. Žal je v današnjem tempu življenja vedno manj časa za take osrečujoče postanke. Dejala je, da je z veseljem sprejela povabilo društva, ker se čuti del laškega prostora in prav iz domače zemlje črpa navdih za svoje pisanje. Zaustavila se je tudi ob

roko od materinske uspanke do odzvanjanja zvonov." Poslušalce je povabila k razmisleku o številu prisotnih glasov, tudi tistih mnogih, ki so že odšli v onstranstvo, a so nam še pred nedavnim ponosno utirali pot po kraških stezah in laških planjavah. Vsi ti so naši heroji, ki jih ne smemo pozabiti, saj so zapustili bogato dediščino in zarezali globoko sled v naša srca. Svoje razmišljanje je sklenila z besedami o ponosu in dostojan-

stvu v širšem pomenu besede. "Osebnostno je tista vrednota, za katero se počutimo cenjene in spoštovane in zato tudi cenimo in spoštujemo druge. In prav v tem duhu smo mi tu zbrani." Požela je velik aplavz, ki je takoj zaobjel še Fabia Delbello, ko je stopil na oder na povabilo gospe Lucie Germani, ki mu je v imenu Društva Tržič izročila plaketo za njegove zasluge v trdi slovenski narodni skupnosti in ga imenovala za častnega člana društva. Iz srca se je zahvalil za to lepo presenečenje in se spomnil zaslužnega Bernardke Radetič. Prav njenemu spominu je posvetil to priznanje.

Za prisrčen sklep sporeda, ki ga je povezovala Nataša Ferletič, je poskrbela Pevska skupina laških narodnih noš iz Turjaka. Pod pevskim mentorstvom Federice Volpi se je skupina zasnovala pred dvema letoma. Z odkrivanjem in izvajanjem starih ljudskih bizjaških pesmi skuša obujati staro izročilo in navade, povezane z nekdanjim delom v hiši in na polju. Ob napovedovanju Caterine Chittaro je skupina s pesmijo, plesom in hudomušno mimiko, ob spremljanju harmonike, "bidonbassa" (basa iz pločevinaste skatle z eno struno) in "benfatte" (izvirnega glasbila iz lesenih ploščic) zapela in zrecitala nekaj ljudskih iz domačega kraja, po zapisu Silvia Dominija iz zbirke Anima Bisaccia, iz Gradeža in Trsta. Zdravice na sproščeni družabnosti so zaokrožile večer, na katerem so ob skorajšnjem 8. marcu vse gospe prejele rdeč nageljček z mimozo.

IK

Otroška urica v Feiglovi knjižnici

O Urški, ki je strastno
vzljubila knjige

Kljub neprijaznemu vremenu je v ponedeljek, 20. februarja, nad štiri-deset otrok prihitelo v Feiglovo knjižnico, kjer jih je pričakovala druga letošnja Otroška urica, ki tokrat ni bila le pravljico srečanje, ampak prava lutkovna predstava. Pravljičico o Deklici, ki je so-vražila knjige, so pred enostavnim, a dovolj povednim scen-skim zaslonom z lepimi ročnimi lutkami iz blaga izobliko-

vale dijakinje tretjega in četrtega razreda Pedagoškega liceja A. M. Slomšek iz Trsta. Emanuela Renko, Sara Conestabo, Maddalena Mura, Terezika Schnabl so posredovale svoje glasove pravljici junakom, Emma Malina Marinelli je s pripovedovanjem povezovala lutkovne prizore, Kevin Bortolutti pa je v ozadju z raznimi instrumenti glasbeno opremil dogajanje. Deklica Urška je imela na razpolago

veliko knjig, ki so se kopicile vsepovsod, a jih je mrzila. Ko pa je nekoč iskala svojega muca, se je s treskom prevrnil cel kup knjig in z njihovih strani so popadali junaki, ki so srčno želeli iti spet vsak v svojo pravljico. Urška jim je hotela pomagati, a ni mogla, ker ni poznala pravljic. Zato se je zavzelo zagrizla v branje in tako pripomogla, da so se razne živalice veselo vrnile v svoje pravljice knjige. Otroci so, kot po navadi sedeč na mehkih blazinah, mirno poslušali kratek, a poučen pravljici sple, ki se je igral-sko porodil pod mentorstvom profesorice slovenščine Martine Legiša in ob sodelovanju

njenih kolegov Štefana Turka, Irene Pahor in Sonje Gregori. Letos so nastopajoči obiskovali dvanajsturni tečaj dikcije pod vodstvom igralca Danijela Malalana, ki se je udeležil goriškega nastopa svojih gojencev. Malčki so ob koncu pripovedi prešli drobno pobarvanko z živalicami iz pravljice in jo z nasveti dijakinje začeli navdušeno barvati; sedaj verjetno že ponosno razkazujejo svoje živahne risbice. Zgodbica o Urški jih bo gotovo spodbudila k branju, medtem ko se bodo pripravljali na naslednjo Otroško urico, ki bo v ponedeljek, 27. marca.

Predstavitve ilustrirane pravljice
Zmaj Robantek in
jokavi oblaček

Lepa skupinica otrok in staršev je v četrtek, 23. februarja, sicer malce po napovedani uri, prišla na neobičajno predstavitev v prostore galerije Ars nad Katoliško knjižnico. Prav knjižnica je bila prirediteljica nevsakdanjega srečanja s pravljico. Ilustrirano knjigo z naslovom Zmaj Robantek in jokavi oblaček je predstavila avtorica sama, Andreja Novšak, potem ko se je prelevila v pritlikavega škarta iz svoje pravljice, ki mu je pravljica vila dovolila iti med otroke, da bi spoznala njegovo zgodbo in jo posredovali drugim cicibanom. Z dolgim zelenim pokivalom in s kitaro v rokah, med velikimi kartonastimi podobami pravljicnih junakov, ob dialogih s sodelavcem Milanom Nardinom, urednikom založbe Utrinec, pri kateri je izšla knjiga, in petju narod-

nih pesmic - Na planincih sončce sije, Sijaj, sijaj sončce, Pleši, pleši črni kos - je pojasnila otrokom, da so tudi drobne pesmice in pravljice del naše kulture, na katero smo ponosni in jo moramo širiti iz roda v rod. Potem pa je ob grmenju, ki ga je pričarala s čudnim instrumentom, pomladnim bobnom, razvila pravljici klobčič, ki se mota okoli strahu. Ta zagrabila otroke ob hudem neurju. Ko pa izvejo, da grom in blisk povzročata zmaj Robantek, ko se vesel podi po nebu, in se oblaki do solz smejejo oblačku, ki se je zbal le-teče mrcine in izpustil lužico, se

ves strah razblini. Ko je ta uganka razrešena, otroci lahko mirno zaspijo ob lepi uspanki kot Alenka in Tomaž iz pravljice. Mali in veliki četrtkovi poslušalci so na spodbudo avtorice tudi zapeli, še posebno pogumno vsem dobro znano pesmico Mi se imamo radi. Otroci so veselo odšli domov, nekateri s pravljico, ki so jim jo kupili starši, vsi pa s svinčnikom in papirnato vrečko, - dar Katoliške knjižnice -, v katero so nasuli sladkih dobrot, ki jim jih je ponudila prijazna uslužbenka Agata. Kdor bi želel imeti knjigo, se

lahko zgleda v Katoliški knjižnici na Travniku. Pravljica, ki na izvirni način preganja otroške strahove, je nazorno napisana, tiskana z velikimi črkami, zato primerna za najmlajše solarčke, in opremljena z lepimi ilustracijami brez vsakršnih ostrin, v živahnih barvah Adriana Janežiča. Pravljici tekst spremljajo pesmice z notnim zapisom Irene Skumavec. V žepku na hrbtni strani platnice so kartončki s pravljicnimi junaki, s katerimi se bodo otroci šli raznih igrice. Avtorica je doma iz slovitve Vrbe na Gorenjskem. Po poklicu je vzgojiteljica v vrtcu v Lescah blizu Radovljice. Pisati je začela l. 2002 na spodbudo svojih hčerk, ki sta radi poslušali njene domišljjsko bogate zgodbe. Zmaj Robantek in jokavi oblaček je njena tretja knjiga; pred njo sta izšli Dobro srce in Proteusko jamaški škart.

Specialitete Čotove gostilne z Vrha sv. Mihaela

Okusi brez meja

V petek je bilo v Gostilni Devetak na Vrhu sv. Mihaela drugo enogastronomsko srečanje iz niza Kuhinja brez meja, ki jo prireja gurmansko društvo Ducato dei vini friulani. Po tri gostilne (seveda izbrane in ugledne) iz naše dežele, Slovenije in Avstrije ter dve iz Veneta, se med februarjem in majem predstavijo s svojimi prefinjenimi regionalnimi kuhinjami in tekmujejo za priznanje omenjene pisane družine ljubiteljev dobre hrane in vin, ki se pomikajo med vsemi sodelujočimi gostilnami. Na lanske prvi izdaji se je kot prva uvrstila restavracija Pri Lojzetu iz Zemonu pri Ajdovščini, druga je bila Hiša Franko iz Kobarida in tretja Da Toni iz Gradiscutte. Društvo Ducato je tudi letos potrdilo med "najboljšimi" F-Jk za to tekmovanje odlično gostilno z goriškega Krasa. Družina Devetak je tokrat povabila k sodelovanju pridelovalca delikates Simonu Turusa iz Moša pri Gorici: sloves njegove domače salame, "speha" in "guancia-ja", ki so bili v pokušnji, je segel do Rima. Izvrstne specialitete Čotove gostilne so spremljala dokaj "personalizirana" vina. Poker večera so sestavljali: zlata

rebula mladega talenta Roberta Prinčiča s kmetije Gradiscutta

Ušili in Gabriella, sestra Nerina ter hčerke Sara, Tatjana, Tjaša in najmanjša Mihaela

pri Jazbinah, mešano belo kmetije Il Carpino Franka Sošola iz Števerjana, teran Benjamina Zidaricha iz Praprota ter belo pozne trgatve kmetije Lis Neris Alvara Pecorarija iz Svetega Lovrenca pri Gorici. Med posebno posrečenimi jedmi bi omenili klasično šelinko, šelino minestro (precej pekočo) in pa sladico "rafiol", to je mehko pečeno tortico s sladkim pomarančno aromatiziranim korenčkom, ki si je prislužila najvišje točkovanje. Gostje in posebna žirija Ducata so namreč ocenjevali vsako jed oz. abinacijo z vinom; najboljša je bila uvrščena za zaključno večerjo tekmovanja, kjer bodo na pokušnji jedi vseh sode-

gumi in seže po "okusih" sosednjih dežel, nemara res udejanja v svojem malem novo evroregijo, zaenkrat omejeno na enogastronomijo, a kot dobro vemo, hrana, vino in kultura gostoljubja kažejo tudi na druge značilnosti danega teritorija ali naroda in od neke je treba začeti...

Po prvih treh večerih, Pri Lojzetu v Zemonu, Pri Celesteju v Venegazzeju (Treviso) in Devetaku, je naslednja etapa jutri (vse večerje Ducata so ob petkih) v restavraciji Schloss Mageregg v Celovcu, 17.marca gostilna in restavracija Das Leitgeb v Furstfeldu (Avstrija), 24.marca Hiša Franko v Kobaridu in 31.marca restavracija La Primula v S. Quirinu pri Pordenonu. Aprila bodo nastopile: v petek, 7. gostilna Preschan v Voitsbergu (Avstrija), 14. restavracija Dall'Amelia v Mestrah, 21. restavracija Penzion Raduha v Lučah (Slovenija) in 28. Antica trattoria Da Toni v Gradiscutti. Zaključni večer, na katerem se bodo skupaj predstavile vse gostilne Kuhinje brez meja, bo 5. maja v restavraciji Al Doge v vili Manin v Passarianu. Če se kdo želi pridružiti gurmansko Ducata dei Vini Friulani na njihovih enogastronomskih turnejah v omenjenih obratih izven dežele, lahko pokliče na tel. 0432.503555 za rezervacijo večerje in mesta na posebnem avtobusu, ki odpotuje iz Vidma.

Davorin Devetak

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 10.3. do 16.3.2006)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, od ponedeljka do petka, ob 20. do 21. ure. Spored:
Petek, 10. marca (v studiu Andrej Baucon): Ob domačem ognjišču: Slovenska narodno-zabavna in zabavna glasba včeraj in danes. - Zanimivosti in obvestila. - Iz krščanskega sveta. - Zborovska pesem.
Ponedeljek, 13. marca (v studiu Andrej Baucon): Sodobni sound z Andrejem: moderna glasba včeraj in danes. - Zanimivosti in obvestila.
Torek, 14. marca (v studiu Matjaž Pintar): Ali veste, da... glasbena oddaja z Matjažem.
Sreda, 15. marca (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Gozd skušnjav. - Izbor melodij.
Četrtek, 16. marca (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: Posnetki z naših kulturnih prireditvev. - Glasba iz studia 2.

Darovi

Za Novi glas: ob nabirki za katoliški tisk župnija Devin 120,00; N.N. 5,00 evrov.
Za cerkev v Gabrjah: Vanda Pinausig Devetak 5,00; Tereza Srebrnič v spomin na pok. Nadjo Maganja in Branka Likarja 100,00 evrov.
Za lačne otroke v misijonu p. Kosa: Guglielmo Frati, Samuel in Sara Devetak s Peči nabrali o pustu 556,00 evrov.

Čestitka

Naša draga mama in nona praznuje 9. marca svoj okrogli življenjski jubilej. Celih 70 je že. Zahvaljujemo se ti za vse, obenem pa kličemo božjega blagoslova za nadaljnjo pot. Želimo ti obilo zdravja, miru in veselja polnih dni. Tvoji otroci z družinami. Čestitki se pridružuje prijatelj duhovnije sv. Ivana.

V dvorani pokrajinskega sveta

Predstavitve knjige o nadškofu F. B. Sedeju

Ivan Portelli in Luigi Tavano (foto Bumbaca)

Dne 24.2.2006 je bila v dvorani goriškega pokrajinskega sveta predstavitev knjige Ivana Portellija Pastore dei suoi popoli - Mons. Sedej e l'arcidiocesi di Gorizia nel primo dopoguerra. Delo je izšlo v Ronkah z letnico 2005. Predstavitve sta priredila izdajateljica Consorzio Culturale del Monfalconese in Associazione Adriano Cragolin iz San Pier d'Isonzo v sodelovanju z goriškim Institutom za družbeno in versko zgodovino (ISSR) in pod pokroviteljstvom Goriške pokrajine. Ker je naš list že objavil daljši članek o tej zanimivi knjigi (23.2.2006), se ta zapis omejuje na potek predstavitvenega srečanja, ki ga je vodil prof. Giovanni Toplikar, urednik publikacije. Pozdravil je v imenu omenjenega tržiškega konzorcija in poudaril pomen Portellijevega dela. Omenil je tudi delež Franka Žerjale, ki je knjigo opremil. Na predstavitvi je v imenu Združenja Cragolin spregovorila njegova predsednica Stanislava Amadio, ki je skupaj s predsednikom tržiškega konzorcija in z županom iz San Pier d'Isonzo napisala krajši uvod, ki v knjigi sledi uvodnim besedam predsednika Goriške pokrajine Giorgia Brandolina. Sle-

dila je okrogla miza z nastopom štirih poznavalcev v knjigi obravnavane tematike. Najprej je prof. Liliana Ferrari s tržiške univerze osvetlila zgodovinsko ozadje in glavne značilnosti Sedejevega škofovanja. Zgodovinar Luigi Tavano, predsednik Instituta za družbeno in versko zgodovino, je svojo pozornost namenil predvsem Sedejevemu deležu pri kulturnem razvoju goriške dežele. Nato se je profesor in raziskovalec Paolo Malni dotaknil Sedejevih političnih opredelitev in pri tem izpostavil njegova prizadevanja v obrambi pred fašistično diktaturo. Pretežno slovenskim vprašanjem se je posvetil novinar Marko Tavčar, ki je poudaril Sedejeve zasluge pri ohranjanju ogroženega slovenskega jezika in kulture. Glede na to, da Portellijevo delo upošteva predvsem obdobje prvih povojnih let, je predstavitveni večer številni in pozorni publiki obeh narodnosti prikazal celovitejšo podobo obdobja, v katerem je nadškof Sedej deloval, predvsem pa njegov doprinos k verskemu in kulturnemu razvoju goriške nadškofije. Ob koncu je v imenu Goriške občine spregovoril njen odbornik za kulturo Claudio Cressati in poudaril pomen publikacije.

Natečaj

Prosvetno Društvo Podgora v sodelovanju z Združenjem cerkvenih pevskih zborov ter pod pokroviteljstvom goriške nadškofije in kopske škofije organizira

2. NATEČAJ CERKVENEGA ZBOROVSKEGA PETJA "BOGOMIR ŠPACAPAN"

1. Vpišejo se lahko mešani pevski zbori, ki gojijo cerkveno glasbo, brez omejitev v sestavi in v številu pevcev.
2. Zbori lahko nastopijo s spremljavo glasbila ali "a cappella", na koro ali pred oltarjem (zaželjeno). Organizator bo poskrbel za orgle na koro in v prezbiteriju.
3. Vsak zbor ima na razpolago desetminutni program.
4. Skladbe naj bodo primerne za spremljavo svete daritve skozi vse cerkveno leto, prednost naj bo dana izboru slovenskih avtorjev.
5. Nastopajoče zборе bo ocenjevala strokovna komisija, ki bo vsakemu dosodila oceno za izvedbo.
6. Na podlagi ocene bodo zbori uvrščeni po vrednostni lestvici, proti kateri ni možnosti ugovora. Posamezni zbori bodo dobili pismeno oceno komisije o lastnem nastopu.
7. Ocena bo temeljila na zahtevnosti predstavljenih skladb, intoniranosti, interpretaciji, prepričljivosti izvedbe in splošnem vtisu.
8. Najbolje uvrščeni zbor bo dobitnik nagrade "Bogomir Špacapan" v znesku 500 evrov, drugouvrščeni bo prejel 300 evrov, tretjeouvrščeni pa 200 evrov. Vsi pevski sestavi bodo prejeli priznanje za udeležbo na tekmovanju.
9. Natečaj bo potekal v župnijski cerkvi v Podgori v nedeljo, 2. aprila 2006, ob 16. uri.
10. Število nastopajočih zborov je omejeno na šest, ki jih organizator je izbral po časovnem kriteriju vpisa. Prednost bo dana zborom, ki redno nastopajo pri spremljanju svete maše, kot izhaja iz priloženega potrdila župnije.
11. Pravila za vpis zborov so na razpolago na spletni strani www.podgora.it - Natečaj Bogomir Špacapan.
12. Zbori se lahko vpišejo po navadni ali e-pošti do 13. marca na naslova: PD Podgora, Ul. San Giusto 11, 34070 Piedimonte-Podgora Gorizia-Gorica Italia-Italija (navadna pošta); mirko@spacapan.com (e-pošta).
13. Organizator bo sporočil sprejem vpisanih zborov do 16. marca. Sprejeti zbori bodo morali do 28. marca predstaviti notni material skladb, s katerimi se nameravajo udeležiti natečaja.

Za kip msgr. Kazimirja Humarja

Slovenski duhovniki, Novi glas, Katoliško tiskovno društvo, Kulturni center Lojze Bratuž, Zveza slovenske katoliške prosvete in Slovenska zamejska skavtska organizacija iz Gorice nameravajo postaviti ob 5. obletnici smrti msgr. Kazimirja Humarja v spominskem parku ob Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici doprinski kip. Zato pozivajo vse, naj darujejo za izdelavo bronastega kipa. Denar zbiramo tudi v našem uredništvu in upravi. Do 31. avgusta 2005 ste darovali 3.730 evrov in 250 am. dolarjev. Novi darovi: P.V. 200,00 evrov.

Obvestila

Osnovna šola Alojza Gradnika iz Števerjana vabi na šolsko gledališko predstavo Sanjske preglavice v režiji Vesne Tomšič, ki bo v petek, 10. marca, ob 19.30 v Sedejevem domu v Števerjanu.

V ponedeljek, 13. marca, bo ob 20. uri v Domu Franc Močnik v Gorici srečanje za mlade z Brankom Cestnikom na temo Darkerstvo: od nacizma do metal-glasbe. Vabljeni!

Sklad Dorče Sardoč in knjižnica Damir Feigel vabita na srečanje z naslovom "S strani Matajurja", ki bo v sredo, 15. marca, ob 18. uri, v čitalnici knjižnice v KB centru. Predstavljena bosta knjiga "Desetnjak Dorič" Lide Turk in Trinkov koledar 2006.

V prostorih galeriji Ars na Travniku 25 je na ogled vse do 18. marca 2006 antološka razstava tržiškega slikarja Štefana Turka.

Vsako prvo nedeljo v mesecu, začeni z marcem, bo možen prost vstop v Pokrajinske muzeje v Gorici. Pobuda velja tako za stalne zbirke v grajskem naselju (Muzej prve svetovne vojne, Muzej mode in umetne obrti, Arheološka zbirka) kot začasne razstave v Palači Attems-Petzenstein (Missonijev kalejdoskop). Za oba muzeja velja isti urnik, in sicer od 9. do 19. ure.

Skupnost družin Sončnica-Gorica vabi v sredo, 22. marca, ob 20.30 v sklopu vzgojnih Predavanj 2006 v Domu Franca Močnika pri sv. Ivanu v Gorici na predavanje dr. Marinke Pahole Znamo bili zakonci in tudi starši? (Vpliv odnosa med zakoncem na rast in vzgojo otrok in mladostnikov).

V Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici je vse do 29. marca odprta razstava 46 del in 392 spominskih razglednic Maksima Gasparija. Na ogled je od ponedeljka do petka, od 17. do 19. ure, med različnimi prireditvami in po dogovoru (0481 531445). Obiskovalcem je na razpolago tudi priložnostni katalog s seznamom in ponatisom razstavljenih del

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
SCGV EMIL KOMEL

vljudno vabita
na predstavitev nove publikacije

SLOVENSKI SKLADATELJI
V PORTRETIH SAŠE ŠANTLA

Knjigo bosta predstavila prof. Primož Kuret in dr. Verena Koršič Zorn

Sodelovali bodo:

Alessandra Schettino, sopran
Peter Gus, violina
David Bandelli in Neva Klanjšček, klavir

Kulturni center Lojze Bratuž

Četrtek, 9. marca 2006, ob 18. uri

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA
SLOVENSKA SKUPNOST

Vljudno vas vabimo
na predstavitev knjige

Drago Legiša

NE ZAPEČKARJI,
AMPAK PROTAGONISTI

Ob prisotnosti avtorja bodo o knjigi spregovorili
Jože Horvat, Jurij Paljk in Marko Tavčar.
Glasbeni uvod bodo oblikovali gojenci Slovenskega
centra za glasbeno vzgojo Emil Komel.

Kulturni center Lojze Bratuž - Drevored 20. septembra 85 v Gorici
Ponedeljek, 13. marca 2006, ob 18.30

Pogovor s knjižničarko Luiso Gergolet

V novih prostorih nove pobude za prihodnost

Prejšnji teden sem z rado vedno zvedavostjo obiskala knjižničarko Luiso Gergolet na njenem delovnem mestu v Feiglovi knjižnici, ki od 9. januarja deluje v novih prostorih na Verdijevem korzu 51/1. Da je svojemu poslanstvu popolnoma predana, mi je bilo že znano, iz njenih svetlečih se oči med pogovorom pa je bilo razbrati tudi iskreno ljubezen do knjig in do malih obiskovalcev knjižnih prostorov, pa tudi njeno nenehno iskanje novih pobud zato, da bi se v knjižnici vsi, ki se je poslužujejo, čutili čim bolj doma. Zahvaljujem se ji za odkrit pogovor o težavah selitve, novem okolju, pobudah in razmišljanjih za prihodnost.

Najprej bi te vprašala, na kakšne težave ste naleteli ob selitvi iz stare stavbe v ulici Croce v nove prostore, v samo središče mesta?

V stari stavbi smo bili od leta 1989, ko smo odprli sedež oz. že eno leto prej, ko smo urejevali knjige. Takrat se je počasi začelo delo katalogizacije. Od takrat smo spremenili že najmanj tri ali štiri programe za katalogizacijo; najprej smo delali vse ročno, nato je steklo računalniško delo. Ko so nam najavili, da pripravljajo za knjižnico nove prostore na Verdijevem korzu in ko so v njih še intenzivno delali delavci, so me vprašali, kakšni naj bi bili naredni, namenjeni knjižnici, po kakšnih kriterijih naj bi jih izdelali. Morali so pač izvedeti, koliko knjig ima knjižnica, kakšna teža je s tem povezana, koliko prostega dostopa do knjig mora biti in podobno. Zato sem se morala temeljito pomeniti z inženirji in predvsem z arhitektom Dimitrijem Waltritschem. Njemu sem izročila knjige o pravilih za izgradnjo knjižnic. Po svojih močeh sem mu pomagala z nasveti, sam pa se je moral pri delu prilagoditi že obstoječim prostorom in razrešiti praktične probleme, ki nastajajo pri gradnji in urejanju. Sporočili so nam tudi, da bomo morali te prostore deliti z Zavodom za poklicno izobraževanje in se potruditi za neko usklajeno sodelovanje. Naše študijske prostore naj bi uporabljali

tudi študentje Zavoda. Prišli smo do kompromisa, a tudi do spoznanja, da ni dovolj prostora za knjižnico. Zato so se odločili za gradnjo novega prizidka, to se pravi prostora, v katerem sta Mladinska soba in skladišče pod njo. Pri tem se je Waltritschu razcvetela umetniška žilica in so mu rešitve teh prostorov bile v veliko zadoščenje.

Upoštevati je moral tudi to, da knjižnica ni mogla nič pomagati pri tej investiciji. To je storila le družba KB. Treba je bilo pač uskladiti novo s staram.

Ste z novimi prostori zadovoljni?

Z novimi prostori smo zadovoljni; selitev vanje je bila pripravljena do pičice, toda zadnji trenutek so nastopile tehnične težave zaradi neke cevi, ki je premočila celotno študijsko sobo. Zato so morali odstraniti leseni pod in preveriti, zakaj se pod podom ne suši. Zaradi tega smo morali prenehati s selitvijo. Vse smo imeli spravljeno v skatlah v pritličju. Šele v decembru je bila soba nared in mi lahko začeli skladati knjige na police. Takrat smo delale tudi po deset, dvanajst ur na dan, da smo lahko pred Božičem končale najnujnejše. V glavnem sva delali s kolegico Bredo Bertalančič, tu pa tam se je javil tudi kak prostovoljec, vendar delo ni lahko in zahteva izurjenega delavca. V veliko pomoč nam je bila Martina Humar, zaposlena v NŠK v Trstu; ona je izredno dragocena. Srčno upam, da se bo kdaj vrnila v Gorico, tudi sama bi si to želela, a Tržičani se zavedajo, kaj imajo, in zato ne vem, kako bo.

Sedaj, ko ste že skoraj dva meseca tu, se vam zdi, da so prostori ustrezni?

Največ skrbi nam je povzročala misel na skladišče, ki je v kletnih prostorih. Mislili sva, da bo

tekanje gor in dol po stopnicah naporno. Toda tudi tega sva se navadili in nam ni težko zahajati v skladišče, v katerem imamo polovico vseh knjig, ki so strokovnih vsebin. Zgoraj pa imamo leposlovje, otroško literaturo, kasete itd. V glavnem se tu

dobro počutimo.

Kako so pa obiskovalci sprejeli novo lokacijo?

Zaskrbljeni so bili predvsem zaradi parkirišča, a očitno so to težavo razrešili. Morda si sedaj, tudi zaradi prisiljenega bližjega ali bolj oddaljenega parkiranja, vzamejo več časa za sam obisk knjižnice. Sposoja knjig poteka kot prej. Veliko je jutranjih obiskov šol vseh stopenj. To so vodeni obiski, primerni za vsako starost. Zadnji ponedeljek v februarju je knjižnico obiskal Dijaški dom S. Gregorčič iz Gorice v dveh izmenah, ker so učenci imeli pouka prosti dan. Najprej so prišli najmlajši, potem pa tretje-četrti in petošolci, katerim sem morala prilagoditi razlago o knjižnici. To terja od mene neko miselno telovadbo, ki je zanimiva. Petošolcev nisem vajena - moja dva sinčka sta še majhna -, zato je bil zame ta obisk poseben izziv. Bili so zelo pozorni.

Kaj jih je najbolj zanimalo?

Vse, tudi raba računalnika, pa tu-

di to, kako poiskati gradivo za raziskave. Všeč jim je bil obisk knjižnice in prevzela jih je tudi pravljica o prijateljstvu, ki sem jim jo posredovala; iz zgodbe so namreč spoznali, kako hudo je, če zgubimo pravega prijatelja. Otroci so v popoldanskih urah zelo zaposleni z različnimi glasbenimi, športnimi in drugimi dejavnostmi, tako da jim ne preostane veliko časa za zahajanje v knjižnico in za branje. Večkrat pridejo v knjižnico le za pet, deset minut, zamenjajo knjigo in takoj odidejo. Vendar je tudi to dobro. Samo, da pridejo.

Osnovnošolce sem spraševala, ali radi berejo. V njih sem spodbudila neko željo po branju, ko sem jim dejala, da če bodo veliko brali in ob tem marsikaj izvedeli, ne bodo nikdar ostali brez besed, ko jih bo kdo karkoli spraševal. Dodala sem, da ob branju bogatijo jezik za lepo in pravilno izražanje. Navedla sem jim pač več razlogov, zakaj je potrebno brati. Ta praktična uporabnost knjige se jih je kar močno dotaknila.

Zvedeli smo, da je v knjižnici spet zaživel družstvo Damir Feigel, ki je verjetno povezano z delovanjem knjižnice same. Kakšne načrte ima za prihodnost?

Društvo je res povezano s knjižnico, ker bi radi, da bi slednja dobila neko svojo goriško podobo. Upravni odbor je namreč po večini tržaški. V tem odboru je tudi Alenka Florenin in prav njo sem prosila, da bi dali goriškemu odseku NŠK neko moč. Sama ne zmorem vsega, saj mi zmanjkuje časa. Posvetila sem se namreč malim obiskovalcem knjižnice in njihovim Otroškim uricam. Ostalo je šlo pač nekako v ozadje, prav zato smo ustanovili društvo, ki naj bi se ukvarjalo s predstavitvijo knjig, srečanja z gledališčniki pred različnimi predstavami, s prirejanjem razstav mladih neznanih umetnikov ipd. Morda bomo kake pobude namerili višješolcem in srednješolcem ali priredili kake tečaje, vezane na jezik. Idej je veliko in skušali jih bomo uresničiti in z njimi spodbuditi zanimanje za knjižnico, da bi se vsi bolj zavedali, kako je pomembna.

Kot beremo na reklamnem lističu, na katerem je naveden urnik - od ponedeljka do

petka od 9. do 19. ure - ima knjižnica dve študijski sobi, 27.000 knjig, 6.000 mladinskih publikacij, avdio-video kasete, DVD, CD, poleg tega pa omogoča prosto deskanje po medmrežju in nudi tudi pomoč pri raziskavah. Verjetno ponuja še kaj.

Računalnike lahko uporablja vsakdo. Pomoč pri raziskavah smo že nudili v starih prostorih. Vse naše knjige niso najbolj sodobne, zato so pri raziskavah spletne strani v veliko pomoč. Uporaba interneta sicer zahteva veliko časa in tudi kompetenco, zato ostaja knjiga še zmeraj zelo dragocena in mislim, da bo taka tudi ostala. Računalniki pa nam pomagajo tudi pri bibliografskem iskanju preko COBISS-a, v katerem smo že eno leto. Tudi mi smo prisotni v tem "katalogu", v katerem je okrog 250 slovenskih knjižnic. Vse imajo svoje kataloge in vodena je tudi izposoja. Naša knjižnica ima v njem kakih 11.000 knjig, ostale bomo morali še dodati. Vsako knjigo moramo vzeti v roke in jo iz starega programa vpisati v COBISS. To je zelo zamudno; z Bredo si morava za to delo vzeti čas, navadno v jutranjih urah, ko je manj obiskov. V kratkem bova imeli za to tudi licenco. Usposobitvenih tečajev je veliko in jih je treba obiskovati kar nekaj, preden dajo licenco, saj se je treba naučiti raznih kodeksov. Septembra bova z Bredo šli na zaključni tečaj v Maribor, potem bova imeli izpit. Letos bo za naju kar naporno leto. V času najine odsotnosti bo urnik knjižnice verjetno okrnjen. Ko bova pa imeli licenco, bova lahko vpisali v COBISS veliko knjig, ki jih druge knjižnice nimajo, ker so našega goriškega, lokalnega značaja. Tako bodo naše knjige vidne po celi Sloveniji. To bo ze-

lo pomembno. Sicer sva vpisani tudi v Društvo primorskih bibliotekarjev, saj hodiva na občne zbornice in srečanja, ki so enkrat na leto, zato naju poznajo. Naša knjižnica je vključena tudi v lokalni kulturni sistem, v tržiško kulturno združenje (Consorzio Culturale Monfalconese), v katerem je 24 knjižnic in v njem deluje medknjižnična izposoja. Vse te povezave seveda terjajo kar precej napora in stalno ohranjanje stikov.

Kdaj pa bo uradno odprtje novih prostorov knjižnice?

Tega pa ne vem, ker zidarska dela niso še dokončana. Sedaj imamo šečasni vhod po pritlični dvorani, za katero ne vemo, čemu bo namenjena. Dokončni vhod bo v podhodu, ki bo vodil v pokrito dvorišče, tam bo tudi barček z dvema vhodoma, s korza in iz notranjosti. Morda bo ta celo povezan s knjižnico, da bodo obiskovalci lahko ob kavici s časopisom zahajali na teraso in tam brali.

Verjetno je knjižnica s selitvijo na korzo pridobila dokaj prednosti in tudi večjo vidljivost pred italijanskimi someščani. Najbrž res. Ljudje se morajo sedaj le navaditi na nove prostore.

Kakšna pa bo naslednja Otroška urica?

V ponedeljek, 27. t.m., bova z Danielem Tomsič, s katero sva pred časom že pripravili otroško igrico, izoblikovali Otroško urico, ki bo prvi prizorček, saj bova v njem kot protagonisti-kokoški odigrali izvirno pravljico o optimizmu in pesimizmu. Konec je seveda optimističen.

O tem nisem imela nobenega dvoma, saj je Luisa zmeraj nasmehljiva, ustrežljiva, vselej pripravljena z veseljem pomagati, če le more.

Iva Koršič

Za naš jezik

Ptičja gripa

Gotovo se bo našel kdo, ki bo moje današnje pisanje ožigosal za: purizem, jezikovno čistunstvo, nazadnjaštvo, če ne celo za rasizem v dobi globalizma in mnogokulturnosti, ki bi morali sprejemati čim več od tujcev in čim manj poudarjati svoje!

A pojdimo lepo po vrsti, kot so hiše v Trsti! **Ptičja gripa** je popolnoma razumljiva sintagma (besedna zveza), vendar jo nekateri imenujejo: *aviarna influenza*. Zakaj? Čemu?

Cepljenje (proti ptičji gripi) imenujejo nekateri učenjaki **vakcinacija proti aviarni influenci**. Se vam zdi to še slovensko? A pojdimo naprej:

Pri založbi ZRC je pravkar izšel *Geografski terminološki slovar (GTS)* in na več kot štiristo straneh prinaša 8922 *geografskih* pojmov. Zakaj ni izšel **Zemljepisni terminološki slovar (ZTS)** z 8922 *zemljepisnimi* pojmi?

Tudi v letošnji sezoni se uspešno nadaljujejo prireditve v sklopu čezmejnega kulturnega sodelovanja petih kulturnih institucij iz dveh sosedskih mest (SNG Nova Gorica, Kulturni dom Gorica, Kulturni center Lojze Bratuž Gorica, Kulturni dom Gorica, Teatro Comunale Giuseppe Verdi Gorica). Ti tesni stiki omogočajo abonement vsake izmed kulturnih ustanov, da si lahko priskrbijo vstopnice po znižani ceni za ogled predstav v ostalih štirih. Prav v sklopu te pobude, ki je s predstavitvijo letošnjega repertoarnega sporeda omenjenih kulturnih hramov zabeležena v programski knjižici z dokaj zgovornim naslovom *Mozaik*, je v goriškem občinskem gledališču Verdi v četrtek, 2. t.m., gostovala Opera in Balet iz Maribora, ki je že lani požlahnila sezono z znanim baletom Grk Zorba. Letos je mariborska opera prišla v goste s pravilničnim plesnim spletom Trnuljčica, na slovitost Petra Iliča Čajkovskega (1840-1893), mojstrskega ustvarjalca tehnično in stilno dovršenih del, v katerih se ruska

Gostovanje Opere in Baleta SNG Maribor Bleščeče razkošje očarljive Trnuljčice

glasbena tradicija spaja z zahodnoevropskimi umetnimi glasbenimi vzorci. Številni plesni ansambel je v triurni predstavi, v treh dejanjih, ob glasbi orkestra mariborske opere pod taktirko dirigenta Alekseja Baklana, pospremil gledalce v svet znane pravljice o lepi princeski, ki ji je hudobna vila, iz ujaljenosti, napovedala zgodnjo smrt zaradi vboda, dobra pomladna vila pa ji je to preletstvo spremenila v stoletno spanje. Iz le-tega jo je prebudil pogumen, zaljubljeni princ. Znanemu poteku pravljice je po izvirniku Charlesa Perraulta koreograf in režiser Dinko Bogdanič dodal nov dramaturški okvir. Mlad par se spreha za parku, ko ga zaloti nevihta. Po njej fant ne najde več svoje ljubljene Aurore, a pomladna vila mu pokaže pot v pravljico o Trnuljčici, v kateri bo spet našel

svojo ljubezen. V pravljicnem zapletu bo le nemočen opazovalec vrstečih se dogodkov, toda prav on bo princ-rešitelj zale princeske. Med veseljem dvornim praznovanjem se mora, žal, mladenci vrniti iz sladkega pravljicnega objema v stvarno resničnost. Pod drevesom v parku s poljubom prebudi svoje speče dekle in ljubezenska pravljica se za zaljubljenca nadaljuje. Ljubezen namreč premaga vse ovire; celo nadnaravne sile je ne morejo streti. Znameniti balet, ki ga je Čajkovski napisal l. 1890 po natančnih navodilih francoskega plesalca in koreografa Mariusa Petipa (1818-1910), enega izmed največjih plesnih ust-

varjalcev, izumitelja in utemeljitelja se zdaj veljavnih koreografskih shem, je ohranil svojo enkratno svežino in pestro privlačnost, ker vsebuje, kot beremo tudi v zbirki predstav, različne plesne slo-

Foto Bumbaco

ge, dvorne plesne, prvine romantičnega baleta, ljudske plesne in veličastne skupinske scene ter čudoviti poročni "pas-de-deux". Eleganten, čustven

izliv slednjega so v slikovito suvereni izvedbi nastopajočega plesnega para z občudovanjem lahko spremljali tudi goriški gledalci, med katerimi so bili kar trije župani (Vittorio Brancati, Mirko Brulc in Dragan Va-

ti scenski sliki scenografke Dinke Jerečević, ki je prehod v pravljicnost poudarila z zastorom iz prozornega blaga, poslikanega z ogromnimi vrtnicami pisanih barv, in po razkošnih kostumih kostumografke Ivke Škomrlj in Dijane Bourek, ki so z okusnimi vžitki srebrnih in zlatih nitk ter bleščic podčrtovali bogastvo dvora in raznolikost mnogih pravljicnih bitij, od vil do ptičkov, radodarno prisotnih v zgodbi. V njej so ob prefinjenem, melodioznem mojstrskem glasbenem izražanju Čajkovskega značajsko in v vseh svojih močnih čustvenih in trenutnih razpoloženskih odtenkih polnokrvno zaživele vsi, dobri in zlobni pravljicni junaki.

Opera in Balet iz Maribora nam je s Trnuljčico nudila imeniten glasbeno-baletni užitek, kakršnega v našem mestu nismo deležni prav pogosto.

Kratke

Primorska poje

V petek, 3. marca, se je na Dobrovem v Brdih začela zborovska revija Primorska poje, ki je letos že 37. po vrsti. Ta množična in priljubljena prireditve se bo odvijala na 28 koncertih v različnih krajih Primorske in bo trajala do konca meseca aprila. Zaključni nastop bo 28. aprila v Boljuncu. Skupno bo nastopilo 184 zborov, od katerih je 48 iz zamejstva. V naši deželi bo 9 nastopov, od teh bodo trije v cerkvah (Štandraž, Nabrežina in Zavarh). Na Trbižu (19.3.) v občinskem Kulturnem centru se bodo srečali primorski in koroški zbori, ki bodo skupno z domačim Višarskim oktetom zapeli slovenske melodije. Na Goriškem bo Primorska pela štirikrat. Dvakrat v Gorici, in sicer v Kulturnem domu (10.3.) in v Kulturnem centru Lojze Bratuž (26.3.), v župnijski cerkvi sv. Andreja v Štandražu (24.3.) in v Števerjanu na Bukovju (8.4.). Na Tržaškem pa bomo lahko prisluhnili slovenskim zborom v Marjinem domu v Trstu (25.3.), v cerkvi sv. Roka v Nabrežini (22.4.) in v Občinskem gledališču France Prešeren v Boljuncu (28.4.). V slovenski Benečiji bo cerkev sv. Florijana v Zavarhu prizorišče zborovskega srečanja (23.4.). Primorska poje je letos posvečena 100-letnici smrti Simona Gregorčiča. Organizatorji te revije pa so Zveza pevskih zborov Primorske, Zveza slovenskih kulturnih društev, Zveza slovenske katoliške prosvete in Zveza cerkvenih pevskih zborov. Pri posameznih koncertih sodelujejo tudi krajevna društva in druge organizacije.

Predstavitel knjige Mirana Košute

V konferenčni dvorani knjigarne Minerva v Trstu so v sredo minulega tedna predstavili najnovejšo publikacijo prof. Mirana Košute z naslovom Slovenica - Peripli letterari italo - sloveni / Slovenica - Italijsko slovenska književna jadrana (ZTT in založba Diabasis iz Reggia Emilie).

Podobno kot goriška predstavitev je tudi tržaška privabila številno občinstvo. V imenu Založništva tržaškega tiska je najprej spregovoril Ace Mermolja in o knjigi dejal, da se avtor z jasnim in sistematičnim slogom poglobljeno podaja v

Foto IG

večplastno kulturno spoznavanje našega prostora. "Knjiga je pomembna tako za Tržačane, kot tudi za tujce: knjiga ima namreč takšne lastnosti, da lahko na primeren način predstavi tudi izven italijanskih meja zapleteno tržaško stvarnost, ki jo nekateri večkrat s preveliko lahkoto označujejo za večkulturno", je nato dejal prof. Elvio Guagnini. Po mnenju profesorja italijanske književnosti na tržaški univerzi je Košutova študija, kjer so zbrani teksti, ki so nastali od leta 1999 dalje, priložnost za zgodovinski obračun našega kulturnega prostora in je najbolj ustrezen instrument, s katerim bi lahko dijaki naših tržaških šol (slovenskih in italijanskih) spoznali milje, v katerem živijo. Prof. Guagnini je Košutovo knjigo označil za popotovanje, s katerim "lahko premagamo nacionalne predsodke".

Univerzalnost neke kulture ne gre soditi po količinski produkciji, temveč po veličini njene duhovne sporočilnosti, je povedal avtor, ki je izrazil željo, da bi se današnja večkrat zgolj navidezna večkulturnost spremenila v "čustveno in ozmotsko medkulturnost: to bi bilo nato treba udejanjiti v vsakdanjem življenju".

Izšla je knjiga črtic Draga Štokes Začeti znova

Pri tržaški založbi Mladika je pravkar izšla knjiga črtic Draga Štokes z naslovom ZAČETI ZNOVA. Gre za osemindeset črtic, napisanih s pristnim pripovednim pristopom in z željo po posredovanju predvsem osebnih, čustvenih vidikov najrazličnejših življenjskih situacij. Drago Štoka, tržaški javni in politični delavec - bil je štiri mandatne dobe deželni svetovalec v Deželnem svetu Furlanije Julijske krajine - se rad posveča avtobiografskemu pisanju (pri založbi Mladika so že izšli "Po prehojeni poti", "Jože Peterlin v mojem spominu" in "V političnem vrtincu). Kljub svoji dolgoletni javni angažiranosti pa ostaja srž njegovega pripovedniškega dela prav človek in njegova privatna, osebna dimenzija. Kot če bi avtor želel opozoriti, da le dobra, plemenita oseba lahko resnično postori kaj za skupnost in njegovo dobrobit. Velikega pomena imajo za njega torej ljudje, osebna srečanja, pogovori, spomini na dragega prijatelja, ker prav ti pustijo v sočloveku svojo sled in mu pomagajo do osebne rasti. V črticah pa so tudi prisotna razmišljanja priložnostne narave, vtisi s potovanj (Egipt, Argentina, Rusija), osebna vernost in z nostalgijo prežet pogled na včerajšnji svet.

Simon Gregorčič ob 100-letnici smrti

Odperto srce in odprte roké
imej za trpečega brata;
a trdno zapahni uho in srce,
ko trka sovraštvo na vrata.

(Samostanski vratar)

Razstava del Maksima Gasparija ob 25-letnici umetnikove smrti
Žive podobe slovenske tradicije

Svojem talentom, študijem in neizmerno ljubeznijo do slovenske tradicije je Maksim Gaspari (1883-1980) postal najbolj znan in priljubljen slovenski slikar. Vsako posamično delo iz njegovega obsežnega opusa navdaja slovenskega gledalca z občutkom nežne domačnosti in pripadnosti skupnim koreninam. To je potrdilo tudi praznično odprtje razstave v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici v četrtek, 2. marca. Predsednica Francka Žgavec je uvo doma povedala, da so si razstavo zamislili ob lanskoletni 25-letnici umetnikove smrti. Na njihovo vabilo se je odzvalo lepo število zasebnikov iz Goriške, Tržaške in tudi Koroške, ki so ponudili na ogled 46 umetnikovih del v različnih tehnikah; v prvem nadstropju Centra pa je na ogled 392 slikarjevih razglednic, last zbiratelja Marjana Marinška.

Po nadvse primernem glasbenem utrinku, ki ga je na citre podaril sam Marinšek, je o Gaspariju in eksponatih spregovoril Ivan Žerjal. To slikarstvo se nam razkriva pred očmi kakor ljudska pravljica, je povedal. Motivi in prizori iz ljudskega življenja, običaji in ponarodele figure nam pripovedujejo o veselem in večkrat skoraj idiličnem svetu, ki črpa iz naše skupne slovenske zakladnice. Gaspari je prejel akademsko izobrazbo na Dunaju, kjer se je navduševal nad umetnostjo Klimta in Segantinija, ne pa nad Van Goghom. Močno ga je zaznamovala pripadnost skupini Vesna, ki je želela izoblikovati razpoznavno narodno umetnost. Z leti se je gorenjski slikar vse bolj oddaljeval od secesijskega sloga in iz-

Franka Žgavec in Ivan Žerjal (foto DPD)

pilil lastno likovno govorico, ki je spremenila njegovo ustvarjanje v priljubljeno in uspešno slikarsko formulo. Bil je izjemen mojster risbe, o čemer pričajo tudi njegove ilustracije, knjižne opreme, karikature, plakati, diplome in razglednice. Ukvarjanje z ljudskim izročilom in etnografskim raziskovanjem (v letih 1928-1948 je bil zaposlen kot restavrador in risar v Slovenskem etnografskem muzeju v Ljubljani) je v njegovem slikarstvu le še spodbudilo folkloristično tematico. Iz slik se razlega glas harmonike, je povedal Žerjal, smeh in veselje sončnega nedeljskega dopoldneva; božjepotna cerkva na gričku pričakuje procesijo, ob znamenju se stiska zaljubljeni par: "Kmečka idila torej, kjer ni oblačka, ki bi zasenčil brezskrbno popoldne." Gasparijev motivni svet je vezan zlasti na alpsko in predalpsko območje, vendar ga nekatera manjša dela vežejo tudi na Goriško: nekaj risb je izdelal za humoristični list Čuk

na pal'ci in za Goriško Mohorjevo družbo. Slike v Kulturnem centru pričajo o tem, da je Gaspari priljubljen tudi

Marjan Marinšek (foto DPD)

pri nas. Kronološko pokrivajo njegova najbolj plodna leta: gre za "nadvse lep pregled tistega ustvarjalnega sveta in motivov, ki so Gasparijevemu delu zagotovili med publiko veliko uspeha in priljubljenosti," je še povedal Žerjal. Marjan Marinšek, ki je Gasparija osebno poznal in se njegovemu opusu posveča več desetletij, je tokrat predstavil njegove razglednice že sedeminštiridesetič. Z njimi in s svojim "navdušenjem namreč obiskuje Slovence po vsem svetu, od Amerike prek Evrope do Avstralije. Umetnika je spoznal in vzljubil kot otrok prav prek razglednic, teh drobnih umetnin, ki so nekoč - prav

tako kot danes - kot lastovke naznanjale bližajoče se praznike. Marinšek je kaj kmalu razumel, zakaj jih je mama puščala na ogled tudi potem, ko so bili prazniki mimo, vse leto: v njih je bilo čutiti domačnost, saj "to je slovenski človek od jutra do večera, ob petkih in svetkih, od rojstva do smrti... To je naš človek, zato bodo te slike vedno ostale žive." Ko se jih je kasneje lotil zbirati, je obiskal umetnika, ki mu je razkril, da sploh ne ve, koliko jih je naredil, saj je podaril vse, kar jih je imel. S svojo vztrajnostjo je zbiratelj našel kar 396 različnih kartic in v četrtek v Gorici pribil: "Česa takega nima noben drug narod!" Drugih Gasparijevih del si revnejši ljudje niso mogli privoščiti, razglednice pa so lahko

prišle prav v vsak slovenski dom, celo med vojake na fronto. Še vedno so dostopne vsakomur. Gaspari je bil izjemen plodovit slikar in ilustrator, saj je izdelal tudi ničkoliko umetniških del za razne knjige in druge tiskovine; za razstavo je Marinšek prispeval 125 takih primerkov in ugotovil: "Moral je imeti pravi Božji dar, da je vse to naredil!"

Povpraševanje po njegovih podobah je še vedno veliko in živo, ljudje si to želijo. Pozdrav goriškega župana odprtju razstave je prinesla občinska odbornica Mara Černic, ki je tudi sama poudarila pomen in vsestransko delovanje velikega slikarja, saj je bil redno vključen tudi v družbeno, civilno in politično dogajanje. Razstava, ki je res vredna ogleda, bo odprta do 29. marca, od ponedeljka do petka, od 17. do 19. ure, med raznimi prireditvami in po dogovoru. Obiskovalcem je na razpolago tudi priložnostni katalog s seznamom in ponatisom razstavljenih del.

Danijel Devetak

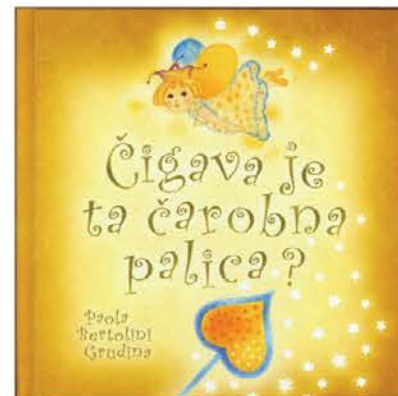
Foto DPD

Revija Pastirček / Knjiga Paole Bertolini Grudina

Čarobna palica otroške dobrote

Vsakdo nosi v košu spominov iz nežnih otroških let kakšno pravljico, ki se mu je zaradi zgodbe ali podob globoko, za vedno vtisnila v srce. Taka bi lahko bila tudi zlahka oblikovana knjižica z naslovom Čigava je ta čarobna palica?, ki jo je izdala revija Pastirček ob koncu prejšnjega leta. Gre za pravo posebnost. Nastala je namreč med zidovi domačega ateljeja družine Grudina-Bertolini na Goriškem, kjer se oče, grafični oblikovalec Walter, in mati, ilustratorica Paola, dan za dnem ukvarjata z risanjem, oblikovanjem knjižnih del, iskanjem novih grafičnih rešitev, besedil in navdihov. Pri vsem tem vsakdanjem delu se seveda večkrat pogovarjata s svojimi otroki. Pred nekaj leti se je zgodilo, da sta se nekega večera, medtem ko so bili starši zatopljeni v svoje delo in skrb, nepričako-

vano "pritihotapila" v sobo Nina in Peter, tedaj stara 9 in 6 let. V rokah sta imela nič manj kot načrt za novo knjigo: sama sta namreč pripravila s selotejpm zalepljeno knjižico z besedili in risbami. Presenečena mami in očka sta imela v rokah izvirno pravljico, ki si jo je izmislila Nina. Z zanimanjem in navdušenjem sta takoj prebrala zgodbi, ki govori o skrivnosti čiste otroške dobrote: glavna junakinja, mala in srčkana vila Dora, je v gozdu naletela na hudobno polsestro-čarovnico Črno mufo; ta jo je odgnala na svoj dom in jo sitno priganjala k delu. Ko je posrežala juho, v katero so padle solze Dorine dobrosrčnosti, je počila kot napihnjen balonček. Na ožganih tleh se je pojavila drobna pikapolonica, "najskrivnejši delček čarovničnega srca, ki ga hudobija ni mogla streti."

Zgodba izžareva nežno toplino in občutek otroka, ki se čuti ljubljene. Dogodek je segel staršem do srca. Zato sta kmalu začela razmišljati o tem, da bi mali "podvig" svojih ljubljencev tako ali drugače tudi uresničila z izdajo. Paola je poskrbela za nežne ilustracije, Walter je oblikoval projekt za knjigo, skupno sta tudi uredila besedilo na tak način, da otroka prevzame in

ga privabi v pravljčni svet. Sad skupnega dela, odet v sončne in tople barve, je bil skoraj pripravljen. Zaradi drugih delovnih obveznosti staršev in naročil, predvsem iz tujine, pa je običaj v predalu. Otroci so medtem zrastle, mala vila pa je potrpežljivo čakala vse do 60-letnice Pastirčka, ko se je predstavila najlepša priložnost za objavo knjižice. Urednik Marijan Markežič se je odločno zavzel zanjo in po zaslugi založnika Zadruga Goriška Mohorjeva ter lektorjev je projekt, potem ko sta ga Paola in Walter dokončala, prišel do tiskarne. Tik pred Božičem je osebe tiskarne Grafica goriziana dala uredniku v roke odlično tiskano knjižico z belimi bleščečimi zvezdicami na platnici. Avtorji in vsi mi upamo, da bo kakšen otrok rad vzel v roke to knjižico in vsaj za nekaj časa izklopil televizijo ali videoigrice, saj so gotovo hujše od Črne mufe...

DD

POGOVOR Peter Močnik

Za pravice Slovencev!

Peter Močnik je bil doberšen del mandatnega obdobja tržaškega mestnega sveta edini slovenski predstavnik v izvoljenem telesu, ki ga je tesno imela v rokah desnosredinska večina. Tokrat bo Peter Močnik sicer kandidiral za Pokrajino, vsekakor pa je bil pogovor z njim priložnost za obračun delovanja občinske uprave v Trstu.

Kako bi ocenili kot Slovenec in predstavnik opozicije delovanje sedanje občinske uprave?
Porazno! V Trstu tako slabe in amaterske uprave že dolgo nismo imeli. Po vrhu so se pokazali ves svoj nacionalistični bes do Slovencev, kar je za nas še posebej slabo. Odborniki NZ so vsi bivši pretpačji iz 70. let, ali pribočniki starih fašistov: Lippi je po prepričanju skoraj nacist, do Slovencev ima prezirljiv odnos. Kot odbornik za kulturo ni finansiral ene same pobude, od kraškega pusta do prireditve in društva; kot odbornik za šport je pustil Polet na cedilo, medtem ko je obdelal vsa igrišča v najbolj desničarskih okrožjih in društvih mesta. Hotel bi se okinčati s tribuno v Križu, a pozablja, da je to načrt prejšnje uprave, ki so ga izdelali s štiriletno zamudo in še to na neroden način. Odbornica za šolstvo Brandi je bila dolgo leta tajnica deželnega svetovaleca Giacomellija, ki je živel od propagande proti Slovincem, možu, bivšemu županu v Nabrežini Locchiju, ki je nastopil po Brezigarju in s podporo slovenske stranke, pa je sugeriral, naj vpraša v Rim, če lahko izdaja samo italijanske izkaznice. Locchi je moral nato odstopiti! V Trstu je zaprla tri slovenske osnovne šole: sv. Ano, Gropado in skoraj Križ, kjer ji ni

uspelo samo zaradi trdega odpora domačinov in rajonskega sveta. Vedno pod pretvezo, da ni denarja za popravila. Pri Sv. Ani je tako zaprla tudi vrtec, kot je ukinila že izdelan načrt za nove jasli v Bazovici in za predelavo osnovne šole v istem kraju. Ustavela in prenesla v časa je popravila srednje šole na Opčinah, ni izdelala vsega obljubljenega v Trebčah, kjer so morali starši sami popravljati ograjo pred vrtcem, odnesla je v nedogled nove jasli na Proseku in na Opčinah, kjer je na rekreatorij dala namestiti samo italijanski napis. Še z državnim vrtcem v Lonjerju so bili veliki problemi, ki so jih premostili samo s pomočjo funkcionarjev, ki so ji kaj tudi zamolčali. Odbornik za bilanco Sbriglia ni nikoli našel fondov za pobude v korist slovenskih krajev. Odbornik Sluga pa je za mestne redarje uvedel znanje vseh jezikov, razen seveda slovenščine in hrvaščine. Ko je še imel resor za občinske urade, pa je okrnil prevajalski urad. Da ne govorimo o Menii, ki je bil pred Lippijem! Vsi ti odborniki pa so "proslavili" 1. maj 2004 z bučnim protestom pred konzulatom Republike Slovenije, ob podpori najbolj skrajnih fašističnih ultrasov, ki so danes politični zavezniki župana Dipiazza na prihodnjih volitvah. Nič boljše pa ni bilo z odborniki Forza Italia, ki, razen nekaterih, morda niso bili tako prenapeti do nas, a niso tudi nič za nas naredili. Zgled je odbornik Rossi, nosilec liste Dipiazza, ki je ukinil vsa javna dela na Krasu, ki mu niso prinesla osebnega bliščaja, je pa izpeljal vsa dela, ki so prinesla tržaškim izletnikom še lažji dostop na Kras. Kot zadnje pomislimo na razlastitev srenjske in za-

sebnosti slovenske zemlje za pešpot, namesto da bi dal delo v zakup srenjam samim in vzel zemljo le v začasno porabo. Samo dolga pogajanja s srenjami so prinesla vsaj polovičen rezultat.

Kako se je po vašem mnenju spreminil položaj Slovencev in slovenščine v Trstu v tem času, to je v času po sprejetju zaščitnega zakona za Slovence v Italiji...?

Zgodilo se ni nič, prej obratno. Občina ni nikoli vprašala denarja po zaščitnem zakonu, čeprav je imela to možnost že tri leta, da bi uresničila urad za dvojezično poslovanje v centru mesta. Odprli so samo neko informativno okence, kamor so premestili uslužbenko z znanjem slovenščine, ki ni imela nobenih navodil. Kje pa, da bi se dogovorili s prefekturo, kvesturo, deželno, davčnim uradom, za skupno obratovanje, za izdajanje dvojezičnih obrazcev, itd. Imeli so vse za norca. Potem je nastala še afera z elektronskimi izkaznicami, ki niso imele slovenskih črk, ker "Rim" jih ni izdelal. Zakaj pa so sprejeli ta sistem, če ni bilo vseh črk, s katerimi je občina Trst opremljena še desetletja?

Potem so črke izdelali v Gorici, a Trst spet jih ni imel, ker naj bi "Rim" ne dal privoljenja, ker niso bile strokovno pregledane za celo Italijo! Slovenščina je izgubila iz njegovih napisov in proglasov celo na Krasu, kjer ji tudi desnica priznava domovinsko pravico. Ne vem, kako lahko kandidirajo Slovinci, pa še povrhu iz okoliških

občin! Na listah v podporo Dipiazza in Scoccimarru! Le-ta pa je dodal nov podvig: zbrisal je iz statuta pokrajine Trst vsak namig na Slovence in slovenščino. Slovinci s Krasa pa ga podpirajo!

Tokrat kandidirate za pokrajinski svet. Kaj bi moralo biti v ospredju delovanja Pokrajine v naslednjem mandatu? Kako ocenjujete delo dosedanje pokrajinske uprave, zlasti v odnosu do Slovencev?

Odnos uprave do Slovencev sem že omenil. Dodal bi še to, da slovenske šole in ceste na Krasu so bile vedno ali izločene iz proračuna ali so prišle tri leta za vsemi ostalimi. Pokrajina je dobila takoj samo 50.000 evrov, da je sponzorizirala barko, ki bo morala potolči slo-

vensko plovilo na Barcolani. Potem so sponzorizirali nacionalistične manifestacije 50. obletnice vrnitve Italije v Trst, veliko "trikoloro" na Velikem Trgu, seveda skupaj z občino, sponzorizirali so Freccie tricolori in božične okraske ali so poskrbeli, seveda tik pred volitvami, za pomoč na domu ostalim osebam. Skoraj so prodali

sedež bivše Gorske skupnosti, od katere so podedovali pristojnosti in denar, a niso nič naredili in denar zapravili za svoje načrte. Obljubili so vsaj trikrat, da bodo uresničili raj na zemlji pod Kontovelom, za zdaj so samo prišli na izlet v Društveno gostilno, premerili so zemljišča in tu se je sedaj vse ustavilo. Zmanjkalo pa je tudi denarja za monitoražo oljke in trte, tako da so rastline zbolele in so bili kmetje na izgubi.

Pokrajina mora ponovno zaživeti in izvajati vse svoje pristojnosti. Spomnim samo na vse delo, ki ga je dobila po Gorskem skupnosti; skrb za kmetijstvo in okolje, s podporo kmečkemu turizmu, turistični ponudbi na Krasu, v povezavi s kulturnimi in športnimi društvi, da se pripravi paket ponudb za turiste, ki bi obiskali naše kmetije, kulturne spomenike in razstave, spočili bi se v naših gostiščih in sprehodili v prijaznem okolju, ki bi ga ljudje ponovno izdelali, ko bi imeli podporo javne ustanove. Da ne govorimo o čezmejnem sodelovanju s slovenskimi občini za skupne pobude preko Glinščice, Škocjana, Bazovice, Lipice, preko gmajne do Opčin, Repentabra, Zgonika in vse do Devina preko nabrežinskega Krasa, z dodatkom obalnega pasu od Barkovelj, Kontovela in Križa do Timave. Dobili bi tu delovna mesta v okviru turističnih in kmetijskih struktur, delovanja srenj, ob podpori ustanov.

Scoccimarro in njegovi niso niti obiskali okoliških tržaških občin, razen seveda Nabrežine... čezmejnih načrtov pa v bilanci pokrajine sploh ni! Da ne govorimo o prevozi, kjer pokrajina ni bila sposobna niti dobiti prave povezave med Opčinami in Trstom po stari železnici, ko

postajajo danes Opčine glavna postaja za Trst na hitrih progah.

Ceste? Kaj pa so? Če bi ne Giro d'Italia finansiral nekaterih cest, bi imeli še danes luknje izpred dvajsetih let. Čiščenje grmovja in trave ob cestah? Pojdite pogledat na Južno Tirolsko, kaj dela pokrajina Bocen! Bistveno je pa bilo za pokrajino, da so uredili gredice na cesti za svetilnice na Vejno, ki so za Kras očitno bistvene.

Stanje šol spominja na nerazvite dežele sveta. Seveda je pokrajina porabila milijone evrov za nov muzej spomina istrskih beguncev...

Katere so po vašem mnenju skupne teme, o katerih bi se morali zavzeti slovenski izvoljeni predstavniki, ne glede na to, če gre za parlament, pokrajino, občinski svet ali rajone?

Uresničitev pravic slovenske manjšine bi morala biti prva skrb za vse. Na žalost, ko brskamo po raznih spletnih straneh, ugotovimo, da tudi najvišje oblasti so v tem pomanjkljive. Pride tu v poštev uresničitev jezikovnih pravic, določitev teritorija zaščite, uresničitev pravic na področju Šolskega delovanja, odnos do manjšinskega teritorija na področju urbanistike, javnih del, razlastitev, infrastrukture in vse do gospodarskih dejavnosti, ki so za manjšino bistvene. Vse to mora biti primarna skrb za vsakega slovenskega politika, kaj pa še predstavnik. Zato so potrebni stalni stiki s strokovnimi organizacijami manjšine, z društvi in ustanovami, z našimi podjetniki in z ljudmi na terenu. Je skoraj lažje delo italijanskega svetovaleca ali poslanca kot pa slovenskega, ker nas je malo in moramo skrbeti za vse, večinski politiki pa lahko skrbijo samo za določene probleme. Po drugi strani pa je stalni stik z ljudmi delovanje, ki te obtagi in z te približa sonarodnjakom, kar je pa s človeškega vidika najlepši rezultat, da lahko pomagata svojim ljudem.

Peter Rustja

KRAŠKI OKRAJ Ogorčenje naših ljudi

Hladna prha deželne ustanove

Minulega 10. februarja je dežela Furlanija – Julijska krajina s samovoljnim odlokom odločila, da bo velik del tržaškega in goriškega Krasa postal evropsko zaščiteno območje. To je dežela storila, da bi udeležila določila evropske direktive na podlagi mreže Natura 2000, po kateri je morala vsaka članica določiti odstotek svojega ozemlja, ki bi bil podvržen temu zaščitnemu navodilu. Rim je to nalogo poveril nato posameznim deželam: F-Jk je določila, da se bo skoraj celotno zaščiteno območje nahajalo v tržaški in goriški pokrajini, pa čeprav sta ti v primerjavi z vidensko in pordenonsko po površinskem obsegu znatno manjši.

Zaščiteno območje na Tržaškem zavzema precejšen del pokrajinskega področja. Tovrstna poteza je župane okoliških občin, ki sodelujejo pri načrtu Kraški okraj, dobesedno preseñtela, saj je dežela o stvari samovoljno odločila, ne da bi se predhodno domlenila s posameznimi administracijami, ki teritorij dejansko upravljajo. Dežela je obenem šla mimo točno določene zahteve predstavnikov Kraškega okraja: slednji so Deželo že lani novembra naprosili, naj pripravi upravne načrte, ki jih predvidevajo zaščitne norme: tedaj s strani dežele molk, pred ne-

pravšanjem izredno jasno. "Ponovno smo kot slovenska narodna skupnost na tržaškem in goriškem Krasu postavljeni pred neka dejstva, ki nikakor ne morejo ustrezati našim pričakovanjem, še manj pa željam slovenskega prebivalstva, ki si iskreno želi pravega napredka in razvoja na našem Krasu", je poudaril predsednik Štoka v tiskovnem sporočilu. "Že pred desetletji smo doživeli tak poskus izigravanja legitimnih pravic, ko so nam tudi na deželni ravni hoteli nam dobro znani krogi odvzeti tiste pravice na Krasu, ki nam kot lastnikom in posestnikom kraških nepremičnin nedvomno gredo. Takrat smo se na deželni ravni odločno zoperstavlili takim 'kraškim rezervatom'.

Danes nas deželna uprava F-Jk hoče postaviti pred skoraj enako izvršeno dejstvo, vendar se bomo tudi tokrat uprli takemu poskusu izigravanja naših dejanskih pravic in pričakovanj, čeprav prihaja s strani nam sicer naklonjene deželne večine in strank, ki jo sestavljajo. Ne glede na dejstvo, ki ga ima v sebi že 21. člen zaščitnega zakona, ki trdi, da mora slovenska narodna skupnost biti soudeležena pri odločitvah, ki zadevajo urbanistični in gospodarski razvoj Krasa, menimo, da je skrajni čas, da se neha z neupravičenim mešetarnjenjem z našo zemljo.

Deželna uprava F-Jk in vse druge administrativne in politične ustanove se morajo zavedati, da noben poseg v življenje in razvoj Krasa in njegovega prebivalstva, ne more biti izvršen brez direktnega sodelovanja in pristanka vseh zainteresiranih prebivalcev, ki na Krasu živijo, ki za ohranitev Krasa

in njegovih značilnosti skrbijo, ki stalno pazijo na urejen in smiseln razvoj celotnega Krasa. SSO se je obvezal, da bo prek slovenske stranke, to je Slovenske skupnosti, povzel vse tiste korake, ki so nujno potrebni v tem trenutku za ohranitev celovite identitete Krasa in njegovega slovenskega prebivalstva. Predsedstvo SSO bo v prihodnjih dneh tudi skupno z drugo krovno organizacijo, to je SKGZ, napravil vse tiste korake, ki bodo nujno potrebni za obrambo narodnostnih, ekonomskih in socialnih pravic slovenskega prebivalstva na Krasu." Ravno v zvezi s tem vprašanjem so se Kmečka zveza, Agrarna skupnost, Skupnost kraških vasi, srenja Gročana in SSK v soboto minulega tedna na Opčinah srečali z deželnim odbornikom za parke Marsiliom. Vsi prisotni so ogorčeno odbili vsako poseganje na teritorij, ki nima ustreznega privoljenja domačinov. Odbornik je poročal o študiji, ki ga je v tej smeri naredila LIPU in iz katere izhaja vključitev določenih kraških območij v okraje IBA za zaščito raznih vrst ptic. Tehnično-znanstveni odbor za parke, ki daje mnenja o umestnosti določenih pravil, se je pozitivno izrekel o smernicah in Dežela je začela z izvajanjem, potem ko je območja določila s pristankom občinskih uprav ali vsaj županov. Agrarna skupnost je predlagala svoje terene kot teritorije za zaščito ptic, da bi tako manj posegali na ozemlja, kjer ima prebivalstvo gospodarske in drugačne dejavnosti, vezane na imovino. Gospod Carboni, ki je predstavljal gročansko srenjo, pa je zahteval naj rezervat v dolini Glinščici upravljajo domačini skupaj z občino. KZ je predlagala, naj se vse dela z doprinosom domačega prebivalstva.

Foto DPD

Rosato / Castagnetti

"Marsovec v politiki"

V nemško govorečih državah doživi politično delo streznitev po pustu na pepelnico sredo, ko politiki, ki so ves pustni čas bili tarča politične satire in dovtipov pustnih veseljakov, končno lahko resno predstavijo javnosti svoja stališča in nakažejo smernice za prihodnje delovanje stranke. Pri nas pepelnicih političnih govorov ne poznamo (v sredo je bil v Italiji osrednji medijski dogodek nogometna tekma Italija-Nemčija...), sicer pa je usoda hotela, da se je kandidat za tržaškega župana Ettore Rosato poslovil kot poslanec na tiskovni konferenci v Trstu prav na ta dan. Iz Rima je prišel tudi vodja poslanske skupine Marjetice Pierluigi Castagnetti. Tudi zaradi njegove prisotnosti se je v prostorih Hotela Duchi d Aosta zbralo veliko število novinarjev ter politikov. Deželni svetovalec Slovenske skupnosti Mirko Špacapan se je pred začetkom tiskovne konference na kratko pogovoril tako z Rosatom kot s Castagnettijem v zvezi s točkami volilnega programa levosredinske koalicije, v katerih naj bi se zrcalila skrb za vprašanja manjšinskih narodnih skupnosti. Ettore Rosato je v svojem posegu izpostavil nekaj podatkov iz svojega dvoletnega političnega dela znotraj poslanske zbornice. Težiščne točke njegovega poslanca delovanja, to so razvoj mesta

tako na ekonomski, kulturni kot socialni ravni, so sedaj del tudi njegovega županskega programa. Med drugim je omenil tudi vprašanje neizvajanja zakona za slovensko narodno skupnost v Italiji. Rosato ni slepmišil ter dejal, da se zaradi politične volje večine nahajamo v ilegalnem stanju. Časnikarjem je namesto zajetne knjige pokregel le z izvlečkom, saj paket tiskanih knjig ni pravočasno prišel iz Rima. Ironično je pripomnil, da bi moral predstaviti poslansko vprašanje o tem. Pierluigi Castagnetti je v svojem nagovoru Rosata označil kot "Marsovca" na italijanskem političnem prostoru, in to zaradi več razlogov. Že med prvim delovnim dnem kot poslanec v Rimu je Rosato zaradi danih okoliščin moral improvizirati govor v poslanski zbornici. Stvar mu je šla dobro iz rok, kar je ostalo Castagnettiju in tudi mnogim drugim poslancem dobro zapisano v spominu. V prid Rosata pa govori tudi svojevrsten rekord, saj mu je uspelo v dveh letih kot poslancu opozicije vložiti deset zakonskih osnutkov, od katerih so kar trije postali tudi zakon. Poleg tega pa je Castagnetti opozoril, da je Rosato vreden spoštovanja tudi zaradi dejstva, ker se je odločil, da bo kandidiral samo za tržaškega župana tako rekoč brez rešilnega jopiča poslanske kandidature.

PR

Vzhodnokraški rajonski svet / Sledovi preteklosti

Ne gre pozabiti zgodovine naših krajev

Tržaška pokrajina je bila v preteklem 20. stoletju kraj hudih vojaških prepletov. Slednji so za seboj pustili globoke rane, ki so se zapisale tako na obličju naše kraške zemlje kot tudi v zavesti naših ljudi.

Vez s to preteklostjo predstavljajo besede, ki jih domačini uporabljajo, da bi dali duška svojim otroškim spominom; na enak način tudi številna vojaška pokopališča na jasi in v dolinah od Bazovice do Štivanca tja do Doberdoba, zgovorno pričajo s svojo tišino o tistih grozodejstvih. Spomini naših starejših se sicer polagoma predajajo usodi časa, s čimer se sproti izgublja tudi neposredna razlaga o tem, zakaj sploh leži na Krasu tolikšno število nagrobnih kamnov, ki spominjajo na usodo mladih vojakov: preteklost in izročilo naših krajev tako polagoma izginja. Taki težnji se je treba upreti. Tako je namreč razmišljal predsednik vzhodnokraškega rajonskega sveta, Zoran Sosič, ko se je že leta 1995 odločil, da bo storil, kar je v njegovih

močeh, da bodo na območju openskega občinskega urada postavili spominsko obeležje, in to ravno na kraj, kjer se je nekoč nahajalo opensko avstrijsko vojaško pokopališče. Kot nam je povedal predsednik Sosič, se v tej zgodbi prepletajo

hladnem openskem marčnem jutru na zemljišču pred občinskim uradom. "Spominjam se, kako je grobar držal v rokah lobanjo, ki ji je bila krogla prebila tilnik. Ta prizor me je globoko pretresel." Vojaško pokopališče na kraju, ki mu domači-

Foto IG

osebni otroški spomini in sedanja 'birokratska zavora'. "Spominjam se, ko sem ravno na tem kraju daljnega leta 1954 prisostvoval prekopu posmrtnih ostankov avstrijskih vojakov, padlih v prvi svetovni vojni", nam je povedal Sosič v

ni z ledinskim imenom pravijo Lokvica, so Avstrijci postavili v letih 1915/16, da bi tam pokopali posmrtno ostanke svojih vojakov, ki so padli na soški fronti, in tistih, ki so podlegli posledicam hude španske mrzlice. Leta 1954 so pokopališče

prekopali in ostanke prenesli na avstrijsko vojaško pokopališče, ki se nahaja med Presekom in Božjim poljem. Nagrobne kamne večletni avstrijske vojske, na katerih so bila vklesana imena mladeničev avstrijskega, nemškega, češkega, slovenskega, hrvaškega, židovskega porekla, so nato postavili v tržaški lapidarij. "Ko smo na Opčinah leta 1995 snovali nov podrobnostni načrt za izgradnjo današnjega sedeža občinskega urada, smo v tekst vključili člen, naj tovrstni nagrobni kamni dobijo suvereno postavitvev in obeležje ravno na območju občinskega urada oz. nekdanjega avstrijskega pokopališča."

Kot prča fotografski posnetek, je bil prvi korak že storjen. "Trebalo je počakati, da se 'birokratske soteske' tržaške občine razširijo v najkrajšem času, saj se mandat občinske uprave naglo izteka", nam je povedal Sosič. "Upam, da bomo naš načrt uspeli izpeljati pred volitvami. Želimo namreč k že obstoječemu obeležju postaviti še bronasto tablo v italijansko - slovensko - nemškem jeziku", je sklenil predsednik rajonskega sveta, za katerega je bil množična smrt avstro - ogrskega etničnega mozaika prvotna nesrečna podočja današnjega evropskega sobivanja.

Igor Gregori

Prešernova proslava v Rojanu

"Slovenski narod je preživel zaradi kulture"

Tudi letošnja Prešernova proslava v Marjinem domu v Rojanu, ki sta jo v nedeljo, 5. marca, priredila športno kulturno društvo Rojanski Krpan in društvo Rojanski Marjini dom, je potekala v duhu glasbe in raznoraznih recitalov. Poleg običajnega programa so pa bila v vezi Marjinega doma izobesena dela petih umetnikov, ki so se rodili v tem mestnem okraju. Na ogledu so bile namreč umetnine Rada Jagodica, Roberta Kozmana, Sonje Trobec, Štefana Turka in Edija Zerjale. Glavni gost nedeljskega kulturnega večera je bil dr. Rafko Dolhar, ena izmed najbolj vidnih osebnosti na Tržaškem. Zdravnik, politik, kulturnik in pisatelj, predvsem pa velik Slovenec, ki mu očitno ni vseeno kaj bo s slo-

venstvom v naših krajih. V svojem govoru je občinstvo spomnil, da "smo Slovenci edini narod, ki se zaveda, da je prav s kulturo preživel od Trubarja dalje in se s Prešernom uvrstil med evropske kulturne narode. (...) Ob tem pa z grenkobo ugotavljam - je še povdaril Dolhar - da imamo že dolgo časa polna usta o slovenskem prostoru, kljub temu pa nimajo zamejske publikacije v Sloveniji niti izloženega okna, kaj šele knjigarne." Poleg raznih pozitivnih stvari, ki jih naša manjšina le doživlja, je nedeljski gost poudaril dejstvo, da je Prešeren uporabljal slovenski jezik, ko se je večina literatov izražala v nemščini, medtem ko se sedaj v matični domovini skoraj nihče več ne zveni za čistost slovenskega je-

Foto IG

zika: tujke so že na katerikoli ravni v vsakdanji rabi. Kar se tiče glasbenih točk, so na odru rojanskega Marjinega doma najprej nastopili člani Otroške vokalne skupine pod vodstvom Irene Pahor, za njimi je na svojo harmoniko zaigrala gojenka Glasbene matice Giulia Valassi, sledil pa je nastop kvarteta, ki ga sestavljajo Ivana Milič, Lucia Jankovski ter Jan in Matjaž Zobeč pod mentorstvom prof. Erike Slama. Poleg kvarteta je publika lahko prisluhnila tudi

tercetu, v katerem nastopajo Andrejka Možina, Tamara Tretjak in Gorazd Pintar. Dorica žagar je pripravila prizorček o Prešernu, ki so ga izvedli rojanski otroci, Valentina Sancin in Peter Verč pa sta prisotne zabavala s duhovitim prizorčkom "Kakšen je bil Rojan pred 130 leti?". Kot se za vsako Prešernovo proslavo spodobi, so seveda ni mogla manjkati Zdravljica, ki jo je, kot običajno, zapel rojanski cerkveni pevski zbor.

Meti

V prostorih državne knjižnice

Razstava posvečena Leu Longanesiju

Tržaška pokrajina prireja v Državni knjižnici v Trstu (Largo Papa Giovanni 6) razstavo, naslovljeno Genij, umetnost in okus, posvečeno Leu Longanesiju, enemu od očeto in mojstrov italijanskega časnika. Lani je potekala stoletnica rojstva tega izjemnega in težko opredeljivega avtorja, ki je ustanovil več znamenitih časnikov v času fašizma in po vojni. Kot pravi časninar Stenio Solinas v predstavitveni zbiranki, "Longanesi je bil časninar, založnik, pisatelj, ustanovil je revije, odkril je in uveljavil talente, družil se je z najboljšimi svojega časa in z njimi tudi polemizir-

ral." V esencialni tržaški postavitvi Federice Grebello, zaenkrat edini ob tisti v rodnem Bagnacavallu, so primerki lista L'Italiano (od 1926 do 1942), ki ga je ustanovil komaj 21-letni Longanesi in pri katerem so sodelovali Cardarelli, Comisso, Soffici, Moravia, Ungaretti, Barzini Jr., Brancati, Cecchi, Bacchelli ter idejni in grafični sodrug Mino Maccarri. Bil je drzen, satirično nastrojen in antikonformističen "list fašistične revolucije", ki je udarjal po vsem, tudi posvečenih temah in tedanjih oblastnikih. Longanesi je za to imel nemalo težav s cenzuro; bil je

doma iz Romagne kot Duče, ki je bil tudi časnikar, in se ga ni bal. Na ogled so eksponati z učinkovito grafiko in velikimi fotografijami znamenitega Omnibus, prve italijanske popularne revije založnika Rizzoli, ki je samo za dve leti (od 1937 do 1939) privlačila številne tedanje talente, od Pallazzeschija do Moravie, Vittorinija, kritika Arriga Benedettija, slikarja in pisatelja Alberta Savinija, časnika Maria Pannunzia itd. Posebno zanimivo so tudi Longanesijeve elegantno izrisane reklamne vinjete za Il Borghese (npr. za Vespo), prej petnajstdnevnik in nato tednik italijanske zmerne desnice, ki je preživel ustanovitelja do današnjih dni. Pri prvi številki dne 15.3.1950 so sodelovali: Ansaldo, Montanelli, Spadolini, Juenger, Savinio, Baldacci, Furst, Prezzolini.

Longanesi je po vojni ostal desničar in ni, kot mnogi drugi so-

tovariši, prestopil brega. 1946 je ustanovil založbo z lastnim imenom, ki je pripomogla k prevetritvi tedanjega trga z domačimi avtorji (Prezzolini, Flaiano, Berto, Spadolini, Montanelli) in prevodi. Založba Longanesi je ob stoletnici rojstva ponatisnila nekatera znana Longanesijeva dela: "Ci salveranno le vecchie zie", "Parliamo dell'elefante", "Pa' lo stesso". Morda danes, ko se meja med desnico in levico tanjša (zadnji Montanelli docet), bodo lahko spet aktualna.

Leo Longanesi je bil tudi mojster afORIZMOV: Pravi časnikar odlično razloži to, česar ne zna... Ne mi svetujte! Pogrešiti znam sam... itd. Ob smrti sarkastičnega in vsestransko talentiranega umetnika tiskane besede, starega komaj 51 let, je prijatelj Giovanni Ansaldo povedal, kar je Longanesi pomenil za njihovo genera-

Obvestila

Praznik sv. Jožefa bo letos na nedeljo, 19. marca. Pri maši ob 10.30 v Bazovici bomo priporočili Bogu in sv. Jožefu vse naše fante, može in očete.

Praznik Marijinega oznanjenja, 25. 3. je bil že od nekdaj neke vrste materinski dan. Bogu in Mariji bomo priporočili vsa dekleta, žene in matere. Že pred leti smo pripravili poseben Praznik družin. Tudi letos bomo nekaj podobnega priredili, in sicer v nedeljo, 26. marca, ob 10.30. Gostili bomo družino z več otroki. Pel bo otroški zbor Slomšek. Lepo vabljeni vsi, mladi in manj mladi.

Lepo vabljeni na skupno tržaško romanje in izlet v Velesovo (Adergas), in sicer v torek, 25. aprila. Cena 40,00 evrov. Odhod avtobusa ob 7. uri izpred cerkve na Pesku, ob 7.10 iz Bazovice in 7.20 s Padrič.

Na filozofski fakulteti tržaške univerze je 28. februarja z odliko diplomiral

ADAM SELJ

Ob tem pomembnem uspehu mu iskreno čestitajo družine Selj in Martelanc, še prav posebno pa mala Vera (s poljubčkom za tatka) in Kristina.

Darovi

V spomin na Nadjo Maganjo Jevnikar darujejo mož Ivo in sinova Peter ter Ivan 100 evrov za cerkveni pevski zbor v Sv. Križu, 100 evrov za Slovensko zamejsko skavtsko organizacijo - Trst in 25.000 tolarjev za Vseslovenski spomenik braniteljem slovenske zemlje na Cerju.

V spomin na drago Nadjo daruje Neda Jevnikar 500 evrov za ustanovo ANT ITALIA ONLUS (onkološka pomoč na domu) in 200 evrov za človekoljubno akcijo v Malaviju Skupnosti sv. Egidija.

V spomin na Nadjo Maganjo Jevnikar darujeta Marija in Marko Udovič 100,00 evrov za misijonarja Ernesta Saksido.

N.N. daruje 50,00 evrov za misijone. **Ob krstu** Davida Biancuzzi in Uroša Merku' daruje za Marjini dom pri Sv. Ivanu N.N. 20,00 evrov.

Za svetoivanski cerkveni pevski zbor daruje v spomin na moža Luciana žena Ariana 50,00 evrov.

V sredo, 15. marca, bo ob 20. uri v župnijski dvorani v Nabrežini mesečna konferenca. Predavala bo prof. Rudica Požar o Simonu Gregorčiču danes. Pela bosta MePZ Podgora in Akord, ki ju vodi dr. Mirko Špacapan, na sporedu bodo še recitacije in seveda družabnost.

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV

vabi na

revijo otroških in mladinskih pevskih zborov

PESEM MLADIH

v nedeljo, 19. marca 2006, ob 16. uri

na Pomorski postaji v Trstu

Neformalno srečanje

Rupel in Rosato o aktualnih vprašanjih

Hotel Greif Maria Theresia je bil minulo nedeljo prizorišče neformalnega srečanja med slovenskim zunanjim ministrom Dimitrijem Ruplom in kandidatom za mesto tržaškega župana Ettorejem Rosatom. Sestanek je priredil deželni tajnik SSK Damijan Terpin v sodelovanju z Marjetico. Poleg že omenjenih politikov so se srečanja udeležili tudi generalni konzul RS Jože Šušmelj, deželni odbornik Franco Jacob, predsednik skupine Marjetice v deželnem svetu Cristiano Degano, dolinska županja Fulvia Premolin in župan občine Števerjan Hadrijan Corsi.

V rešetju je bilo kar nekaj tematik, ki so zadevale naš obmejni prostor, kot na primer sodelovanje med tržaškim in koprskim pristaniščem. Po mnenju zunanjega ministra je nesmiselno, da se pristanišči spuščata v medsebojni boj: dobro bi bilo, ko bi po vstopu Hrvaške napravili načrt za severno jadranski pristaniški center, ki bi lahko služil trgovskemu prometu južnega in srednjega predela Evrope. Minister Rupel se je tudi obvezal, da bo storil, kar je v njegovih močeh, da bo naš prostor zaživel v plodnem čezmejnem sodelovanju na političnem, znanstvenem in kulturnem področju.

cijo: "Odslej bo vse laže. Lahko bomo pisali članke tudi ob naj-

večji suši in jih namazali z zehanjem in banalnostmi, brez običajnega prekletega strahu, da bi se pojavili pred njegovimi očmi. Lahko bomo izgovarjali prazne in neumne fraze, brez običajne preklete groze, da bi prišle do njegovih ušes. Mora je mimo."

Resničnih prerokov nihče nima rad. Ni naključje, da so v naši medijско nasičeni družbi doslej namenili enemu od njenih "ustanoviteljev" le razstavo v Bagnacavallu in pričujočo tržaško (na pobudo podpredsednika Pokrajine Massima Greca, poznavalca po rodu iz Emilije). Sicer se obetajo še druge razstave in prireditve v Rimu, Bologni itd.

Tržaška razstava bo odprta do 18. marca, od ponedeljka do petka od 9.30 do 18.30 in ob sobotah od 9.30 do 13h.

Davorin Devetak

Pozna zima, nove nevšečnosti

Sol in sneg

V nedeljo je Koroško pokrila debela plast snega. Pozna zima, bi lahko zapisali. Nekaj povsem naravnega, če pomislimo, da je sneg nekaj naravnega. No, morda marca je to redkost, a kaj. Dejstvo je, da ga je na Koroškem zapadlo v nekaj urah nad pol metra. In ne le na Koroškem in v Avstriji: tudi v Nemčiji in Franciji je bil promet oviran zaradi nepričakovanih padavin. In ne le promet: nekateri

so bili – tako rekoč sredi pozne zime – še brez elektrike! S taksijem sem prišel do celovške železniške postaje. Zaman. Na železniški postaji so ljudje zapredeno gledali zamude vlakov. Namesto običajnih zamud je na se-

soke sezone, ne ozira se na potrebe hotelirjev in turističnega sektorja. Ko zapade, zapade.

Kljub nedelji so se na celovških ulicah celo popoldne zbirali po-

Foto PR

maforju pisalo enostavno, da vlak zamuja nad 180 minut. Pika. Kaj pomeni 180 minut? V železniškem žargonu zveni lepše kot 3 ure, več kot 180 minut pa je lahko tudi še kaj več. Štiri ure? Pet ur? Morda še kako minuto več... živimo v času, ko je čas denar. Nič nas ne sme presenetiti, saj je vse, kar ustavi kolo naše eksistence, tudi izguba denarja. Ljudje so se v novi hali železniške postaje »po starem« pogovarjali le o vremenu in času, ki ga je kdo zapravljal na postaji. In to v nedeljo! Vsakdo je bil s kovčkom namenjen nekam, marsikateri domov, drugi pa na oddih. Vsi pa so se morali oddahniti za nekaj ur, saj je bila proga zasnežena. Vlaki so se ustavili v Celovcu. In pika. Sneg ne pozna nizke in vi-

stovoljni gasilci in uslužbenci mestne službe. Za vsakogar je bilo dovolj dela, saj že nekaj časa čast in nalogo pluzenja snega prepuščajo ljudem. Uporaba soli je prepovedana, saj naj bi škodila naravi in samemu cestišču. No, pa smo pri glavnem problemu. Kaj škodi naravi? Ali ni morda tudi sneg marca meseca pri nas kot tsunami ali povodenj v drugih krajih sveta? Ali se ni narava že spremenila zaradi pomanjkanja modrosti – po domače soli – v glavah politikov? Vsi pa se le kar naprej hudujejo na slabo vreme, na sneg in na uboge uslužbenke železniških postaj, ki so se kot marsikateri potnik v nedeljo spraševali, kako bodo prišli do doma.

Peter Rustja

Koroška poje 2006

Krščanska kulturna zveza v Celovcu prireja ob 100-letnici Sodalitete in 100-letnici smrti Simona Gregorčiča revijo Koroška poje. Potekala bo v Domu glasbe v Celovcu v nedeljo, 12. marca, ob 14.30.

duhovniki posvečevali in se pri pastoralnem delu med seboj podpirali. Pastoralno delo v krški škofiji, kjer živita dva naroda, zahteva pastirje, ki znajo vernikom pomagati, da ohranijo in gojijo podedovane

Marko Fink

Bernarda Fink

V prvem delu bodo nastopili bas-bariton Mirko Fink, pianistka Nataša Valant, MePZ Jakob P. Gallus iz Celovca, Zbor Sodalitete, Zbor šolskih sester, Oktet duhovnikov iz Slovenije. Slavnostni govor bo imela Bernarda Fink. V drugem delu pa bodo peli MePZ Danica iz Št. Primoža, MePZ Hrast iz Doberdoba pri Gorici, zbor Sv. Nikolaja iz Litije. Vstopnice lahko dobite v Mohorjevi knjigarni, v knjigarni Haček in v pisarni KKZ v Celovcu ter uro pred koncertom.

Sodaliteta je združenje slovenskih duhovnikov v krški škofiji. Škof Josef Kahn jo je ustanovil po vzorcu take skupnosti v ljubljanski škofiji. Namen Sodalitete je, da bi se

vrednote pristnega krščanskega izročila in zdrave narodnosti. Zato naj vsak duhovnik dobro pozna duhovne potrebe in težnje, jezik in kulturo ljudi, h katerim je poslan. Duhovnik mora s pomočjo cerkvenih struktur ohranjati bogato kulturno-pastoralno doto Koroške, ki jo je tudi sinoda krške škofije leta 1972 imenovala posebno bogastvo, ki ga je Bog zaupal ljudem. Sodaliteta se je prav gotovo najbolj vtisnila v zavest škofljanov z ustanovitvijo Katoliškega doma prosvete Sodalitas v Tinjah, ki je najbolj zgovoren dokaz, koliko so duhovniki prispevali k duhovni in kulturni rasti v krški škofiji in k dialogu med tam živečima narodoma.

Želijo si preprostega medsebojnega spoštovanja in sodelovanja
Trinkov koledar v Breginju

Potem ko je Kulturno društvo Ivan Trinko iz Čedadu letošnji Trinkov koledar predstavilo najprej na svojem sedežu v Čedadu, so bili s tem počaščeni še v osnovni šoli v Breginju.

O samem Trinkovem koledarju je bilo že kar nekaj povedanega, zato bi pustili več prostora njegovi predstavitvi v Breginju, prvem sosedu beneških vasi. V tukajšnji šoli je bil v ospredju kulturni program, v katerem sta prisotne, od gostujočih ekip, najbolj navdušila nastopa ženskega pevskega zbora iz Terskih dolin z ljudskimi in nabožnimi pesmimi.

S te strani meje daje piko na i, sleherni kotarski kulturni prireditvi njihov ženski pevski zbor, ki preseneča z nenehnim dvigom kvalitete in razveseljivim naraščanjem števila pevk, čeprav ob le zmernem pomlajevanju. Najbolj od srca pa so se lahko nasmejali hudomušni vsebini ob nastopu šolarjev iz Breginjskega kota, ki so recitali, pripovedovali in peli v svojem narečju, ki je v bistvu eno od beneških, in ob

takih priložnostih se bolj ogrejejo srca in dlani z vseh strani.

Na koncu so ob spremljavi na klavir slovensko - beneškega skladatelja in pevovodje Davida Klodiča, vsi prisotni zapeli nekakšno narečno himno beneških Slovencev "Oj, božime!", kar pomeni "v božjem imenu". Nastala je kot pozdrav ob žalostnem slovesu od staršev, sester, bratov in domačih vrhov in dolin, pri odhajanju mladih rojakov v svet, tudi zaradi znanih, hudih povojnih razmer, ki so imele še socialne posledice. Seveda pa je bil prihod včasih še bolj grenak in boleč, saj zunaj hiš, med mladimi skoraj niso našli več domačih govorice.

V Breginju je prisotnim o koledarju spregovorila tajnica društva Licia Trusgnach, o svojem prisrčnem in kronološko pomembnem prispevku v njem pa Zdravko Likar.

Vida Škvor, predsednica tamkajšnjega kulturnega društva, se je pridružila čestitkam ob pomembnih obletnicah in podelitvi Zveze slovenskih kulturnih društev Kulturnemu

društvu Ivan Trinko visoko priznanje za izjemne dosežke v času njegovega delovanja, ohranjanja in ovrednotenja slovenske prisotnosti in kulture v zamejstvu, za širjenje družbene vloge, ki so jo imeli, poleg že zgoraj omenjenih, predhodniki in sedanjí predstavniki društva, kot so prof. Viljem Černo, Desino Christig, pokojni Marino Vertoves, Pavel Petričič, Michele Obit. Društvo je zaslužno tako za potrjevanje lastne kolektivne identitete, kot za vlogo in plodno sodelovanje v obeh prostorih ob meji in pri tem za uveljavljanje slovenske kulture, tudi v Čedadu in okolici ter za vlogo posrednika na stičišču treh kultur. To uredništvu tudi s svojo redno izdajateljsko dejavnostjo in vlogo pri premoščanju ideoloških ter drugih pregrad v duhu novih evropskih povezovalnih procesov.

Da pa ne bomo ostali zgolj pri slovenskem naštevanju, smo o dejanskem poteku tukajšnjega življenja, kaj pomenijo ta srečanja tik ob meji z Benečijo za

obnavljanje normalnega domačega utripa za domačo besedo, običaje in odpravo državne meje, ki jih še dela obrobje na obeh straneh, vprašali Vido Škvor, pedagoginjo v pokouju, ki si prizadeva tudi za zblizevanje najmlajših: "Ta srečanja izhajajo iz dejstev in spoznanja, da imamo velike skupnega. Obojestransko obrobno in prav to nam

dan' smo imeli skupaj s šolskimi otroki sosednjih šol že pred tem, vendar tokrat smo vse skupaj opredelili bolj natančno. Ob zadnjem srečanju čez mejo smo pogledali tudi, kaj oni pišejo, kaj počnejo v šoli in ob šoli, kateri so njihove pomembne žene in moške, katerih spomin častimo tudi tukaj...Vse to poteka neposredno na lokalni ravni. Potem

projekti, ki bi nas potegnili iz razmer t.i. obrobja, ki so jih, poleg prometne oddaljenosti, ustvarile še negativne razmere vseh vrst. Pomoč pri teh prizadevanjih, kako iziti z obrobja, so nam obljubili tudi pri Svetovnem slovenskem kongresu. Do sedaj so nas kdaj podprli, pa čeprav nam je zmanjkalo 80 tisoč SIT pri organizaciji nekega programa. Gre npr. za to, da ob prireditvi razveselimo poslušalce, ki pridejo tudi od drugod, s skromnim prigrizkom.

Za naprej pa bi radi prešli na večjo kvaliteto. Zlasti nam pomuč lahko veliko pomeni pri kritju stroškov skupne objave nekih raziskav zgodovinskega dogajanja, običajev, narečij itd. Veliko več bo vredno, če sami zberemo ljudsko blago in ga, seveda, tudi sami objavimo, da ostane to naša živa last in spodbuda za rast samozavesti mladih kadrov.

Že sedaj snujemo publikacijo skupno z Giorgiom Banchigem, predsednikom društva Blanchin in Berrom, kulturnikom in družbenim delavcem iz Tipane.. Blago zanjo zbiramo na obeh straneh meje. Zapisali bodo v originalnih narečjih. Skušali bomo pritegniti še kakšnega strokovnjaka za narečja.

Slovincem so ta narečja že tako razumljiva, obenem pa bomo nekaj od tega prevedli tudi v italijanščino in knjižno slovenščino.

To pomeni uresničenje želje po popolnejšem sodelovanju na nivoju preprostega medsebojnega spoštovanja, pogovora tu in tam, obiska Beneškega gledališča, koncertov...

Ob tej priložnosti pa se veselimo, da imamo že sedaj na leto pet takšnih obiskov."

MePZ Naše vasi iz Terskih dolin

daje stičišče skupnih gospodarskih interesov, če že tako in tako vemo, da imamo in želimo naprej gojiti skupne kulturne korenine. Tudi od takrat, ko smo se začeli družiti, še močno občutimo neko zapuščeno, hkrati ob tem pa se zavedamo velikega bogastva. Vzemimo samo slovensko kulturno zapuščino, kot so legende. Gre tudi za takšne, ki so ostale v spominu posameznikov in med ljudmi ne krožijo več, so pa last teh vasi z obeh strani meje. Zelo dober izziv, zavedamo se, da jih lahko lažje objavimo skupaj. Tudi to bo rahljalno umetno ustvarjeno mejo, naloženo v ljudsko zavest in podzavest, vse mogoče zaviralne občutke, da ne rečem strah itd.

To je sedaj peto srečanje v Breginju ob izidu Trinkovega koledarja. Prireditve 'Kulturni popol-

pa smo iz tukajšnjih šol, v okviru širše zasnove povezav, vzpostavili še stike med osnovnimi šolami Špetra, Čedadu, Tipane. Njihov zelo stari prijatelj Sandro Pascolo pa že več kot 20 let razveseljuje naše breginjske otroke z novoletnimi prireditvami in darili, ki jih prinesejo tipanski otroci. Skupaj so prirejali t.i. športne olimpijade za prvega maja v Tipani ali kateri od bližnjih vasi. Sedaj se je izmenjava uveljavila in je dobra osnova za odprtje meje, čez katero naj bi pognalo nekdanje življenje, brez neznosnih omejitev in delitev. Predvsem računamo na to, da se bodo lahko srečevali na neki višji ravni konkretnih interesov s

Vida Škvor

NOVI
GLAS

GLAVNI UREDNIK Andrej Bratuž - ODGOVORNI UREDNIK Jurij Poljk
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Viale della Navigazione Interna, 40 - 35129 Padova PD, tel. 049 8073263 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, Korzo Verdi 51 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst. Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

To številko smo poslali v tisk v torek, 7. marca, ob 14. uri.

Novi kardinal dr. Franc Rode kmalu na obisku v domovini

Pohvale in novi napotki naši državi v Evropski zvezi

V Sloveniji so v prejšnjih dneh nastajali ali se razvijali dogodki, ki bodo najbrž za daljše obdobje zaznamovali našo družbo in državo. Njihova vsebina se je nanašala bodisi na domača vprašanja ali pa na mednarodne teme. Javna občila še naprej objavljajo prispevke o imenovanju dr. Franca Rodeta za kardinala, pri čemer ocenjujejo tudi stanje Rimskokatoliške cerkve v Sloveniji in njena razmerja z oblastjo, to je z državo. Slovenski Katoliški tednik Družina je visokemu cerkvenemu dostojanstveniku v prvi številki po imenovanju za kardinala namenil tri strani besedila. V prispevkih so navedene pomembne misli dr. Rodeta, na primer poudarek, "da se vedno, ko se pojavi moje ime, navede tudi ime dežele, od koder sem. Čisto gotovo, da je to za Slovenijo zelo dobra promocija." V intervjuju za časnik Družina je odgovoril tudi na vprašanje, ali morda zdaj o sebi razmišlja kot o najvplivnejšem Slovcu v svetu? Najbrž ni Slovenca, ki bi zasedal tako visok položaj v kakšni verski, politični, kulturni, civilnodružbeni, ali še kakšni mednarodni ustanovi na svetu. Odgovoril je: "S takimi vprašanji si ravno ne belim glave. Dejansko pa je to zelo vplivno mesto. Že to, da je pod moje pristojnostjo milijon redovnikov in redovnic po vsem svetu in da gre iz te pisarne vsak dan, denimo, pet-

najst ali dvajset pisem z mojim podpisom, nekaj pomeni tudi za Slovenijo. In seveda je marsikdo prej rekel, da sem verjetno iz Slovaške. Končno pa bodo spoznali, da sem iz Slovenije." Tehtne misli o odmevih v Sloveniji po imenovanju dr. Franceta

Rodeta za kardinala je v svoji kolumni v ljubljanskem časniku Dnevnik napisal teolog in publicist Ivan J. Štuhec. "Slovenski olimpijci so nas promovirali v Italiji s slabimi rezultati v času, ko je tam promocijo doživel Škof Rode, ki ga je domača javnost dosledno diskreditirala. Dnevnik na nacionalni televiziji se tej maniri ni izognil niti na dan njegovega imenovanja za kardinala. Duh slovenskega novinarstva očitno ne zmore niti malo gospodskosti celo v tre-

nutkih, ko ne gre zgolj za osebo, ampak za stvar in za nas vse, ali po Rodetovo rečeno, ko gre za čast dežele."

Slovenija je doživela nove časti, priznanja in pohvale ob obisku predsednika evropske komisije (vlade) Jose Manuela Barrosa ter komisarjev Margot Wallström in Janeza Potočnika, prejšnji teden. Predsednik Barroso je Slovenijo hvalil "kot zgodbo o uspehu", tako na javni tribuni, predvajani na javni televiziji, kot tudi v nagovoru na poslance in v odgovorih na njihova vprašanja v državnem zboru. O prizadevanjih Slovenije v EU je govoril tudi predsednik vlade Janez Janša. Uspešnost sodelovanja v evropski povezavi naj bi dokazala predvsem dejstva, da bo Slovenija prva med novimi članicami v začetku prihodnjega leta prevzela evro, skupno evropsko denarno enoto, se leta 2007 tudi vključila v tako imenovani schengenski mejni (nadzorni) sistem, s čimer bodo odpravljene tudi njene meje s sosednjimi državami, ki so članice EU. Slovenija pa bo tudi prva nova članica, ki bo šest mesecev v letu 2008 predsedovala evropski povezavi.

Na srečanju s časnikarji ob visokem obisku iz Bruslja je premier Janez Janša znova omenil, da so priprave v Sloveniji na predsedovanje EU zelo intenzivne, navedel pa je tudi načrtovane cilje predse- dovanja. Država naj bi se tako posvetila tudi evropski prihodnosti

držav na območju zahodnega Balkana, med katere sodi celotno območje nekdanje Jugoslavije. Že primeri dviga cen v pričakovanju uvedbe evra

V Sloveniji je bilo tudi v prejšnjih dneh živahno dogajanje na mnogih področjih. Potekalo je zasedanje parlamenta, na katerem so obravnavali oz. sklepali o nekaterih pomembnih zadevah. Državni zbor je ustanovil dvanajst novih občin, med katerimi naj bi bila finančno samostojna zgolj nova občina Renče-Vogrsko. Ob tem so se v Novi Gorici pojavile težnje pa nadaljnjem drobljenju obstoječe mestne občine.

V državnem zboru je potekalo t.i. drugo branje predloga zakona o odnosih Republike Slovenije s Slovenci zunaj njenih meja. V razpravi sta prvič sodelovala tudi predsednik Slovenske koordinacije v zamejstvu Rudi Pavšič in predstavnik slovenskih izseljencev, Branko Zorn. Predsednik parlamenta dr. France Cukjati ga je predstavil "kot aktivnega sodelovca evropskega društva slovenskih katoliških izobražencev." Kaže, da bo na osnovi kritičnih razprav sedanj predlog zakona o odnosih države z rojaki zunaj njenih meja umaknjen, vlada pa bo parlamentu predložila novega.

V Sloveniji so 1. marca uvedli dvojno označevanje cen, torej v tolarjih in evrih. Inšpekcije so ugotovile več primerov nepravilnega dviga cen, tako tudi pri cenah pristojbin v poslovnih bankah. Predsednik Slovenije dr. Janez Drnovšek pa je politiko in javnost presenetil s tem, da je brez utemeljitev odstavil še tri svoje svetovalce v Uradu predsednika. Med njimi je bil tudi svetovalec za mednarodne odnose Iztok Simoniti. Že prej je odstavil dva svetovalca. Dr. Janez Drnovšek je medtem začel vsak dan pisati prispevke za svojo stran na svetovnem spletu.

Marijan Drobež

Kratke

V Sloveniji priprave na uveljavitev t.i. schengenskega sporazuma

V Sloveniji razni vladni organi in službe, zlasti pa Ministrstvo za notranje zadeve, izvajajo dejavnosti in ukrepe za uveljavitev t.i. schengenskega sporazuma o zavarovanju notranjih meja držav članic EU. V njem je predvidena odprava meja med državami članicami, v primeru Slovenije odprava meja z Italijo, Avstrijo in Madžarsko. Slovenija pa bo morala varovati mejo s Hrvaško, ki še ni članica evropske povezave.

Ni še gotovo, če bo schengenski sporazum uveljavljen v letu 2007. Ta možnost pa je velika in realna. Notranji minister Dragutin Mate je v intervjuju, objavljenem v mariborskem časniku Večer, dejal, "da bo policistov za varovanje meje s Hrvaško dovolj. V kratkem jih bodo začeli usposabljeni na Policijski akademiji. Šolanje bo trajalo štiri mesece, na meji s sosednjo Hrvaško pa bodo policiste zaposlovali pet let, z možnostjo podaljšanja. Policisti bodo imeli pooblastila za varovanje in prehajanje meje s Hrvaško, na primer za pravilno zaustavljanje potnikov na meji, opravljanje identifikacijskega postopka, vedeli bodo, kako ravnati z ilegalnimi pribežniki, in bodo usposobljeni tudi za vse druge postopke."

Slovenija bo na schengenski meji s Hrvaško, ki jo bo varovala v imenu EU, zaposlila najmanj 1887 policistov. Sredstva za gradnjo mejnih objektov in za plače policistov bosta krili EU in Slovenija.

Na Goriškem nezadovoljni z razpravo o igralništvu v mestnem svetu

Tomaž Torkar, psiholog in član Goriškega društva za kakovost bivanja, je za naš časnik povedal, da v tej civilnodružbeni organizaciji niso zadovoljni z razpravo o igralništvu, ki je potekala na zasedanju mestnega sveta mestne občine Nova Gorica 23. februarja. Obravnavali so zgolj stališča in predloge župana Mirka Brulca, predsednika uprave družbe Hit, Branka Tomažiča in tistih razpravljalcev oz. svetnikov, ki so naklonjeni igralništvu. Društvo za kakovost bivanja je udeležencem seje poslalo svoja stališča, pridržke in predloge glede igralništva, kot so jih nedavno sprejeli na okrogli mizi omenjene organizacije civilne družbe, z naslovom Igralništvo na Goriškem - prihodnost na kocki.

Tomaž Torkar je poudaril, da bodo med bližnjim obiskom slovenske vlade v Novi Gorici predsednika Janeza Janša in pristojne ministre povprašali, kakšno je stališče vlade o igralništvu, ki je sicer v Novi Gorici zelo donosna gospodarska dejavnost. Društvo za kakovost bivanja v tem okviru posebej zanima projekt o zgraditvi novega igralniško-zabavišnega centra na območju Nove Gorice ali Črnič v Vipavski dolini.

Prikaz vojaške in vojne zgodovine na slovenskem ozemlju

Vojaški muzej slovenske vojske organizira in opravlja muzejsko dejavnost s tematiko vojne in vojaške zgodovine Slovencev, slovenskega etničnega prostora in razvoja obrambnih sil. Pri tem zelo intenzivno sodeluje z državnimi, območnimi in tudi zasebnimi muzeji v Sloveniji in v tujini. V tem mesecu (marcu) v Muzeju novejšje zgodovine v Ljubljani pripravljajo razstavo o soški fronti, ki so jo poimenovali Hrumenje tišine. Aprila bo na Ministrstvu za obrambo gostovala razstava Muzeja novejšje zgodovine iz Maribora, ki obravnava bombardiranje Maribora ob koncu druge svetovne vojne.

Podpolkovnik Tomaž Kladnik, po stroki zgodovinar, ki vodi Vojaški muzej slovenske vojske, je dejal, da je njegov največji izziv oblikovanje in postavitve stalne razstave, ki bo zgodovinsko strokovno prikazala vojaško in vojno zgodovino na slovenskem ozemlju. Ob bližnji 15. obletnici osamosvojitve bo muzej pripravil državno razstavo z naslovom Slovenska osamosvojitve - enotni v zmagi. Z njo bodo predstavili Slovenijo pred petnajstimi leti, torej od prvih večstrankarskih volitev pa do mednarodnega priznanja države. V projektu bodo sodelovali tudi Državni zbor, ministristvi za zunanje zadeve in za kulturo ter državni in pokrajinski muzeji. Gostovanje omenjene razstave ob 15. obletnici osamosvojitve Slovenije načrtujejo tudi na sedežu zveze Nato v Bruslju in ob zasedanju predstavnikov držav članic Nata, ki bo meseca septembra v Portorožu.

GORIŠKI MUZEJ - GRAD KROMBERK in
GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA

vabita na predstavitev knjige

zgodovinarja Petra Stresa

PRIIMKI V BRDIH

Izvor in razvoj do 1. svetovne vojne

Grad Kromberk, 14. marca 2006, ob 20. uri

GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA in GRAD DOBROVO

vabita na predstavitev knjige

Ivan Kovačič Soški

ZBRANO DELO

Ob prisotnosti sourednikov Zorana Slejka ter Jožka Kraglja, ki sta delo zbrala in uredila, bo priložnostno misel podal predsednik Goriške Mohorjeve družbe msgr. Oskar Simičič.

Grad Dobrovo - Viteška dvorana,
sobota, 11. marca 2006, ob 19. uri

V začetku meseca marca, 2., 3., in 4., so se v Slovenskem narodnem gledališču Nova Gorica zvrstile abonmajške ponovitve nostalgicne groteskne farse Radoslava Zlatana Dorica Kako smo ljubili tovariša Tita, ki je novogoriško premiero doživela v februarju v režiji Marjana Bevka kot koprodukcija SNG Nova Gorica in Kulturnega centra Krasa, Sežana. Predstava bo na ogled še v četrtek, 9., v petek 10., popoldne kot zaključena predstava, zvečer pa za abonma Petek-A in Izven. V ponedeljek, 6., je bil v popoldanskih urah na sporedu musical Alica A. Anecchina, R. de Ceccatya in J. Kice v režiji slednjega, na odru bo tudi v soboto, 11., zvečer. V torek, 7., so si dijaki ogledali Kobilice ali Moj oče igra

SNG Nova Gorica Spored predstav v marcu

loto Biljane Srbljanović v režiji Eduarda Milerja. V sredo, 8., je v Mestni galeriji Nova Gorica s predstavo Zlato zelje, spletom istrskih "storij", praznovala 30-letnico umetniškega dela članica SNG Nova Gorica Nevenka Vrančič. V sredo, 22. t.m., bo v režiji Diega de Bree predpremiere dela Tragedija o doktorju Faustu, ki ga je napisal Christopher Marlowe, premiera bo v četrtek, 23., ponovitve pa v petek, 24., v torek, 28., (matineja za šolo) v četrtek, 30., in v petek, 31. Tudi ta mesec bodo otroke razveselile predstave Goriškega vrtiljaka. V petek, 10., bo za Polžkov abon-

ma v Šempetru gostovalo Gledališče na vrhovi Nova Gorica ob 10.00 v šempetrski dvorani s pravljico Volk in kozlički, v petek, 24., ob 17.00 v SNG za abonma Veliki Polžek in Izven, v soboto, 25., ob 10.00, 11.00 in 16.00 pa za abonma Mali Polžek, Veliki Polžek in Izven. Ukaželjno Modro piše Maje Aduše Vidmar v režiji Katje Pegan - koprodukcija SNG Nova Gorica in Gledališča Koper - bo osvojilo otroška srca v sredo, 29. t.m., ob 17.30. V nedeljo, 12. t.m., ob 18.00 bo v SNG zadnja predstava v sklopu abonmaja ljubiteljskih gledališč Nedeljska gledališka srečanja. V

goste bo prišla Gledališka skupina Senovo s komedijo Toneta Partljiča Nasvidenje nad zvezdami.

Vse večerne predstave so ob 20. uri.

SNG bo tudi v marcu obiskalo nekaj bližnjih in daljnih dvoran. Z delom Radoslava Zlatana Dorica Kako smo ljubili tovariša Tita bo v soboto, 11., ob 20.00 gostovalo v Desklah, v torek, 28., ob 19. uri pa v Trbovljah. V ponedeljek, 13., v torek, 14., v sredo, 15., in četrtek, 16., vsakič ob 20.00, bo SNG v gosteh v KD Franca Bernika v Domžalah s Cankarjevo dramo Kralj na Betajnovi v režiji Jaše Jamnika. Z istim delom bodo igralci SNG nastopili na Tednu slovenske drame v Kranju v ponedeljek, 27. t.m..

Iz zgornjepisavkega časnika Latnik Jeseni novo šolsko poslopje v Budanjah

Tudi v novi številki zgornjepisavkega časnika Latnik, ki je z naklado 7.600 izvodov med najbolj razširjenimi v Sloveniji, je objavljenih veliko prispevkov, ki ponazarjajo pestro, raznoliko in bujno življenje predvsem na območju Ajdovčina. Edo Pelicon je objavil prispevek o gradnji nove stanovanjsko-poslovne zgradbe, imenovane Castra, s katero bodo zaokrožili oblikovanje centra Ajdovščine. Spodbudno je sporočilo o podpisu pogodbe za zgraditev "petoddelčne" podružnice osnovne šole v Budanjah. Nova šola bo imela 774,3 kvadratnih metrov pro-

storov, namreč pet učilnic, dva kabineta, knjižnico z računalniško učilnico, jedilnico, garderobe, zbornico, kuhinjo in pomožne prostore. K šoli bo sodil tudi otroški vrtec. Gradnja šole se bo pričela v mesecu marcu, naložba zanjo pa bo znašala nad 9 milijonov tolarjev. Sredstva bo v celoti pokrila Občina Ajdovščina iz svojega proračuna. Otroci se bodo v novo šolsko poslopje, ki ga bo zgradilo podjetje Vegrad iz Velenja, vselili v začetku septembra, torej ob pričetku novega šolskega leta. V novi številki Latnika je objavljen tudi prispevek Matije Božiča iz zdravstvenega do-

ma v Ajdovščini. V njem podpira pobudo, da bi v Ajdovščini ustanovili komuno za narkomane. O tem je zapisal: "Zdravstveni delavci v Ajdovščini in Vipavi se dobro zavedamo razsežnosti problematike odvisnosti, ki bo po ocenah iz Evrope naraščala vsaj še 15 let. V hiši imamo do-

volj osveščene kadra, znanja in predvsem volje za to na splošno neprivlačno delo. Vse bomo naredili, da ne bo ustanovljena "ambulanta za metadon", ampak odprt prostor, kamor se bodo v trenutkih ne-

me groze zapušenosti lahko zatekli narkomani, za nas bolniki, ljudje."

Odmeve bralcev bo zagotovo vzbudil polemični članek z naslovom Nezanje ali pa morda še kaj hujšega. Napisal ga je občinski svetnik Aleksander Lemut, v njem pa razčlenjuje stanje in tokove na raznih po-

dročjih v Ajdovščini. Vprašuje, "kdo v resnici vodi občino. Kaj se dogaja? Kdo vleče poteze? Kdo v resnici vodi občino? Ali jo sploh kdo vodi? In če jo, jo "prekletlo" slabo."

M.

Il Sole 24 ore - SDGZ

Prednost poslovanja v obrtnih conah

Februarja letos je priloga finančnega dnevnika Il Sole 24 ore, ki približe sledi gospodarskim premikom na severovzhodnem robu italijanske države, poročala o naših malih in srednjih podjetjih, ki so že pred leti izbrala pot konzorcijskega načina združevanja, ki se mu z eno samo besedo lahko pravi sinergija.

Novinar Michele Scozzai je v članku jasno izpostavil prednost tovrstnega gospodarskega sodelovanja, ki se je začelo že daljnega leta 1994, ko so v dolinski občini otvorili prvo obrtno cono Dolina 1. Novinar finančnega časopisa opisuje zgodovinske okoliščine oz. vzroke, ki so pogojevali novo, neobhodno potrebno reorganizacijo zamejskega gospodarskega sektorja. Pri tem se je Scozzai naslonil na mnenje Andreja Šika, odgovornega pri SDGZ, po mnenju katerega je bilo treba zagotoviti obrtnikom okoliških občin možnost dohoda tudi po geopolitičnih preobratih, ki so sledili propadu Jugosla-

vije. Bivša Federativna republika je namreč do takrat igrala v naši zamejski stvarnosti vlogo trdnega gospodarskega partnerja; po njenem razpadu pa so se zaposlitvene in poslovne dinamike v naših krajih krepko spremenile. Podatki, ki jih novinar v članku navaja, so dokaj spodbudni: vse tri obrtne cone (Dolina 1, zgoščenka in Dolina 2) zavzemajo kar 30 tisoč kvadratnih metrov površine, vključujejo 73 podjetij (tako slovenskih kot ita-

lijanskih), v katerih je zaposlenih 500 oseb. Letno poslovanje obrtnih con, v katerih delujejo avtokleparji, reklamno podjetje, podjetja, ki se ukvarjajo s prevozništvom in špediterstvom idr., znaša 70-80 milijonov evrov.

Scozzai v članku izpostavlja tudi vlogo, ki jo je SDGZ imelo pri koordiniranju operacije obrtnih con. Primerjava, ki jo je Združenje naredilo med podjetji, vključenih v mrežo obrtnih con, in tistimi, ki so iz tovrstnega sinergičnega kroga izvzeta, neizpodbitno dokazuje spretnejši poslovni dinamizem prvih.

Kaj pa vstop Slovenije v EU? Ali je ta premik pozitivno učinkoval na obmejni gospodarski sektor? Po mnenju predsednika SDGZ, Edija Krausa, kaže, da ni, saj "je meja v glavah mnogih ljudi še prisotna in veliko možnosti je bilo zaradi tega izgubljenih". Res pa je tudi, kot piše časnikar Sole 24 ore ob sklepu svojega članka, da je SDGZ s svojim koprskim uradom že začelo izvažati in posredovati svoje izkušnje čez mejo: cilj je namreč oblikovati prihodnje čezmejno integracijsko sinergijo malih in srednjih podjetij v luči enotnega področja ponudbe in povpraševanja.

Igor Gregori

Natečaj za izvirno radijsko igro

Ob 60-letnici delovanja razpisuje radijska igralska družina Radijski oder brezimni natečaj za izvirno, še neobjavljeno in nepredvajano radijsko igro. Obvezna tema je "upanje" v najširšem smislu, ki jo lahko avtorji oblikujejo v poljubni dramski obliki. Igra naj ne traja več kot 40 minut. Predvidene so tri nagrade: prva znaša 700 evrov, druga 500 evrov in tretja 300 evrov. Nagrada in morebitna priporočena dela bo Radijski oder uvrstil v svoj program. Besedila v dveh tipkanih izvodih (format A4) je treba poslati do 31. maja 2006 na naslov Radijski oder, ul. Donizetti 3, 34133 Trst. Rokopisi morajo biti opremljeni samo z geslom ali šifro. Točni podatki o avtorju in njegov naslov naj bodo v zaprti kuverti, opremljeni z istim geslom ali šifro.

VIDA VALENČIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

"Ne moreš razumeti, mestni človek si!"

V preteklosti sem prebirala tiste oguljene fraze, kot je lahko npr. ta, da, ko se sam odpreš drugim, se posledično tudi drugi približajo in odprejo tebi. In vendar je nisem doumela, ker sem bila osredotočena le na tisti racionalni del dojemanja realnosti.

Pred kratkim sem se prepričala, da ti lahko tudi zelo različne osebe dajo nekaj. Dekle mi je pred časom izrazilo občutek določene mere žalosti ob selitvi v drugo vas, k zaročencu. Ko sem takrat govorila z njo, se mi je vse skupaj zdelo tako zelo nerazumljivo. Čudila sem se, kako se mora nekdo počutiti zbezanega, ko se pa seli le kakih 15 km stran. Spomnila sem se svojih izkušenj zelo daleč od doma, neprijetnih mravljinčev ob sami misli, da bi se lahko rodila, živela vse življenje in umrla v isti hiši, ne da bi videla, kaj je tam zunaj. Potem sem pa prvič v življenju razumela nekaj, česar prej nisem.

"Vida, ne moreš razumeti, ker razmišljaš z miselnostjo nekoga, ki je vedno živel v mestu, ne veš, kaj pomeni vas". Pogledala sem ji v oči in občutila, da ima prav. Čeprav od mene tako različna, mi je pokazala, kaj pomeni občutiti, da se neka faza v življenju zaključuje. Tudi z zame tako neznan selitvijo v 15 km oddaljeno vas. Ko odraščas v okolju, kjer ti je vse poznano, kjer veš, na koga se obrniti, ko rabiš pomoč, kjer te obkrožajo znani obrazi in glasovi, drevesa, na katera si plezal, ko si bil še otrok, in mlake, ki si jih spoznaval, ko si s plastičnim kozarcem, pritrjenim na leseno paličico, skušal ujeti paglavce, je to tvoj svet in selitev drugim zadobi različen pomen kot pa selitev mestnega človeka, ki je že itak vaju ulic, različnih avtobusov, sprememb v razporeditvi trgovin in vlakov, ki si sledijo eden

drugemu in za katere veš, da lahko nanje stopiš v kakršnemkoli momentu.

V pogovoru s tem dekletom sem spoznavala plati sebe, ki so se mi zdele samoumevne, pa niso. Odkrivala sem, kaj pomeni odraščati v povsem slovenskem ambientu, kaj pa v okolju, ki sem ga bila (in sem ga še) sama vajena. Navsezadnje ljubim tudi to stalno prepletanje slovensčine in italijanščine, ker se mi zdi, da se stalno pogrezam v dva svetova, ki mi vsak po svoje nekaj dajejo. Istočasno vem tudi, da sem živela nekaj, česar otrok povsem slovenske vasi ne pozna in ki te takoj butne v realnost. Na marelici za hišo mi je sovrstnik, takrat petletni sin deželnega svetovalca, bevsnil, naj ne govorim v tistem zabitem jeziku. V srednji šoli sem imela pred očmi grozilne napise, ki so jih prenapeteži večkrat kracali na vhodna vrata. Zato tudi vem, kaj pomeni sožitje tudi in predvsem v navidez brezpomembnih vsakdanjih zadevah. In mislim, da se zavedam, kaj pomeni ločevati svetove. Tako z ene kot z druge strani.

Vedno znova se prese- nečam, ko mi kak Italijan pove, da je sledil kaki oddaji v slovenskem jeziku ali da je prebiral Pahorja v prevodu. Vedno znova odkrivam, da osebe, ki se res želijo približati slovenskemu svetu, obstajajo, pa večkrat občutijo določeno mero (začetne) zaprtosti z naše strani. V sebi občutim to dvojnost, italijanske narečne izraze, ki se mi zde delček duše mojega očeta v deških letih, ko se je podil za žogo v delavski četrti v Trstu, čisto slovensko željo po izražanju v besedi, na katero so me večkrat opozorili italijanski kolegi tehniške usmeritve z izjavami, kot je "vi Slovenci pa ste zelo kulturni, skoraj neverjetno je videti, koliko knjig izdajate, koliko pevskih zborov imate, koliko pesniških žilic je med vami". Tipam po naravi s strastjo, ki jo lahko ima le mestni človek, ki z njo ne živi in se mu zato vedno zdi, da jo mora interiorizirati v tistih par urah. Ta večplastnost je del mene.

RADIJSKI ODER Gledališki vrtljak

Zimzeleni Jurij Souček in njegov miškolin

Radni in priložni obiskovalci Gledališkega vrtljaka so imeli v nedeljo, 19. februarja, priložnost, da si v Marijinem domu pri Sv. Ivanu ogledajo noviteto pri Mini Teatru Ljubljana, t.j. lutkovno postavitev Ribičičevega Miškolina. Njegova knjižna izdaja je prav gotovo znana vsaki slovenski družini, saj so generacije slovenskih otrok odraščale s pripovedovanjem oz. prebiranjem Miškolinovih dogodivščin, ki jih je z izredno nežnostjo ilustrirala Jelka Reichmann, ena najbolj tenkočutnih interpretov slovenskih otroških slikanic. Priredbo izvirnega besedila sta podpisala 'rokgre' in priljubljeno ter legendarno ime slovenskega gledališča Jurij Souček (leta 1994 dobitnik

prestižnega Boršnikovega prstana, lani pa Viktorja za življenjsko delo), ki ga je občinstvo lahko občudovalo v vlogi očeta Mišona in mišjega učitelja. Ob imenitnih članih ansambla Karin Komljanec in Igorju Štamulaku je s svojo izkušnostjo in vedno znova svežo igro poustvaril pravo odrsko doživetje, ob katerem so uživali mali in veliki gledalci. Predstavo, ki so jo od novembrske premiere ponovili preko petdesetkrat, je režiral Robert Waltl, direktor Mini Teatra. Za izdelavo lutk je poskrbel Zdenko Majaron, avtorici likovne zasnove pa sta Mihaela Ciuha in Alenka Koderman. Da so bili prizori še bolj učinkoviti, gre zasluga glasbeni kulisi Uroša Rakovca ter oblikovalcem zvoka in svetlobe Nacetu Hočevarju,

Tilnu Vipotniku ter Tomažu Grubelniku. Februarski termin družinskega gledališkega abonmaja je bil že šesti v sezoni 2005/06. 12. t.m. bo na vrsti nastop domače igralske skupine Slovenski oder, ki bo pod mentorstvom Lučke Susič predstavila prigode svetovno znane nagajivke Pike Nogavičke. S tem pa se Gledališki vrtljak ne posavlja od svojega občinstva. Organizatorji so namreč sklenili gledališkimi navdušencem ponuditi dodatek, tako bodo 26. t.m. na odrske deske svetovno znane dvorane stopili starši openskih otrok z duhovito pravljico Nerodne Avguštine. Istega dne bodo končno nagajeni mali likovni ustvarjalci, ki so se odzvali na že tradicionalni natečaj Moj najljubši gledališki junak.

AL

BOLJUNEC Na pepelnično sredo

Graški etnologi na ekskurziji tudi pri nas

Pust se že dvajset let v Boljuncu zaključil s poletom kralja veseljakov Lovra v veselje. Letos je Lovre imel na sebi trojezični napis - v slovenščini, italijanščini ter v nemščini. Slednjega je imel morda prav zaradi prisotnosti večje skupine graških študentov etnologije, ki so se tudi v naših krajih mudili na enotedenski študijski ekskurziji. Dr. Jurij Fikfak, višji znanstveni sodelavec Inštituta za slovensko narodopisje pri ZRC SAZU, je z ekskurzijo želel predstaviti študentom pustne običaje, o katerih je predaval na graški univerzi. Skupino je vodil skupno z univ. prof. dr. Helmutom Eberhartom.

Pot je skupino vodila najprej na Ptuj, kjer so si ogledali znamenite kurente, ki pa, po mnenju dr. Eberharta, so se v mestnem okolju nekoliko spremenili od izvirne maske, ki jo je mogoče še vedno najti v vaškem okolju. Razmerje med sodobnim in arhaičnim se zrcali zlasti v estetski maske, ne pa v organizaciji;

Foto PR

tudi nekoč so namreč pustne običaje morali organizirati. Danes to poslanstvo, ki so ga prej opravljale fantovske, ponekod opravljajo pač društva. Poseben vtis je na skupino graških študentov napravil tudi Kraški pust. Kljub dejstvu, da so bile teme tesno povezane z našo stvarnostjo, je dr. Eberhart pou-

mirje. Tokrat ni bilo žalostnih vdov in ne joka, saj je slednjega po svetu že preveč. Kot zanimivost naj še dodam, da je pri programu sodelovala tudi študentka graške univerze, ki je tako "od znotraj" doživljala dogajanje na boljgunjski Gorici.

PR

Delniške naložbe (1)

Nasveti varčevalcem

Delnica (it.: azione; angl.: equity) je množični vrednostni papir, ki predstavlja lastniški delež vlagatelja v delniški družbi. Dejansko se delničar vključi neposredno ali posredno v upravljanje podjetja in s tem sprejme vse ugodnosti (dividenda, vrsta nepremojenskih pravic) in tveganja, ki jih prinaša vsaka podjetniška dejavnost (brezprofitno poslovanje, stečaj podjetja). Zakaj torej vlaganje v tako obliko varčevanja namesto bolj gotovih naložb, kot so npr. državne obveznice?

V knjigi "The Millionaire Next Door" iz leta 1997 avtorja prikazeta, da velika večina "obogatelih Američanov" (95%) ima v portfelju delniške investicije. Dodatno dober del te skupine ameriških varčevalcev (32%) ne spreminja delniškega portfelja vsaj za

časovni razmah 6 let. Na podlagi teh podatkov se lahko zaključijo, da mnogi Američani daljnoročno množično vlagajo v delniške investicije ter opuščajo kratkoročno iskanje profita preko špekulacije v okviru nihanja tečajev teh vrednostnih papirjev (nakup na relativnem minimumu in prodaja na maskimumu). Raziškava Univerze v San Diegu prinaša podatek, da redka sprememba portfelja oziroma "potpežljivo vlaganje" v delnice prinaša povprečno zelo dober letni čisti donos (18,5%), redna zamenjava vrednostnih papirjev pa znatno nižjega (11,40%). Taka razlika je posledica provizij, ki jih borzni posrednik zaračuna za svoje delo. Pri stalnem preoblikovanju osebne delniškega portfelja lahko tranzacijski stroški celo popolnoma zasenčijo donosnost vrednostnega papirja. Skratka "obogatitev" z vlaganjem v tvegane naložbe zahteva določen čas. V želji po takojšnjem zasluž-

ku lahko nasprotno investitor takoj pogori. Zaradi vsega tega se odsvetuje investicija v delnice v duhu trenutne emocije, na podlagi "vabil" v raznovrstnih medijih ali po priporočilu prijateljev ter po nasvetu improviziranih svetovalcev.

V tem okviru je potrebno dodati še resnico, da dolgoročno delniške investicije prinašajo višji donos od obveznic in državnih vrednostnih papirjev. V odnosu do inflacije pa se taka oblika varčevanja izkaže bolj gotova kot tako imenovane zajamčene naložbe. V ZDA so delnice v časovnem razmahu od leta 1982 do 2001 nudile varčevalcu čisti realni donos v višini 6,9% letno, državni papirji z dolgoročno zapadlostjo pa 3,5%, s kratkoročno pa samo 2,9% letno. Bralci lahko sodelujejo pri naši rubriki z vprašanji in pripombami. Elektronska pošta: s.pahor@tin.it.

Stojan Pahor

Iz moje kuhinje

Da bi postala še boljše kuharica...

Z željo, da bi postala še boljše kuharica, ti poklanjam to knjigo. L

8. marca 1979

Kako srčkano! Moj ljubi se je spomnil dneva žena in me hotel razveseliti. Pa ne z običajno vejico mimoze, to zna vsak. Ne, svoji mladi ženki je moral izkazati naklonjenost in spodbudo na izvirnejši način. Darilo je zmeraj dobrodošlo, še posebno, če je knjiga. Ampak, sporočilo, ki je tičalo v njegovem posvetilu, je začelo vrtati v moje možgane kot črvček: "...da bi postala še boljše kuharica...". Kako naj ga razumem? Morda mi sporoča, da sem v poldruhem letu zakona postala dobra kuharica in da v svojih prizadevanjih lahko še napredujem? Ali da sem zanič kuharica, pa mi tega iz rahločutnosti noče naravnost povedati in mi raje po ovinkih, s knjigo, pomaga, da se dokopljem do dostojnejše ravni kuharskih veščin? Ja, kaj pa moj feministični čut, kam je zlezel? Naj sprejemem kar tako za osmi marec (!) kuharsko knjigo, kot bi bila pohlevna, vdana in ponižna ženska, ki ji je najvišji življenjski cilj osrečevati

moža z okusnimi oblizki? Ni dolgo, kar so se ženske začele odločneje oglašati z zahtevami po enakopravnosti in dogajanja, tudi v politiko in gospodarstvo. Vzdušje, ki ga je ustvarilo leto '68, je bilo čutiti v družinah, na delovnih mestih, v odnosih moški-ženska, povsod. Sicer so bili to šele začetki neke večje osveščenosti, a bil je začetek. Tudi doma smo se začeli pogovarjati o stvareh, ki so bile dotlej skoraj prepovedane ali nespodobne, o ljubezni, o spolnosti, o ženski svobodi.

Priznam, da me je to darilo prav zbegalo. In to še ni bilo vse. Veste, katero kuharsko knjigo mi je podaril moj ljubi? Cucina Triestina (Tržaško kuhinjo), trinajesto izdajo, ponatisnjeno petdeset let po prvem izidu, ki sega v leto 1927, v samo fašistično dobo. Moj ljubi je vendar narodno čuteči človek, celo levičarsko usmerjen in v vsakem primeru

neoporečen in čistokrven Slovenec. Zakaj taka izbira? Gotovo je spregledal letnico in se je pri izbiri oziral na tradicijo, ki je zmeraj nekaj zanesljivega. Darilo sem nazadnje sprejela, se sladko nasmehnila ljubemu L in mu obljubila maščevanje, ki sem ga v naslednjih letih skupne poti velikokrat

da pa mi bo še prav prišla. Sklenila sem, da jo bom obdržala. "Užitke ob hrani pripada vsaki starosti, vsem krajem sveta in vsem časom. Ta užitek lahko spremlja vse druge užitke in nas kot zadnji potolaži, kadar izgubimo vse druge". Misel slavnega kuharja Brillat-Savarina je avtorica, Maria Stelvio,

imam zdaj v rokah pravi učbenik življenja, ki me bo obvaroval pred družinskimi nevihtami in brodomi. In to orodje mi je priskrbel sam ljubi L, moj mož!

Če mislite, da v nadaljnji skupni plovbi po morju zakonskega življenja nisva naletela na nobeno čer, se motite. Veliko čeri je bilo, gotovo še bodo in prav je, da so. To so preizkušnje, ki nam pomagajo rasti. In rastle sva tudi v kuhinji, pri štedilniku, za mizo, ki je bila včasih praznično obložena, včasih elegantno skopa, ko ni bilo časa ali volje za kuharico, velikokrat pa vesela, barvana, dišeča in okusna. Da se povrnem k zloglasnemu osmomarčevskemu darilu, k Tržaški kuharici-Cucina triestina, ki je pravzaprav lokalni klasik tovrstne literature. Ves prvi del je namenjen novinkam. Prvi stavek pravi: moderna kuhinja predpisuje obilno uporabo zelenjave, predvsem surove, mnogo sadja, kako sladico, malo maščob, kakšno jajce in malo mesa. Saj so ti napotki še danes veljavni, ali

vzela v roke, a še najmanj takrat, ko sem se namenila kaj skuhati. Kuharske knjige so zelo razvedrilo in sproščujoče branje. Če so opremljene s fotografijami, je užitek toliko večji. Škoda, da ne dišijo! Tržaška kuhinja je kljub vsem mojim začetnim pomislekom zanimiva, ker je nedolžno naivna za naš prefinjeni okus in za naše današnje vedenje in znanje, saj vemo o hrani zares veliko. Zanimiva je tudi, ker odraža neko dobo, prehrabene navade, povezanost s tradicijo, križanje narodov...v loncu. Tu dobimo recepte za kraško mineštro, kugelhupf, zdrobove cmoke na rimski način, dišeča in okusna. Žvacec, pomarančni koch, kostanjeviški presenc in še in še, nad tisoč receptov je tu zbranih. Da bi svojemu ljubemu L izkazala hvaležnost za tako koristno darilo in vso svojo ljubezen, sem sklenila, da mu bom pripravila kaj dobrega po receptu iz Tržaške kuhinje. Ker pa si takrat nisem upala preizkušati kompliciranih receptov in sem se izogibala zamudnih postopkov, (to v resnici počnem še danes in se bom verjetno tudi v prihodnje držala

rat uresničila tako, da sem prijateljem šaljivo pripovedovala, kako gleda moj sopotnik na žensko emancipacijo. In kaj narediti s knjigo iz fašistične ere? Navsezadnje je to zgodovinski dokument, ki izraža duha časa, pripoveduje del življenja naših ljudi ali vsaj meščanskih ljudi. Mor-

postavila kot moto na prvo stran svoje zbirke praktičnih in ekonomskih napotkov. Ko sem v predgovoru dalje brala, da želi mlade neveste poučiti, kako je nepoznavanje kuharskih spretnosti večkrat razlog za nerazumevanja med mladima zakoncema, sem bila dokončno prepričana, da

ne? Zdravnik Raspall je baje ponavljal: "Dober kuhar velja več kot deset zdravnikov". Način, kako uči Marija Stelvio mlade žene higiene v kuhinji, gospodarjenja in estetskega čuta, je danes malce smešen, a kot sem rekla, knjiga je otrok svojega časa. Čistoča mora biti brezhibna! S tem se menda vsi strinjamo. Štediti moramo pri uporabi plina, časa in živila. Tudi s tem soglašamo. Pri pripravi jedi in njihovi strežbi moramo posvečati skrb tudi videzu, barvam, vonjem, oblikam, pretirano ponavljanje privede do dolgočasnosti. Zelo dobro. Zanimivi so tudi napotki za razne diete: za slabokrvne, za ostarele, za arteriosklerotične, za otroke, za diabetike, za težke delavce, za ledvične bolnike, za ljudi, ki se malo gibajo in imajo leno prebavo itd. Predgovor zaključuje avtorica s priporočilom, naj tudi pred pripravo najenostavnejših jedi, kot so krompirjeva solata, ocvrto jajce ali juha, pogledamo v kuharsko knjigo. Tega priporočila se nisem nikoli držala, tudi ko je šlo za dosti bolj komplicirano "rihto". Sem pač svobodni duh, ki se težko podreja navodilom in ukazom. Ali pa sem, skromnost na stran, tako zelo ustvarjalna, da ubiram tudi pri štedilniku svoja pota. To knjigo sem potem velikokrat

KROMPIRJEV GOLAŽ

- srednje velika čebula (v količinah bodite svobodni. Pripombe so moje)
- 1 kg krompirja
- kumina (če vam je všeč)
- sladka paprika (če jo prenesete)
- paradižnikova mezga (ta pa je obvezna)
- maščoba

Marija Stelvio omenja "špeh" ali svinjsko mast. Z oljnim oljem bo ravno tako dobro, pa še bolj zdravo bo. Čebulo prepražimo, posujemo s kumino (lahko jo tudi izpustimo). Jaz imam veliko raje majaron in sladko papriko, dodamo na kocke razrezan krompir in solimo. Pražimo 5 minut. Polijemo z vodo ali juho in kuhamo. Večkrat pomešamo. Prilijemo paradižnikovo mezgo. Še malo pokuhamo in postrežemo.

treh zlatih pravil: hitro, enostavno in okusno), sem izbrala krompirjev golaž. Enostavno, okusno, poceni in nasitno. Ljubi L je krompirjev golaž s slastjo pojedel, krožnik pomazal s kruhom, vse obilno zalil s kozarcem vina in ženko močno stisnil k sebi. Krožnik pri nas doma vedno pomažemo s kruhom. Tako sva se z možem naučila že doma, vsak v svoji izvorni družini. Zrasla sva v takih časih, ko hrane nismo razmetavali. Bonton mazanje krožnikov odsvetuje, a navada je železna srajca. Pa še pomivanje posode je enostavnejše. Ja, posodo zelo rada pomivam. A to je že druga zgodba.

Avgušlina

ČLOVEK JE PRISTAL NA LUNI? DA, DA, NEDVOMNO...

Ta nadležna gora Brokeback!

Vsakoletna hollywoodska "fešta" je za nami. Najdaljša noč zabavne industrije s plešastimi zlatimi kipci je na vsakoletni napumpani slovesnosti izrekla svojo sodbo. Rdeča nit tematik zmagovalnih filmov je bila podobna lanski: letos, tako kot lani, so glavne oskarjevske kipce odnesli filmi, ki obravnavajo zelo občutljive aktualne problematike. Če bi se oskarji po tem ključu podeljevali v Evropi, bi zmagovalec nedvomno bila risanka Chicken little, zgodba o dogodivščinah malega piščančka. Nagrado bi si zaslužila kot prvovrsten animirani spomenik vsem nedolžnim krilatim žrtvam ptičje gripe.

No, v ZDA se s tragedijo ptičje gripe očitno ne ubadajo bogve kako. Pretresajo jih druge težave. Holliwoodska akademija je lani nagradila Eastwoodovo gledanje na problematiko evtanazije v filmu Million dollar baby (kipci za najboljši film, režijo, glavno igralko Hillary Swank in stranskega igralca Morgana Freemana). Za isto te-

matiko v filmu Mar dentro je bil lani s kipcem za najboljši tujezični film nagradjen španski režiser Amenabar. Letos sta se uveljavili drugi dve žgoči tematiki. Film Crash (kipce za najboljši film) je slika rasnih konfliktov v tipični ameriški metropoli, Los Angelesu. Druga zmagovalna tematika je bila letos homoseksualnost, tabu tema, ki jo je režiser Ang Lee, v iskanju čim večjih kontrastov, z dolgotrajnim Brokeback mountain postavil na ameriški zahod v družbo mačističnih kavbojev iz 60ih in 70ih let.

No, in kaj potem? Zanimivo je pogledati v ozadje letošnjih zmagovalcev. Začnimo s homoseksualnimi kavboji Anga Leeja. Že zdavnaj so veljali za nesojene zmagovalce. To, da niso odnesli kipca za najboljši film, jim je sicer nekoliko prekrižalo račune. Vseeno pa so se lahko veselili drugega najpomembnejšega kipca: tistega, ki je bil podeljen reži-

serju. Zanimivost tiči prav v tem, kako je javnost pred podelitvijo oskarjev sprejela omenjeni dolgotrajec. Veriga kinodvoran v zvezni državi Utah se je v začetku januarja odločila, da filma, ki je bil že napovedan, ne bo predvajala. Natančnejših obrazložitve za spremembo programa ni bilo. Utah velja za državo z najvišjimi (najstrožjimi!?) moralnimi standardi v ZDA, tako da je bila tematika filma morda še nekoliko preobčutljiva za tamkajšnje prebivalce? No, ko smo že pri moralnih standardih: leta 2002 je zvezna država Utah gostovala zimske olimpijske igre, ki si jih je pridobila tudi s pomočjo podkupnin (p.s.: o tem sem v prejšnjih tednih sicer že večkrat pisal, a zdelo se mi je umestno ponovno izpostaviti simpatično anekdoto). V zvezni državi Utah imajo vsekakor mirno vest, saj so s svojim zadržanjem do filma Brokeback mountain postali vzor za državo,

ki se v zadnjih letih trudi postati del zahodnega civiliziranega sveta. Le dvajset dni potem ko so cenzuro izpeljali v nekaterih kinodvoranah v državi Utah, se je za isti ukrep odločila tudi nova zahodna in nadvse demokratična velesila, LR Kitajska. Ameriška zvezna država napeljuje nekdanjega smrtnega sodnika na novo pot liberalizma. Kako plemenito!

Naj na kratko spregovorim še o glavnem zmagovalcu oskarjev, o filmu Crash (literarni slovenski prevod je trk) in o rasnih konfliktih. Si predstavljate, da bi ga v hipotetični verziji evropskih oskarjev preselili to stran Atlantika in ga primerno kontekstualizirali? V vlogi ksenofobnega prodajalca personaliziranih kratkih majic bi lahko odlično zaigral bivši superminister Roberto Calderoli, negativna lika dveh priseljenkih govorcev iz sosednje stojnice pa sta na kožo pisana Al Zarkaviju in Gadafiju. To bi bil šele prvi Trk!!!

Andrej Černic

Vremenska napoved ARPA-OSMER za Furlanijo - Julijsko krajino

SPLOŠNA SLIKA:

Nad našo deželo dotekajo v višinah jugozahodni tokovi.

ČETRTEK, 9. marca 2006:

Večinoma bo oblačno ali pretežno oblačno z rahlimi padavinami. Snežilo bo lahko tudi v nižjih predelih. Na obali bo zapihal šibak jugo.

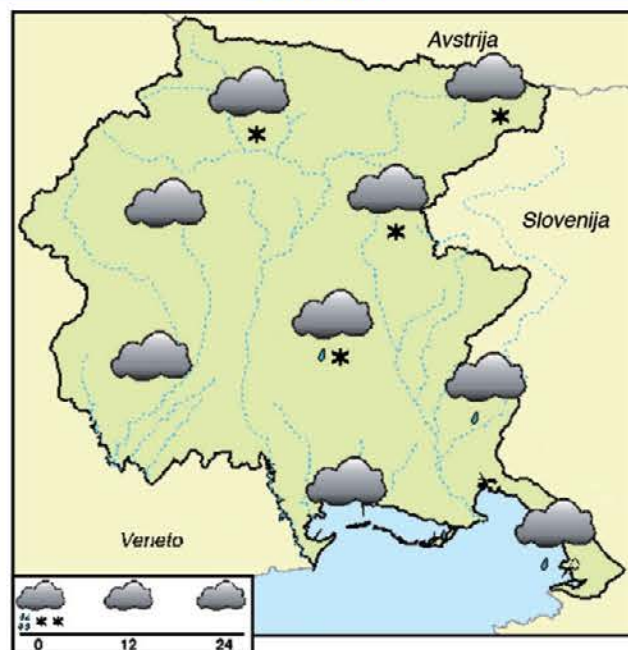
PETEK, 10. marca 2006:

Pretežno oblačno bo z močnimi do obilnimi padavinami, predvsem v vzhodnih predelih. Nad 700 m bo močno snežilo. Na obali bo pihal zmeren jugovzhodnik, v popoldanskih urah pa bo zapihala burja, ki se bo krepila.

OBETI ZA KONEC TEDNA:

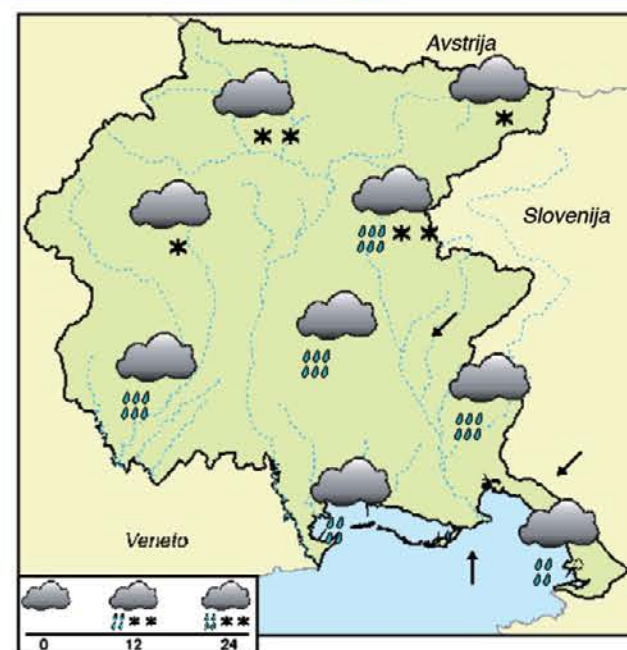
V soboto bo oblačno s poslednjimi padavinami, na obali bo pihala burja.

ČETRTEK

	Nižina	Obala
Najnižja temperatura (°C)	0/+3	+2/+5
Najvišja temperatura (°C)	+5/+7	+5/+7
Srednja temperatura na 1.000 m (°C)	0	
Srednja temperatura na 2.000 m (°C)	-6	

PETEK

	Nižina	Obala
Najnižja temperatura (°C)	+2/+5	+2/+5
Najvišja temperatura (°C)	+6/+9	+5/+8
Srednja temperatura na 1.000 m (°C)	+4	
Srednja temperatura na 2.000 m (°C)	-5	

Deželna meteorološka opazovalnica F - Jk

www.meteo.fvg.it, slovensko@osmer.fvg.it, tel. 0432 934111

1000 in 1 noč na bregovih Nila (8)

Turizem, v peti prestavi!

šumeči z. Kako paradoksalno se to sliši in kako zabavno je poslušati, kako Egipčani zelo naravno, brez vsakršnih težav, z egiptovske angleščine preskočijo na "Oh, Italiano, vieni qua, tu compra!", ko se mimo sprehajajo italijanski turisti ali "muchacho, te gusta?", ko po govoricu prepoznajo Špance. No, in kako izgledajo dejansko vsi turisti, ki

Poglavje zase so seveda turisti. V Egiptu so res svojevrstna zanimivost. Pravo čudo! No, predstavljam si, da so za marsikaterga domačina zlo, a kljub vsemu nujno zlo. Egipt od turistov in njihovih muh živi. Devize so življenjskega pomena za državo, ki je bila v petdesetih in šestdesetih eden od glavnih akterjev nevrščenih in se je kasneje s Sadatom in Mubarakom nekoliko bolj obrnila na zahod. Začel se je množični turizem zahodnjakov, željnih večnega poletja, skrivnosti antičnih faraonov in Rdečega morja. Sueski prekop tako ni več samo strateška geopolitična točka in posredna povezava med Egiptom in Palestino. Ne, Sueski prekop je postal samo ena od točk, ki se sončijo na čudoviti turistični obali Rdečega morja. In... kako se znajdejo turisti v

tem svetu. Prva težava je seveda jezik, ki je za sporazumevanje neizpodbitno potreben. Težava, ki je pravzaprav relativna. Dolgo obdobje kolonializma iz 19. stoletja je pustilo svoje sledove, tako da angleščino obvlada malodane že vsak otrok v deželi Nila. In Egipčani so navsezadnje tudi zelo spretni podjetniki: da bi bolje prodali svojo šaro na bazarju, bi se bili sposobni naučiti tudi vietnamsko, bengalsko in kitajsko. Tako da, evropski turisti, vedite, da komunikacija ni v Egiptu nikoli problem. Egipčani vedno poznajo vsaj en jezik, ki ga tudi vi obvladate. Prevladuje seveda angleščina. Egiptovska angleščina, da ne bo pomote, je taka pojoča, nekoliko sikajoča. V vseh besedah se mehki s spremeni v mehki, sičniški (in torej sikajoči) z. Pravzaprav bi ga lahko imenovali kar

vsakodnevno pestrijo življenje Egipčanom? Z domačini se pretežno vsi pogovarjajo po angleško. Dokaj lahko pa je ločiti predstavnike severnih evropskih držav od ostalih. Anglo-

saksonski "self control" in tipično severnjaška odmaknjenost in pregovorna hladnost so v diametralnem nasprotju z animatorsko žilico vseh domačinov, ki so tako ali drugače v stiku s turisti. Medtem ko "logoroični" domačini nate navalijo z besednim plazom brez začetka in konca, urejeni severnjaki odgovarjajo: "Ja, gospod." ali "Ne, gospod" oz. "To bom kupil, gospod.". Zabavno je, kako po eni strani igri in igralski Egipčani silijo v sodelovanje, na drugi strani pa stoji monolitni severnjak v taki opravi: opasane kratke hlače do kolen, kratka majica, ki obvezno ne sme štrleti in mora torej biti nujno potlačena v hlače. Po možnosti kit oblačil vključuje

tudi dolge, do kolen segajoče bombažne nogavice in športne čevlje. Čisto drugačna je podoba italijanskega turista. Naj vam za ilustracijo orisem dogodek, ki sem mu bil priča. Na območju mest Luxor in Karnak je poseben predel z ostanki antičnih templjev, ki so izvrstno razsvetljeni in v toplih egiptovskih nočeh ustvarjajo posebno panoramiko veličastnosti s svetlobnimi efekti. Gre torej za idealno prizorišče za romantične sprehode med velikimi stolpi in arhitektonskimi umetninami. Gre za umirjen kraj, kjer lahko preživite prijeten večer zatopljen v legende in mite starih Egipčanov. Celo vodiči večjih skupin so tam nekoliko bolj pozorni, da svoje monologe utišajo, kolikor je le mogoče. No, tam je parčkov, ki se sprehajajoč držijo za roke, približno kak milijon. In v tej spokojnosti smo na večer, ko smo obiskali omenjene ostanke, naleteli na skupino italijanskih turistov. Naenkrat se je mladenič z mobilnim telefonom v rokah začel skrivoma oddaljevati od matične skupine, kot bi se na šolskem izletu izmikal "nadležnemu" profesorju. In ko je dosegel varnostno razdaljo od svojega vodiča, je vtipkal številko ter čakal na odgovor sodelavca. Ko so mu na drugi strani končno odgovorili, je mladenič z vso neučakanostjo prelomil spokojni in romantični mir ter zavpil v telefonček: "A mamma', ciao! Che fa' la Juve?". Česa je le sposoben nogomet!

No, še zadnji prototip turista, nemški. Tudi Nemce lahko najdete povsod, a največje nemške podružnice so nedvomno obmorski turistični in letoviščarski kraji. Le kako naj bi bilo drugače, ko pa Nemci čakajo na mesec počitnice in morja celo leto. Naša skupina se je zadnje dni potovanja ustalila v Hurgadi, največjem obmorskem središču za Šarm el Šeikom. V času našega postanka je bila Hurgada pravzaprav nemška kolonija. Uradni jezik je bila nemščina, za angleščino se je le malokdo zmenil. Nemški turisti so bili očitno večvredni, saj so prinašali največ prihodkov. No, včasih se mi je zdelo, kot da si v Gradežu. Nemški turisti so v primerjavi z ostalimi bili podobni strahcu Casperju: bledikavi in mlečno beli. Kraljevale so seveda plavalase, blond frizure ali celo tipično nemško oranžno lasišče. Vse naokoli pa samo "Ja, danke schön!". Ali pa na plaži, ko so očki in mamice klicali otroka "Komm hier, Fritz!". Ja, tudi Nemčija je navsezadnje našla svoj izhod na morje.

/konec
Andrej Černič

KD ADRIA Trofeja za ZŠSDI

Marco Bandiera dedek mraz na cilju!

Marco Bandiera je junak 30. izvedbe mednarodne kolesarske dirke za Trofejo ZŠSDI, saj ni premagal samo svoje nasprotnike, temveč tudi pravo snežno nevihto, ki je zajela tržaško pokrajino v popoldanskih urah. Do prvega resnega pobega je

prečkal leteči cilj nad Lonjerjem s 25" naskoka. Karavana je nato krenila direktno proti Bazovici, tako da se je izognila Boljuncu in Prebenegu. V istem trenutku pa je tržaško pokrajino zajela prava snežna nevihta, tako da so kolesarji imeli kar nekaj težav. Špilaka so dohiteli v Bazovici in

prišlo po 50 km, ko se je iz glavnine pognal Italijan Davide Malacarne (GS Zalf Desiree) mladinski prvak v ciklokrosu 2005, ki je pri Devinu (68 km) imel prednost 2' 15". V Slivnem je prednost znašala 2' 50", vremenske razmere pa so se poslabšale, saj je temperatura zraka krepko padla do 3 stopinj po Celzijevi lestvici. Povprečna hitrost je bila kljub temu visoka, saj je po prvi uri kljub močnemu dežju znašala kar 43,450 km/h. V bližini industrijske cone pri Zgoniku so se vremenske razmere še dodatno poslabšale, saj je temperatura padla na ničlo. Malacarne je sicer imel 1' 06" prednosti pred glavnino, ki se je zaradi vremenskih razmer razjezila. Veliko je bilo tudi odstopov zaradi snega. Tako so se prireditelji odločili, da dirko skrajšajo za dobrih 20 km. Na spustu z Opčin je slovenski kolesar Simon Špilak dohitel vodilnega Malacarneja in kot prvi

na čelu dirke je tedaj bilo deset kolesarjev, med njimi tudi glavna favorita Claudio Cucinotta (UC Basso Piave) in Matic Stragar (RadenskaPowerbar), ki pa sta žal na zadnjem spustu proti Lonjerju padla zaradi zasneženega cestišča. Kilometer pred ciljem je bilo na čelu dirke še vedno 10 kolesarjev, tako da se je tudi 30. izvedba zaključila z običajnim sprintom. Najhitrejši je bil Italijan Marco Bandiera (GS Zalf Desiree). 138 km dolgo progo je prekolesaril v 3:27' 03". Na drugo mesto se je uvrstil Brazilec Breno Franca Sidotti (GS Marchiol), tretji pa je bil Filippo Savini (Ilfimp). Najboljši Slovenec je bil Simon Špilak (AdriaMobil), ki se je uvrstil na peto mesto. Kljub izredno težkim pogojem se je dirka zaključila brez večjih nesreč, saj so vsi kolesarji srečno dospeli v športno-kulturni center v Lonjerju, kjer so jim organizatorji ponudili toplo odejo in skodelico vročega čaja.

NSK Predstavitev zgodovinske monografije

Vojna in mir na Primorskem

V Trubarjevi dvorani Narodne in študijske knjižnice so v petek minulega tedna predstavili publikacijo z naslovom Vojna in mir na Primorskem (Od kapitulacije Italije leta 1943 do Londonskega memoranduma leta 1954). Knjižni načrt je sad sodelovanja založbe Annales, univerze na Primorskem, Znanstvenoraziskovalnega središča Koper in Zgodovinskega društva za južno Primorsko. Petdeseto obletnico podpisa Londonskega memoranduma so na Inštitutu za zgodovinske študije Znanstvenoraziskovalnega središča Koper in Zgodovinskega društva za južno Primorsko. Petdeseto obletnico podpisa Londonskega memoranduma so na Inštitutu za zgodovinske študije Znanstvenoraziskovalnega središča Koper in Zgodovinskega društva za južno Primorsko. Petdeseto obletnico podpisa Londonskega memoranduma so na Inštitutu za zgodovinske študije Znanstvenoraziskovalnega središča Koper in Zgodovinskega društva za južno Primorsko.

na podlagi različnih zornih kotov. Izbor šudij, ki so jih za knjižno monografijo zbrali in uredili zgodovinarji Jože Pirjevec, Gorazd Bajc in Borut Klamban, nam na številnih ravneh prikazuje stvarnost družbenega in političnega dogajanja v mejnem prostoru v času dokončne razmejnitve. Kot piše v predgovoru knjigi, se avtorji spuščajo v to dogajanje skozi usode različnih družbenih in političnih skupin na lokalni ravni, poseben sklop analiz je usmerjen v ozadja diplomatskih prizadevanj v tedanji Jugoslaviji in Italiji; sistematično umeščanje problematike v širši evropski in svetovni geopolitični kontekst povojnega časa pa daje monografiji univerzalno dimenzijo aktualnega branja, ki presega njen strogo znanstveni okvir. Poleg avtorjev je na petkovi predstavitvi spregovoril tudi GK RS Jože Šušmelj, ki je številnemu občinstvu izčrpno orisal dogajanje v času razmejnitve med cono A in cono B.

IG

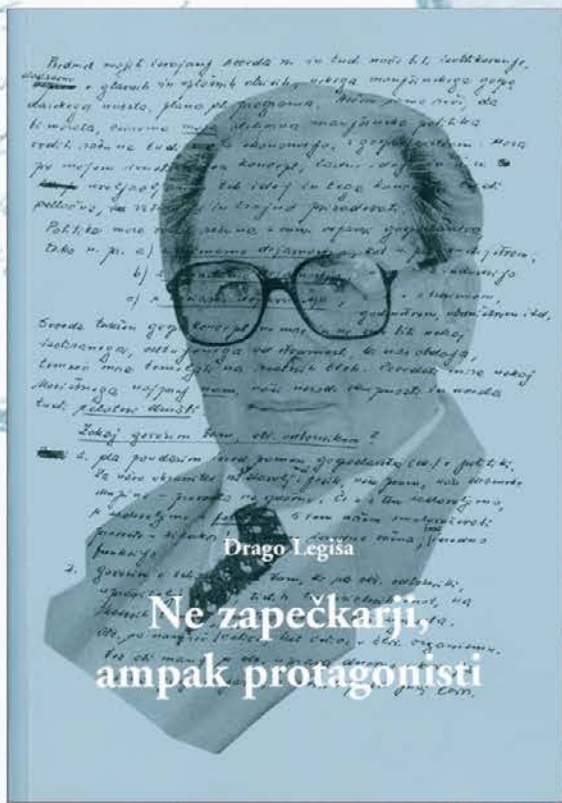
Novo pri Goriški Mohorjevi družbi

Drago Legiša

Ne zapečkarji, ampak protagonisti

Ob življenjskem jubileju dr. Draga Legiša prinašata knjiga izbor njegovih člankov, esejev in spisov, s katerimi je kot urednik najprej Novega lista in kasneje Novega glasa ter sodelavec Slovenca aktivno spremljal dogajanje v naši politični in kulturni stvarnosti.

CENA knjige: 14,00 evrov

Drago Legiša

Ne zapečkarji, ampak protagonisti

KNJIGO DOBITE V NAŠIH SLOVENSkih KNJIGARNAH IN NA SEDEŽU GORIŠKE MOHORJEVE DRUŽBE, TRAVNIK 25 V GORICI.